

ΤΡΑΠΕΖΙΤΙΚΗ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΤΡΑΠΕΖΙΤΙΚΗ ΕΚΔΟΣΙΣ

ΜΕΤ' ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΚΑΤΑ ΤΡΙΜΗΝΟΝ

“ ΤΡΑΠΕΖΙΤΙΚΗ ” - ORGANE DE L'ASSOCIATION DES EMPLOYÉS DE LA BANQUE NATIONALE DE GRÈCE,

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Η. ΚΟΥΜΕΤΑΚΗΣ
ΑΡ. ΒΕΚΙΑΡΕΛΗΣ
ΓΕΡ. ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΣ
ΓΡ. ΡΙΤΣΟΣ
ΙΩ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ :
ΑΜΕΡΙΚΗΣ 19 - ΤΗΛ. 27-944

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ : Δ. ΣΑΓΚΡΙΩΤΗΣ

ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ : ΑΛ. ΧΑΜΨΑΣ

ΜΑΡΤΙΟΣ 1937
ΕΤΟΣ Γ' ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛΟΥ 32

ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ Ε. ΒΕΚΙΑΡΕΛΗ
Επιθεωρητού της Εθνικής Τραπέζης

ΤΟ ΣΥΝΤΕΧΝΙΑΚΟΝ ΚΡΑΤΟΣ Η ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

Ἡ Ἀλληλεγγύη δὲν βασιζέται ἐπὶ τῆς γενναιοφροσύνης καὶ τῆς εὐσπλαχνίας, οὔτε εἶναι παραχώρησις τοῦ Κράτους, ἀλλὰ πληρωμὴ ὀφειλομένου χρέους, τὸ ὅποιον τὸ Κράτος πρέπει νὰ ἐξασφαλίσῃ, ἐν τῇ μερίμνῃ του ἀποκαταστάσεως κοινωνικῆς δικαιοσύνης. Ὡς ἐκ τούτου ἡ Κοινωνικὴ Πρόνοια ἔπαυσε νὰ εἶναι ἐμπειροσυνεμένη εἰς τὰ αἰσθήματα τῶν φιλανθρώπων ἢ ἀκόμη καὶ εἰς τοὺς ὑπολογισμοὺς τῶν ἀναμενόντων ἔντοκον ἀμοιβῆν καλῆς τοποθετήσεως, καὶ ἀνεγνωρίσθη ὡς ἀναγκαῖον τμήμα τοῦ οἰκονομικοῦ καὶ κοινωνικοῦ οἰκοδομήματος, ἀνελήθη δὲ ὑπ' αὐτοῦ τούτου τοῦ Κράτους μεταβληθέντος ἀπὸ Κράτος ὄργανον τάξεως, εἰς Κράτος κοινωνικῆς Δικαιοσύνης καὶ Πρόνοιας.

Αἱ πλείστα τῶν νομοθεσιῶν προέβλεψαν διὰ τὰς Ἀσφαλίσεις (Γερμανία ἀπὸ 1883) ἄσθενεια καὶ ἀτυχήματα· 1889 ἀναπηρία, γῆρας· 1911 θάνατος. Ἀγγλία : 1908 γῆρας, μεταπολεμικῶς ἐπὶ Λούδ Τζώρτζ ἐπέκτασις τῶν ασφαλίσεων, ἤδη δὲ τὰ πλείστα τῶν Κρατῶν συνεπλήρωσαν ἢ ἐθέσπισαν ἀνάλογον νόμοθεσίαν Πρόνοιας, διὰ τὴν ὁποίαν ἄλλως τε προέβλεψεν καὶ ἡ Συνθήκη τῶν Βερσαλλιδῶν, ὡς ἐλέγχθη ἀνωτέρω. (1)

1. Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΝΟΙΑ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

Ἡ ὑποχρέωσις τοῦ Κράτους ὀργανώσεως κοινωνικῆς Πρόνοιας, εἶναι ἀντίληψις τῶν τελευταίων ἐτῶν. Ὑπερῶν καὶ πρὸ τῆς συστάσεως τοῦ Κράτους ἰδρύματα κοινοτικά ἐν Ἐπισημῶν καὶ εἰς τὰ διάφορα μεγάλα κέντρα τοῦ Ἑλληνισμοῦ (Κωνσταντινούπολις, Θεσσαλονίκη, Χίος, Αἴγυπτος) συντηρούμενα ἐκ δωρεῶν καὶ κληροδοτημάτων καὶ ἐκ τῶν προϋπολογισμῶν τῶν κοινοτήτων.

Πλείστα δὲ ἰδρύματα συστήθησαν μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν—ὄφρανοτροφία κλπ. Χατζηκόστα, Ἀμαλίου, Χατζηγεωργίου, Ζάνου—καὶ ἐξακολουθούσιν ἰδρύματα μέχρι σήμερον—νοσοκομείον Ἐρμούδου Σταυροῦ, Μαιευτήριον Ἐλενας Βενιζέλου—διὰ δωρεῶν καὶ κληροδοτημάτων τῶν φιλανθρώπων καὶ διὰ τῶν προσπαθειῶν ἀλλοτριῶν—Σανατόρια Μάνας—ὡς καὶ ὑπὸ ἀγαθοεργῶν Σωματείων καὶ ὀργανισμῶν—Εὐαγγελισμοῦ, Ἐρμούδου Σταυροῦ, νοσοκομεία Θεσσαλονίκης, Κεφαλληνίας, Χανίων, Σάμου κλπ.—ἐνισχυόμενα καὶ ταῦτα ἐκ δωρεῶν καὶ κληροδοτημάτων καὶ κρατικῶν καὶ κοινοτικῶν ἐπιχορηγιῶν.

Παράλληλως τὸ Κράτος ἀπὸ τῆς συστάσεώς του, ἐκτός τῶν νοσοκομείων στρατοῦ, ναυτικοῦ καὶ λοιμωδῶν νόσων, καθὼς καὶ οἱ δήμοι, συνέστησαν διάφορα εὐαγῆ ἰδρύματα—ὄφρανοτροφείον Αἰγίνης, Καποδιστριακὸν δημοτικὸν μαιευτήριον Ἀθηνῶν (1841), Ὁφθαλματρίειον (1843), Βρεφοκομείον (1859), Ἀστυκλινική (1856) καὶ διάφορα ἄλλα ἀστέγων, τυφλῶν, κοφάλαων κλπ.

Αἱ φιλανθρωπικαὶ εἰταιρεῖαι καὶ φιλόπλοιοι ἀδελφότητες γυναικῶν δὲν παρέσχον μικρὰν συνδρομὴν ἐν Ἀθῆναις καὶ ἐπαρχίαις, προκαλοῦσαι ἐράτους, δωρεὰς καὶ ἐπιχορηγήσεις πρὸς συντήρησιν τῶν ἰδρυμάτων τῶν, εἰς ἐποχὴν τοῦ ἡ κοινωνικῆς πρόνοιας μό-

Ἡ Ἰταλικὸς Κορπορατισμὸς θεωρεῖ τὴν Κοινωνικὴν Πρόνοιαν ὡς βασικὴν ὀργανικὴν λειτουργίαν του, δι' ἣ καὶ ἐπεκτείνει τὰς ἀσφαλίσεις καὶ ἐπὶ τῶν ἀνεξαρτήτων ἐργαζομένων καὶ τῶν ἀγροτῶν, εἶναι δὲ ἀληθές ὅτι αἱ σχετικαὶ ἐμπνεόμενοι ἐκ τῶν ἀρχῶν του ὀργανώσεως του ἀφθονοῦν, ὡστε δικαίως ἐπὶ τοῦ προκειμένου νὰ καυχᾶται ὅτι προηγεῖται πάντων τῶν Κρατῶν, ὅπου ἡ λύσις τῶν προβλημάτων ἀγωγῆς καὶ περιθάλψεως δὲν εἶναι ἀμεσοὶ κρατικαὶ λειτουργία.

Ὁ νόμος τοῦ Ἀπριλίου καὶ τὸ διάταγμα Ἰουλίου 1926 ἀπαγορεύει ὅπως τὰ συνδικάτα ἐκτός τῶν σκοπῶν προστασίας τῶν οἰκονομικῶν καὶ ἠθικῶν συμφερόντων τῶν μελῶν των, ἀποβλέπουσιν καὶ εἰς τὴν περιθάλψιν, τεχνικὴν μὲν ὁμοίως, ἐκπαίδευσιν καὶ ἀγωγὴν τῶν μελῶν των» ὑποχρεωτικῶς, ἡ δὲ ἐπακολουθήσασα νομοθεσία καθορίζει ὅτι ἡ ἀσφάλις δὲν εἶναι χαρακτηριστικὴν ἰδιωτικῶν δικαίου πηγάοντος ἐκ τῆς ἀσφαλιστικῆς συμβάσεως, ἀλλ' ἀποτελεῖ δικαίωμα αὐτομάτως προερχόμενον.

Ὁ Χάρτης τῆς Ἐργασίας εἰς τὸ κεφάλαιον «περὶ Πρόνοιας, Περιθάλψεως, Ἀγωγῆς καὶ Ἐκπαίδευσως» διαλαμβάνει τὰς κάτωθι διακηρύξεις :

Ἄρθρ. 26. «Ἡ πρόνοια εἶναι μία ὑψηλὴ ἐκδήλωσις τῆς ἀρχῆς τῆς συνεργασίας. Ὁ ἐργοδότης καὶ ὁ ἐργαζόμενος ὀφείλουσιν νὰ συντεροῦν ἐν ἀναλογία εἰς τὰ βάρη ταύτης. Τὸ Κράτος μὲσω τῶν συντεχνιακῶν ὀργάνων καὶ τῶν ἐπαγγελματικῶν σωματείων θέλει φροντίσει νὰ ἐναρμονίσῃ καὶ ἐπιτελέσῃ, κατὰ τὸ δυνατὸν περισσότερον, τὸ σύστημα καὶ τὰ ἰδρύματα πρόνοιας».

Ἄρθρ. 27. «Τὸ φασιστικὸν Κράτος προτίθεται νὰ προβῇ: 1) εἰς τὴν τελειοποίησιν τῆς ἀσφαλίσεως κατὰ τῶν ἀτυχημάτων. 2) εἰς τὴν βελτίωσιν καὶ ἐπέκτασιν τῆς ἀσφαλίσεως μητρότητος. 3) εἰς τὴν σύστασιν ἀσφαλίσεως κατὰ τῶν ἐπαγγελματικῶν ἀσθενειῶν καὶ τῆς φυματώσεως, ὡς ἀπαρχὴν πρὸς τὴν γενικὴν ἀσφάλισιν κατὰ πασῶν τῶν ἀσθενειῶν. 4) εἰς τὴν τελειοποίησιν τῆς ἀσφαλίσεως κατὰ τῆς ἀκουσίας ἀνεργίας. 5) εἰς τὸν καθορισμὸν ἰδιαίτερων ἀσφαλιστικῶν τύπων προικίσεως τῶν νεαρῶν ἐργαζομένων γυναικῶν».

Ἄρθρ. 28. «Τὰ ἐργατικά σωματεία ὀφείλουσιν νὰ υπερασπίσῃ τὰ συμφέροντα τῶν μελῶν αὐτῶν κατὰ τὰς δικαστικὰς καὶ δικαστικὰς διαδικασίας τὰς σχετικὰς μετὰ τὴν ἀσφάλισιν κατὰ τῶν ἀτυχημάτων καὶ τὰς κοινωνικὰς ἀσφαλίσεις.

Τὰ συλλογικὰ συμβόλαια ἐργασίας θέλουσιν προβλέπει ἐφόσον τεχνικῶς θὰ εἶναι δυνατὸν, περὶ συστάσεως ἀλληλοβοηθητικῶν ταμείων ἀσθενειῶν, τροφοδοτουμένων διὰ εἰσφορῶν τῶν ἐργοδοτῶν καὶ ἐργαζομένων καὶ διοικουμένων ὑπὸ ἀντιπροσώπων τῶν δύο μερῶν, ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τῶν συντεχνιακῶν ὀργάνων».

Ἄρθρ. 29. «Ἡ περιθάλψις τῶν ἀντιπροσωπευομένων, ἐταίρων καὶ μὴ, ἀποτελεῖ δικαίωμα καὶ ὑποχρέωσιν τῶν ἐπαγγελματικῶν σωματείων, ἅτινα ὀφείλουσιν νὰ ἀσκῶσι τὸ ἔργον τῆς περιθάλψεως ἀπ' εὐθείας διὰ τῶν ὀργάνων τῶν, μὴ ἐπιτροπομένου νὰ μεταβιβάσῃ τούτο εἰς ἕτερα ἰδρύματα ἢ ὀργανισμοὺς εἰμὴ προικιμένους περὶ σκοπῶν γενικῶν ἐνδιαφερόντων ὑπερβαλλόντων τὰ συμφέροντα τῶν μεμονωμένων κατηγοριῶν».

Ἄρθρ. 30. «Ἡ ἀγωγή καὶ ἡ ἐκπαίδευσις, καὶ ἰδίως ἡ ἐπαγγελματικὴ τοιαύτη, τῶν παρ' αὐτῶν ἀντιπροσωπευομένων ἐταίρων ἢ μὴ, εἶναι ἐκ τῶν πρωτίστων καθηκόντων τῶν ἐπαγγελματικῶν σωματείων. Ταῦτα ὀφείλουσιν νὰ ὑποστηρίξωσι τὴν δρᾶσιν τῶν ἐθνικῶν ἰδρυμάτων τῶν ἀσχολουμένων μετὰ τὴν χρησιμοποίησιν τῶν ὠρῶν σχολῆς τῶν ἐργαζομένων καὶ μετὰ τὰς ἄλλας ἐκδηλώσεις τὰς σχετικὰς μετὰ τὴν ἀγωγήν».

Οἱ ὑπάρχοντες ἐν Ἰταλίᾳ Ὄργανισμοὶ εἶναι οἱ ἀκόλουθοι: Ὄργανισμὸς Κοινωνικῆς Πρόνοιας, εἰς τὸν ὅποιον μετέχουσι καὶ εἰσφέρουσι ἅπαντες οἱ ἐργαζόμενοι, ἀπὸ ἡλικίας 15 ἐξέως 60 ἐτῶν, οἵτινες ὑποχρεωτικῶς

ἀσφαλίζονται κατὰ τῆς ἀνεργίας, ἀναπηρίας, γῆρατος, καὶ φυματώσεως. Διεδέχθη τὸ ταμεῖον πρόνοιας ἀναπηρίας γῆρατος ἐργατῶν (ἰδρυθὲν 1909) ἀριθμῆ ἤδη ὑπὲρ τὰ 60 ἑκατομ. ἠσφαλισμένων, ἐπωφελοῦνται δὲ ἄλλα 8 ἑκατομ., μέλη τῶν οἰκογενειῶν των. Ἀπὸ τοῦ 1922—1935 ἐχορήγησεν 515000 συντάξεις, ποσοῦ 2 δισεκατομμυρίων Ἰταλικῶν λιρῶν. Ἡδὴ χορηγεῖ ἐτησίως ὑπὲρ τὰς 60 χιλ. συντάξεις, ἔχει ἄνω τῶν 7 δισεκατομ. ἀποθεματικὰ κεφάλαια καὶ προβλέπει τὴν ἴδρυσιν σανατορίων εἰς ἐκάστην ἐπαρχίαν ἐντός τοῦ 1937 διὰ 20.000 ἀσθενεῖς, ἔξ ὧν πέρουσιν εἰσιτοῦρησεν 42 μετὰ 15.000 κλινῶν.

Ὄργανισμὸς Ἀσφαλίσεως ἀτυχημάτων ἐργασίας, ὅστις προνοεῖ διὰ τὴν ἀσφάλειαν κατὰ τῶν ἀτυχημάτων, τὴν ὑγιεινὴν τῶν ἐργαζομένων καὶ τὴν πρόληψιν καὶ θεραπείαν τῶν ἐπαγγελματικῶν ἀσθενειῶν. Κατὰ μέσον ὄρον πληθύνει 500 χιλ. ἀτυχήματα ἐτησίως δι' ἀποζημιώσεων 250 ἑκατ. λιρετῶν. ἔχει ἴδια ἰατρεία καὶ κλινικάς.

Ὁ ὀργανισμὸς οὗτος ἰδρυθεὶς τῷ 1883 ἀνεκαινίσθη τῷ 1926, ἡ καταβαλλομένη εἰσφορά εἶναι παγία, χορηγεῖ δὲ ἀποζημιώσεις ἐτησίως περὶ τὰ 200 ἑκατομ. λιρῶν Ἰταλίας, ἔναντι 8 δισεκ. συνόλου ἀσφαλείων. Εἰδικὸς ὀργανισμὸς Προπαγάνδας προλήψεως ἀτυχημάτων εἶναι ἐπιφορτισμένος μετὰ σχετικὰ καθήκοντα.

Ἐθνικὸς ὀργανισμὸς Μητέρας καὶ Παιδιοῦ, διαθέτων Μαιευτήρια δωρεῶν διὰ τὸν τοκετὸν τῶν μητέρων καὶ φροντίζων διὰ τὴν ὑγίειαν καὶ τὴν ἀνατροφήν τῶν ἐμπιστευομένων εἰς αὐτὸν παιδιῶν καὶ μέχρις

ὅπου ἐκ τῶν χειρονομιῶν τῶν πλουσίων φιλανθρώπων προσεδοῦναι. Ἰδιαίτερα μνεία ὀφείλει νὰ γίνῃ τοῦ «Συνδέσμου Ἑλληνίδων» τοῦ συστήσαντος τὸ Πατριωτικὸν Ἰδρυμα Περιθάλψεως, τὸ ὅποιον μετὰ τὴν κατα τῶν πολέμων δρᾶσιν του, ἐπέδωκε ἀποτελεσματικῶς, τυχόν καὶ κρατικῆς ἀναγορίσεως καὶ ἐπιχορηγίας, εἰς τὴν προστασίαν τοῦ παιδιοῦ, διὰ συστάσιν, ἰατρικῶν, μαθητικῆς, πολυκλινικῆς, βρεφοκομικῶν σταθμῶν, παιδικῶν ἐξοχῶν καὶ κατασκηνοῶν, χωρὶς νὰ στερῆ τῆς περιθάλψεως τοῦ γενικώτερον τοῦ ἐνδεδεῖ.

Ἀπὸ τῶν πολέμων ὅμως καὶ τῆς Μιζρασιατικῆς καταστροφῆς, τὸ Κράτος ἐπέδωκε συστηματικώτερον εἰς τὴν Κοινωνικὴν Πρόνοιαν, ἰδρύσαν τὸ Ὑπουργεῖον Περιθάλψεως (Ν. Δ. 14.6.1917) τὸ μετέπειτα Ὑπουργεῖον Ὑγιεινῆς Πρόνοιας καὶ Ἀντιλήψεως, εἰς τὸ ὅποιον ὑπῆλθον αἱ ἀνάλογοι ὑπηρεσίαι τοῦ Ὑπουργεῖου Ἐσωτερικῶν, ἧτοι τὸ τμήμα δημοσίας Ὑγιείας συσταθὲν ἀπὸ τοῦ 1833 καὶ ἡ ἀπὸ τοῦ 1914 διεσθῆναι Ὑγιεινῆς καὶ δημοσίας Ἀντιλήψεως, καὶ ἐκ τοῦ ὁποίου Ὑπουργεῖον ἀπεσπασθῆ τὸ 1929 ἡ Ὑγιεινὴ ἀποτελέσασα ἴδιον τοιοῦτο, διὰ νὰ ἀνασυγχωνευθῇ ἄλλιν εἰς τὸ ἴδιον Ὑπουργεῖον ὀνομαζόμενον ἤδη Κρατικῆς Ὑγιεινῆς καὶ Ἀντιλήψεως, τοῦ ὁποίου σκοπὸς εἶναι ἡ προστασία τῶν ἀπόρων, τῶν γερόντων, τῶν ἐγκαταλειμμένων παιδιῶν, ὄρφανῶν, ἢ ἐξέουσαι ἐργασίας ἀνέργων, ἢ ἐποπτεία τῶν ἀγαθοεργῶν ἰδρυμάτων καὶ φιλανθρωπικῶν σωματείων, ἢ ἀγωγή καὶ συνταξιοδότησις τῶν θυμάτων πολέμου, ὡς καὶ ἡ περιθάλψις καὶ ἀποκατάστασις τῶν προσφύγων, ἐκτός τῶν καθηκόντων τῆς ὀργανώσεως καὶ παρακολούθησεως τῆς δημοσίας ὑγιεινῆς.

Ἐκτοτε τὸ Κράτος ἴδρυσεν ὄφρανοτροφεία διὰ τὰ τέκνα τῶν θυμάτων πολέμου καὶ τὰ ὄρφανὰ τῆς μιζρασιατι-

κῆς καταστροφῆς, ὑπάρχουσι δὲ σήμερον περὶ τὰ 40 ἀρρένων καὶ θηλέων, ἀστικά καὶ ἀγροτικά, ἐκ τῶν ὁποίων προήλθον δεκαεπιπλοῦ ἐπαγγελματίαι, διδάσκαλοι, δασκάλοι κλπ.

Ἡ μεθοδικὴ ὀργάνωσις τῆς ὑγιεινῆς χρονολογεῖται ἀπὸ δεκαετίας ὅπου ἐπὶ ἀσθενειῶν τῆς Κ. Τ. Ε., κερσοθέντος διὰ Ν. 4333) 1929, ἐμελετήθη τὸ ὅλον ζήτημα καὶ συνεστήθησαν ὑγειονομικαὶ σχολαὶ καὶ ὑγειονομικὰ κέντρα. Συγχρόνως ὑπῆλθον αἱ κλινικαὶ τῶν νοσοκομείων καὶ συνεστήθησαν ἰατρεία σήμερον δὲ ἀριθμοῦνται 6 Μαιευτήρια, 4 βρεφοκομεία καὶ 18 βρεφοκομικοὶ σταθμοί, 4 ἄστυα καὶ κλινικὰ παιδιῶν, 10 ἄστυα ψυχροπαθῶν, 10 νοσοκομεία φυματιῶν καὶ 6 ἀντιφθιστικὰ ἰατρεία (κλινικὰ 2500), 8 ἀφροδισίων, 4 ἀνάτων, 6 λοιμωδῶν νόσων, 35 νοσοκομεία δημοτικά καὶ κοινοτικά (κλινικὰ 2500), 10 προσφύγικα (κλινικὰ 2000), 30 ἰδιωτικά καὶ ἀγαθοεργῶν ἰδρυμάτων (κλινικὰ 2600) καὶ 7 ξένων τοιοῦτων (κλινικὰ 400), 5 Πανεπιστημίου κλπ. ἧτοι ἐν συνόλῳ μετὰ τῶν δημοσίων νοσοκομείων κλινικὰ περὶ τὰς 14 χιλιάδας.

Ὑπάρχουσι ἐπίσης περὶ τὰ 100 λαϊκά ἰατρεία ἀστικά καὶ ἀγροτικά καὶ ὑπερκατὸν τοιαῦτα Ἐξωτερικά τῶν διαφόρων νοσοκομείων καὶ κλινικῶν.

Θεωρεῖται ὅμως ὅτι τὰ ὑπάρχοντα δὲν καλύπτουσι οὔτε τὸ ἦμισον τῶν ἀναγκῶν τοῦ τόπου, διὰ τοῦτο δὲ καὶ πολλὰ εἰσέτι ἀπομένοντα νὰ γίνων.

Εἰς τὴν Κοινωνικὴν Πρόνοιαν περιλαμβάνεται ἡ Ἀποκατάστασις τῶν Προσφύγων, τὸ μέγα ἔργον τῆς συγχρόνου Ἑλλάδος, ἐπιτελεσθὲν καὶ μετὰ τὴν βοήθειαν τῆς Κ.Τ.Ε.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν πρόνοιαν διὰ τὰ ἀτυχήματα, τὰς συντάξεις καὶ ἀσφαλίσεις τῶν ἐργαζομένων ἔχουσι διαλάβει ἀνωτέρω εἰς τὸ κεφάλαιον τῆς Ἐργατικῆς μετὰ νομοθεσίας.

Ὁσημέραι συμπληρουμένη ἡ Κοινωνικὴ Πρόνοια ἐπ' ἐσχάτων ἀπέτελεσεν ἐκ τῶν κυρίων σκοπῶν τοῦ Κράτους

διὰ τῆς ἐνάξεως τῆς λειτουργίας τῶν Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων καὶ τοῦ Ὄργανισμοῦ τῆς Κοινωνικῆς Πρόνοιας τὸν ὅποιον καταρτίσει ὁ ἀπὸ Αὐγούστου 1936 ὑπουργὸς κ. Ἀλέξανδρος Γ. Κοριζῆς, Ὑποδιοικητῆς τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος, ὅστις καταλιπὼν προσωρινῶς τὴν ἔδραν του, διὰ νὰ καταλάβῃ τὴν ὑπουργικὴν τοιαύτην, ἀπέδειξεν ὀπίσθην σπουδαιότητα ἀπέδιδεν εἰς τὴν Κοινωνικὴν Πρόνοιαν.

Κατὰ τὸ τελευταῖον ἐξέμηνον ἀνηγήθησαν ἢ εὐρίσκονται ὑπὸ ἀνέργων 3500 περίπου νέα προσφυγικὰ οἰκία, ὅστε νὰ ἐγκαταστάθων ὑπὸ εὐπρεπὴ στέγην οἱ διαμένοντες εἰσέτι εἰς παρατήρηματα ὑπολειπόμενοι πρόσφυγες, συνεστήθησαν πλείστα συστάματα εἰς ἐπαρχιακὰς πόλεις διὰ τοὺς ἐνδεεῖς, ἐνθὺ παραλλήλως ἐνισχυθὲν τὸ Πατριωτικὸν Ἰδρυμα Περιθάλψεως ἠδὲναε τὰς ἡμερησίως χορηγουμένας μερίδας του εἰς 12000 καὶ συνιστῶντο συστάματα διὰ τοὺς φοιτητὰς εἰς τοὺς ὀ-

ποιούς ἐξασφαλίζετο καὶ ἡ δωρεὰν εἰσοδῶν εἰς τὰ νοσοκομεία, μέχρις ἀνεργείας ἴδιου τοιοῦτου.

Συνεστήθη ἡ Ἰμιατιοθήκη τοῦ Μαθητοῦ ἧτις ἐντός ἡμερῶν ἐχορήγησεν δεκαεπιπλοῦ τεμάχια οὐρημοῦ καὶ ἰσοδότησε εἰς ἀπόρους μαθητὰς, ὄφρανοθήκη ὁ Οἶκος Φοιτητοῦ, διὰ τοὺς ἀπόρους τοιοῦτους, ἰδρύθη ἡ Φιλῆξενος Στέγη Γυναικῶν, διὰ τὰς ἐγκαταλειμμένας γυναῖκας, Λαϊκὰ Ὑπνοτήρια, ἐξασφαλίζοντα 250 κλινῶν καὶ ὄφραμα εἰς ἀστέγους, διατελοῦν δὲ ὑπὸ ἀνέργων νέα Ἀστυα κοφάλαων, ἀλητοπαίδων καὶ τοξικομανῶν.

Ἐνισχύθησαν τὰ διάφορα φιλανθρωπικὰ ἰδρύματα καὶ ἐπεχορηγήθησαν τὰ νοσοκομεία μετὰ 17 ἑκατομμύρια δραχμῶν ὅστε νὰ δυνηθῇ νὰ αὐξηθῇ ὁ ἀριθμὸς τῶν δωρεῶν κλινῶν καὶ ἀνηγήθησαν νέα πτέρυγες εἰς τὸ Φθισιατρίειον «Σωτηρία», ἐνθὺ συγχρόνως ἐπεταχύνθη ἡ λειτουργία τῶν Σανατορίων Μαντινείας καὶ Ὀλύμπου καὶ

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΣΕΛΙΣ 3	Ἡ νέα αὐξήσις τῆς παγκοσμίου παραγωγῆς.
» 4	Ἡ κατάσταση τῆς παγκοσμίου πετρελαιοπαραγωγῆς.
» 5	Ἡ ἀγροτικὴ οἰκονομία καὶ ἡ ἀγροτικὴ πίστις ἐν Ἠπείρῳ καὶ γενικώτερον, ὑπὸ κ. Γ. Α. Βάντζου.
» 7	Ἐκθεσις τοῦ Διοικητοῦ τῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος κ. Ἐμμ. Ι. Τσουδεροῦ ἐπὶ τοῦ Ἰσολογισμοῦ τοῦ ἔτους 1936.
» 11	100 ο)ο Money, ὑπὸ κ. Irving Fisher.
» 12	Ὁ Τραπεζίτης πρὸ τῶν ἰσολογισμῶν τῶν ἐπιχειρήσεων. Ἡ ἔννοια τῶν ἀποσβέσεων, τοῦ κ. Μ. Carsow.
» 13	Ἠλθεν τὸ τέλος τοῦ πολιτισμοῦ; Ὑπὸ Dr. Edmond Landauer.
» 14	Ὄικονομικαὶ εἰδήσεις ἐξωτερικοῦ. Τὰ κυριώτερα ἐμπόρευμα.
» 15	Ἐσωτερικὴ Ὄικονομικὴ κίνησις.
» 16	Τὰ κυριώτερα πολιτικὰ καὶ οἰκονομικὰ γεγονότα.

ΤΡΑΠΕΖΙΤΙΚΗ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

Εσωτερικού	Δρχ.	60
Εξωτερικού	Δολ.	2
Τιμή φύλλου	Δρ.	5

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ :

X. ΧΑΝΔΑΝΟΣ
ΑΜΕΡΙΚΗΣ 19

Τα έμβάσματα έπ' όνόματι τής «ΤΡΑΠΕΖΙΤΙΚΗΣ»

Δι άποδείξεις δέον να φέρωσι τήν ύπογραφήν του Διαχειριστού και τήν σφραγίδα του Περιοδικού.

Παρακαλούνται οι κ. κ. Συνδρομηταί, όπως γνωστοποιήσουν εις τα γραφεία του Περιοδικού πάσαν μεταβολήν τής διευθύνσεώς των.

Δυνάμει του περί Τύπου Νόμου

Υπεύθυνος επί τής Ύλης
ΑΛ. ΧΑΜΦΑΣ Αμερικής 19

Προϊστάμενος Τυπογραφείου
Κ. ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ Κοιν. Ζωγράφου

ένηλικιώσεως των άκόμη και έξευρέσεως εργασίας. Ο οργανισμός τής Μητέρας δέν διακρίνει νομίμους ή παρανόμους τοκετούς (τήν σεμνοτυφικήν μας «κλεψυγαμίαν», διότι, λέγονται, τό δικαίωμα τής ζωής είναι ύπέρ πάν άλλο «νόμιμον» και «ήθικόν») — μεριμνά όμως διά τήν νομιμοποίησιν τής ένώσεως των γονέων και τήν άναγνώρισιν των τέκνων, έξασκών τήν ήθικήν του έπιρροήν και παρέχων οικονομικήν ένίσχυσιν διά τήν νομιμοποίησιν.

Οι Ίταλοι θεωρούν ότι λύουν τό πρόβλημα των «άνυμφύτων μητέρων» διά του Όργανισμού των τούτου, όστις άναλαμβάνει φροντίδα διά τά έξώγαμα παιδιά, τά όποια έτσι δέν πετιούνται εις τούς δρόμους ή ιεροκρυφίως εις τάς βρεφοδόχους. Ο οργανισμός συντηρείται διά παγιών καταβολών έκ 5 λιρεττών έτησίως των έργοδοτών, 2 λιτ. των εργαζομένων και άναλόγου έπιχορηγήσεως του Κράτους.

Έκ των πόρων του Ίδρυμάτος είναι και ό έπιβληθείς επί των άγώνων φόρος.

Περίθαλψη, κατά τό 1935, πρόσωπα 1.713.978 δαπανήσας 152.940.000 λιρεττάς διαθέτει δέ 9.404 κέντρα — οίκους μητέρων και παιδιών, Ιατρεία, έστιατόρια, βρεφοκομεία, κέντρα διανομής γάλακτος, έξευρέσεως εργασίας, κέντρα άποθέσεως παιδιών κατά τάς ώρας εργασίας των γονέων (garderies) κλπ. — (Feuille Inf. corp. Ιουλίου 1936).

Άλληλοβοθητικά Ταμεία. Τά ταμεία ταύτα, εις τά όποια συνεισφέρουν έξ ήμισείας οι έργοδοταί και οι εργαζόμενοι, παρέχουν Ιατρικήν περίθαλψιν, δάνεια και βοηθήματα εις τούς άσθενούντας εργαζομένους, εις τούς όποιους καταβάλλουν και τό ήμισυ του ήμερομισθίου των. Τά ταμεία ταύτα έχουν Ιδρύσει άναρρωτήρια και νοσοκομεία.

έχορηγήθησαν πολλαπλάσια των μέχρι τούδε χορηγουμένων βοηθημάτων.

Άλλά ή δαπάνη τής Κοινωνικής Προνοίας χρειάζεται έπιστημονικήν βάσιν, προς τούτο δέ Ιδρύθη «**Σχολή Κοινωνικής Προνοίας**», όπου διδάσκονται παρά σημαντόντων καθηγητών ειδικά μαθήματα προς κατάρτισιν των έπιχορηγούντων τήν κρατικήν προσπάθειαν.

Ο έκπονούμενος «**Όργανισμός τής Κοινωνικής Προνοίας**», ένισχυόμενος με 600 εκατομμύρια, θα συμπληρώσιν τήν ύπέρ των ένδον περιθάλψιν. Ο οργανισμός ούτος θα έλλήσυσσάτια, ύπνωτήρια, νοσοκομεία και θα παρέχη Ιατρικήν περίθαλψιν και φάρμακα δωρεάν. Προβλέπεται ένιαία κατεύθυνσις των προσπαθειών, ώστε να προκύπτουν τά προσδοκώμενα άποτελέσματα, συντονιζομένης τής Ιδιοκτησίας τής πρωτοβουλίας και τής κρατικής προστασίας.

Τόν κ. Κοριζήν συνοδεύουν αι εύχαι άλλα και αι έλπίδες των γνωριζόντων όν άνδρα.

Υπάρχουν περί τάς 10.000 ταμεία, συνησπισμένα εις όμοσπονδίας ύπέρ τον έλεγchon των όποιων διατελοει.

Φυματίωσις. Διά τήν φυματίωσιν προνοεί τό Ίδρυμα Κοινωνικής Προνοίας. Λόγω του έξαιρετικού τής άσθενείας Ιδιαίτερα φροντίδες λαμβάνονται λειτουργούν δέ ήδη, ύπαγόμενα εις διαφόρους Όργανισμούς, 255 θεραπευτικά Σανατόρια και 68 προληπτικά (preventoriums).

Έκτός των οργανισμών τούτων υπάρχουν και διάφοροι άλλοι: χορηγήσεως έπιδομάτων πολυτέκνων, συμπληρώσεως του ήμερομισθίου 40 ώρου, παροχής στέγης, οικιακών εργαλείων χειροτεχνίας, άναπαυτηρίων συνταξιούχων εργατών κλπ.

Τό Ίδρυμα Βοηθείας, τό όποιον Ιδρύθη από τάς συνομοσπονδίας των εργαζομένων, παρέχει Ιατρικάς γνώματεύσεις χρησίμους διά τήν διεξαγωγήν των παρά τοις ειδικόις ταμείοις και οργανισμοίς ύποθέσεων. Τό Ίδρυμα τούτο έπικουρεί τούς προσφεύγοντας και διεξάγει τάς δικας περί παροχής άποζημιώσεων κλπ. (Χάρτης άρθρ. 28).

Ο **Όργανισμός χρησιμοποίησεως ώρών σχολής των εργαζομένων** (Istituto nazionale Dopolavoro) είναι ό κυριώτερος δημόσιος οργανισμός μορφώσεως, φυσικής, ήθικής και καλλιτεχνικής άγωγής, άναψυχής και εκπαιδεύσεως ως και περιθάλψεως, παρέχων δωρεάν τά μέσα ταξειδίων και έγκαταστάσεως εις όρη ή θάλασσαν.

Άσχολεΐται με τήν καλήν χρησιμοποίησιν των μετά τήν εργασίαν ώρών του εργαζομένου και διαθέτει πλείεστας σχολάς επαγγελματικάς, βιβλιοθήκας, καίγυμναστήρια εις κάθε κοινότητα. Φροντίζει διά τήν υγιεινήν των μελών του, τήν παρακολούθησίν των διά των Ιδρυμάτων, διακεραιώνει τάς διοικητικάς ύποθέσεις των εργαζομένων, άσφαλίζει τυχόν μη άλλοιήσασμένους, οργανώνει εκδρομάς και άθλητικάς παιδιές, και φροντίζει διά τήν καλλιτεχνικήν ανάπτυξιν διά εκπτώσεων εις Θέατρα, Ώδεια, Κινηματογράφους, ή οργανώσεως διαλέξεων, εκθέσεων κλπ.

Τό Ίδρυμα διαθέτει Ιδίους έρασιτεχνικούς θιάσους, χορωδίας, όρχήστρας και τό περίφημον «**Άρχμα του Θεάπιδος**» τό όποιον είναι περιοδεύον θέατρον εφάμιλλον των καλλιτέρων μονίμων θεάτρων.

Ο οργανισμός ούτος Ιδρύθη τό 1919 από Ιδιωτικήν πρωτοβουλίαν, από του 1925 δέ έπλασιώθη έντός του Κράτους ως λειτουργία αυτού

Έτερος οργανισμός φυσικής άγωγής, καθολοκληρίαν πλαισιωμένος έντός του Κράτους, είναι ό οργανισμός των **Προσκόπων** (Balilla) τελών ύπό τήν έποπτείαν του Ιδίου άρχηγού τής Κυβερνήσεως και έξαρτώμενος έκ του ύπουργείου Έθνικής Άγωγής (ως μετωνομάσθη μετά τήν μεταρρύθμισίν του τό ύπουργείον Δημοσίας Έκπαιδεύσεως). Διαιρείται εις τό τμήμα των προσκόπων (Balilla 8—14 έτών) των πρωτοπόρων (avanguardisti 14—18 έτών) και έχει έπαρχιακά και κοινοτικά τμήματα συντεταγμένα κατά σώματα (ναυτικά, άέρος, άλπινιστών, ποδηλατών, ξιφομάχων, παγοδρομών κλπ.).

Σκοπός του είναι ή υγιεινή παρακολούθησις, ή περίθαλψις και άσφάλεια, ή μόρφωσις, ή φυσική άγωγή, έν πνευματι προπαρασκευής εύσυνειδήτων πολιτών. Οι άρχηγοί του και διδάσκαλοι είναι έκ των μελών τής Έθνικής Φρουράς, αριθμεί δέ ύπέρ τά 2 εκατομμύρια μέλη, άρρενα και θήλεα, στρατιωτικώς συντεταγμένα ύπό 25.000 διδασκάλους και Ιατρούς.

Ο χαρακτήρ των Έργων

Προνοίας τής Ίταλίας είναι ύποχρεωτικός δι' όλους τούς εργαζομένους, μέλη και μη των συνδικάτων (είπομεν ότι τά συνδικάτα εκπροσωπούν και τούς μη έγγεγραμμένους εις αυτά) αι δέ εισφοραί, ύποχρεωτικά δι' όλους (τά μέλη έχουν και προαιρετικά), κανονίζονται διά Β. Δ.

Αυταί είναι έτησίως διά τον έργοδοτήν τό μισθολόγιόν του μιάς ήμέρας διά δέ τούς εργαζομένους όμοίως αι άπολαυαί των μιάς ήμέρας.

Αι εισφοραί κατανέμονται εις τά έργα προνοίας, άναψυχής κλπ. και εις τάς λειτουργίας των συνδικάτων (έγγυήσεις συμβολαίων, συμμετοχή εις δαπάνας Ύπουργείου). Τά 1935 αι εισφοραί άνήλθον εις 300 εκατομ. λιρεττών.

Οι οργανισμοί κοινωνικής προνοίας διατελοούν ύπό τον έλεγchon των Σωματείων και του Ύπουργείου, όσον άφορά τάς δαπάνας και τά έξοδα διαχειρίσεως περιοριζόμενα εις τό έλάχιστον. Ούτω ό Όργανισμός Κοινωνικής Προνοίας έχει γενικά έξοδα 4 1/2 % επί των εισφορών ως εισπράττει, ό δέ Όργανισμός Μητέρας και Παιδιού 9 % περίπου συμπεριλαμβανομένων των έξόδων τής δημογραφικής πολιτικής.

Δέν δυνάμεθα να έπαγγελθώμεν τον έπίγειον Παράδεισον, έλεγεν ό Μουσολίνι κατά τό πρώτον έτος τής κατακτήσεως τής άρχής, αλλά γνωρίζομεν ότι οι εργαζόμενοι πρέπει να ύψωθούν ήθικώς και υλικώς προς όφελος του Έθνους.

Και έκτός τυχόν πάσης άλλης έπιφυλάξεως όφείλει τις να όμολογήσιν ότι επί του προκειμένου αι προσπάθειαι έπιτυχάνουν.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ ΚΑΙ ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Προλογίζοντες τά επί του «**Συντεχνιακού Κράτους**, ως πολιτικού δόγματος και ως οικονομικής οργανώσεως» άρθρα, τά όποια έγράψαμεν διά τούς άναγνώστας τής «Τραπεζιτικής», λόγω του επικαιρού του θέματος, έδηλώσαμεν ότι θα περιωριζόμεθα εις τό να δώσωμεν Ιδέαν τινά των άντιλήψεων των ύποστηρικτών τής νέας θεωρίας του «Κορπορατισμού», χωρίς ήμεις να λάβωμεν θέσιν ή να εκφέρωμεν προσωπικάς άντιλήψεις.

Διά τό ζητούμενον ήδη συμπέρασμα — ώσει εάν έπρόκειτο περί διδακτικού Ιστορήματος — έχομεν να δικαιολογηθώμεν ότι έναί άφ' ένός έλλείπει ή άναγκά άπόστασις χρόνου ώστε να δύναται τις ν' άντιληφθί τ' άποτελέσματα θεωρίας νέας, έν τή έξελίξει της εύρισκομένης, μεξ χωρίζει έξ άλλου άπόστασις τόπου, ώστε να μη έχωμεν άμεσον άντιλήψιν των κατά τήν έφαρμογήν της.

Έκ των νόμων όμως και των διατάξεων ούτινες έθεσμοθετήθησαν καταδεικνύεται ότι τό έπικρατήσαν από του 1922 καθεστώς παρεχώρησεν εις τον εργαζόμενον όσα ούδέποτε διεξεδίχσαν ή έφαντάσθησαν πραγματοποιήσιμα και οι άπαιτητικώτεροι των σοσιαλιστών — έξαιρέσει των κομμουνιστών ούτινες περισσότερο διεκηρύξαν, χωρίς όμως έν Ρωσία να τά εφαρμόσουν, ή άν τά έφήρμοσαν προσκαίρως τά έγκατέλειψαν ή άνθεώρησαν μεταγενεστέρως.

Η μεταμόρφωσις του θεσμού τής Ιδιοκτησίας θεωρουμένης έντολης διαχειρίσεως, ή ύποχρεωτική εργασία χαρακτηριζομένη καθήκον, ό καθορισμός του ήμερομισθίου βάσει των άναγκών τής ζωής, ή έξίσωσις κεφαλαίου και εργασίας και ή καθιέρωσις εύθυνών, αι άρχαι τής άλληλεγγύης και ή ποδηγέτησις τής άτομικής πρω-

τοβουλίας, έπιτρέπουν εις τούς φασιστάς νομοθέτας δικαίως να καυχώνται ότι ή Ίταλία προηγείται άπάντων των κρατών, δημοκρατικών και μη, εις δέ τούς Ιταλούς εργαζομένους να χαρακτηρίζουν τον φασισμόν ως «**προλεταριακήν πραγματοποίησιν**» λαβούσαν σάρκα διά τής θελήσεως του άνέκαθεν έπαναστάτου, έκ γενετής χωρικού, άλλοτε σιδηρουργού, μετέπειτα διδασκάλου, κτίστου και δημοσιογράφου και ήδη Δουκός του Φασισμού!

Ο Μουσολίνι δέν εκτύπησεν τον Σοσιαλισμόν, λέγουνοι τελευταίοι, αλλά τό Ιταλικόν σοσιαλιστικόν κόμμα, τό όποιον κατατριβόμενον και συναλασσόμενον έν τώ κοινοβουλίω, ούδέποτε έξυτηρήτησεν τούς εργαζομένους... (2).

Και έρωτάται: ώστε ό Φασισμός είναι θεωρία άριστερά, άριστερίζουσα ή συντηρητική; Έάν συντηρητική πώς κηρύσσει τήν ήμικατάργησιν τής άτομικής Ιδιοκτησίας, τον έλεγchon τής άτομικής πρωτοβουλίας, τήν ύποχρέωσιν τής εργασίας και τήν ύποχρεωτικήν περίθαλψιν των εργαζομένων: (3)

Ο Μουσολίνι δέν άρνείται, άπ' έναντίας καυχάται, ότι παρέλαβεν από τον Σοσιαλισμόν **πάν ό,τι περιέχει ζωτικόν**, αι δέ διακηρύξεις του έκαμαν όλους τούς φιλελευθέρους οικονομολόγους, όσους ύπολείπονται, ν' άπονέμουν εις τον Φασισμόν όλην τήν κλιμακα των προσωνομιών από του «Κρατισμού» μέχρι του «Δυτικού Μπολσεβικισμού».

Έάν πάλιν είναι θεωρία σοσιαλιστική διατι άποκλείει τον διεθνισμόν: Είς τούτο άπαντούν όρθώς οι Ίταλοι ότι ό διεθνισμός δέν είναι χαρακτηριστικός του Σοσιαλισμού, διότι προηγηθή και ύπάρχει ό διεθνισμός του κεφαλαίου.

Έάν άπόψεως διεθνούς **συνεργασίας και συνεννόσεως** ό Φασισμός, λέγονται, είναι διεθνιστής και τό απέδειξεν έν Γενεύη. Άλλά προσθέτουν, άλλο πράγμα ό Διεθνισμός και άλλο ό **Άντιεθνισμός**.

Και άντιεθνισμόν δέν ήθελι ούδεμία χώρα. Τόσον αι Ηνωμένοι Πολιτεΐαι, ή Άγγλία και ή Γαλλία, όσον και ή Γερμανία (όπου ό Χιτλερισμός κάνει μάλιστα φυλετικήν πολιτικήν), όσον και ή μπολσεβικική Ρωσία και πάσαι ά δημοκραταί αιτίνας είναι «έθνικαί».

Διατί ή Ίταλία θ' άπετέλει έξαιρέσει, ένφ' πρό παντός αύτη έχει ανάγκην συγκροτήσεως και συντονισμού διά τήν ρύθμισιν των δημογραφικών και παραγωγικών της προβλημάτων; Και διά να ύπάρξη συντονισμός όλων των έθνικών δυνάμεων προς κοινόν σκοπόν όφείλει τό Κράτος να καταστή κυρίαρχον, αυταρχικόν και να πλαισιώνη άπάσας τάς έθνικάς δυνάμεις: Να καταστή δηλαδή «**όλοκληρωτικόν Κράτος**».

Κατά τον πόλεμον προέκυψεν ότι ή νίκη δέν θα ήτο δυνατόν να κερδηθί μόνον διά των στρατών. Έχρειάσθη να οργανωθούν τά μετόπισθεν και να κινητοποιηθούν όλοι αι δυνάμεις του Έθνους. Άλλά και λήξαντος του πολέμου, οι ανταγωνισμοί έξακολούθησαν μεταφερθέντος του πολέμου εις τό οικονομικόν πεδιον.

(2) «Ο Φασισμός προλεταριακήν πραγματοποίησιν». Έκδ. Όμοσπονδίας εργαζομένων Βιομηχανίας 1935.

3. Έκτός τής Ρωσίας, και έν Γερμανία εκηρύχθη (1919) ή ύποχρέωσις τής εργασίας, αλλά συγχρόνως ότι τό Κράτος όφείλει να παρέχη τροφήν και συντήρησιν εις τούς πολίτας όσοι εύρίσκονται εις άδυναμίαν να πορισθώσιν τά προς τό ζην μόνοι και ότι «εις τούς άνέργους θα παρέχεται εργασία άναλόγως προς τάς δυνάμεις και τάς ικανότητάς των». Δηλαδή κάτι πέραν και του Σοσιαλισμού...

Διά τούτο ή ανάγκη του «**Όλοκληρωτικού Κράτους**» έξακολουθεί άπαιτούσα πειθαρχίαν στρατιωτικήν και κοινωνικήν, άνύψωσιν του ήθικού, συντονισμόν ενεργειών, ένιαίαν κατεύθυνσιν και ύποταγήν των άτομικών συμφερόντων εις τά συμφέροντα του συνόλου. Δέν νοείται ύπαρξις άντιθέτων άπόψεων και άυτοτελών ενεργειών ούτε έπιτρέπεται έντός του Κράτους να υπάρχουν στοιχεΐα άνतिकρουόμενα ή άντιπολιτευόμενα. Άπαιτείται ένότης και όχι διάσπασις. Συνεργασία όλων και όχι πάλη τάξεων.

Συντονισμός ενεργειών και όχι έμφύλιος σπαραγμός. Άναγκαστικώς όθεν τό Όλοκληρωτικόν Κράτος περιορίζει τάς άτομικάς έλευθερίας, με τάς όποιάς έξησεν ή άνθρωπότης κατά τούς δύο τελευταίους αιώνας, και καθιστά τήν εκτελεστικήν έξουσίαν, ένισχυομένην και σταθεροποιουμένην, **κυρίαρχον**, έχουσα τά δικαιώματα όσα πρότερον είχαν ό λαός.

Όπως με πολιτικόν Φιλελευθερισμόν και κοινοβουλία και αντιπολιτευσείς δέν θα ήτο δυνατόν να διεξαχθί στρατιωτικός πόλεμος, ούτω και με οικονομικόν φιλελευθερισμόν με τον έλεύθερόν του ανταγωνισμόν και τήν άναρχίαν του δέν είναι δυνατόν να διεξαχθί πόλεμος οικονομικός και να έπιτευχθούν σκοποί γενικοί, είτε οικονομικοί είτε κοινωνικοί, έπιστρατευομένων όλων των δυνάμεων του Έθνους και καθισταμένων οργάνων του. Ός λύσιν ό φασισμός Ιδρύσε τήν Συντεχνίαν, εκπρόσωπον ολοκληρωτικών των δυνάμεων τής παραγωγής, όργανον του Κράτους, άλλ' έν μέρει αυτεξούσιον.

Άντικαθισταμένων των φιλελευθέρων θεσμών και δημιουργουμένου νέου δικαίου ρυθμιζόντος τάς κοινωνικοοικονομικάς σχέσεις προς άποφυγήν διαταραχών εις βάρος του συνόλου και διά να γίνη ολοκληρωτική και ειλικρινής συνεργασία όλων των οικονομικών δυνάμεων, είναι ανάγκη να ίκανοποιηθούν προηγουμένως αι δικαίαι αξιώσεις τής τάξεως των εργαζομένων, διά τούτο δέ και ή άφθονος εργατική και κοινωνική νομοθεσία και ή άναγνώρισις και πλαισίωσις των συνδικάτων έντός του Κράτους.

Αυτό επέβαλεν ή ανάγκη. Διά τούτο άλλως τε και τήν θεωρίαν του «όλοκληρωτικού Κράτους» οι άντιλέγοντες θεωρούν πολιτικήν των περιστάσεων μη βασιζομένην επί τής έπιστήμης.

Πάντως τό «πειράμα» είναι έν τή εκτελέσει του. Άλλ' έως τώρα όλοι συμφωνούν ότι ή νέα θεωρία έσωσε τήν περίστασιν εις τήν Ίταλίαν, όπως τήν έσωσεν και άλλου, πρό παντός δέ ότι θα μείνουν αι κατακτήσεις των εργαζομένων και θα έπιβληθούν αι νέαι έννοιαι τής Ιδιοκτησίας και εργασίας.

Άλλ' έφόσον τό πείραμα είναι έν τή εκτελέσει και έξελίξει του πάσα περαιτέρω κρίσις είναι πρόωρος. Ο φιλελευθερισμός και ό καπιταλισμός άπήτησαν έτη να παρέλθουν, έως ότου καταφανούν και άναγνωρισθούν τά έλαττώματά των. Ο Σοσιαλισμός έγνώρισεν άφωσιωμένους και φανατικούς όσον και πολεμικούς άδιαλλάκτους. Αυτό γίνεται πάντοτε με τάς Ιδέας και μάλιστα με τάς οικονομικάς θεωρίας όπου τό συμφέρον των άτόμων και των έθνών προμηθεύει εις έκάστην τούς όπαδούς.

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΚΡΙΣΕΙΣ

Η ΝΕΑ ΑΥΞΗΣΙΣ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Χαιρετίζομεν με χαράν την σύνοδον του Οικονομικού Συμβουλίου της Βαλκανικής Συνεννόησεως εις την πόλιν μας και εχόμεθα γόνιμον το έργον αυτού.

Η Οικονομική προσέγγις των Βαλκανικών Χωρών είναι βέβαιον, ότι θα προσδώσιν νέον έρεισμα εις την μεταξύ αυτών ύφισταμένην πολιτικήν συνεννόησιν.

Και είναι μὲν βέβαιον, ότι η σύμπτωσις της παραγωγής ώρισμένων προϊόντων εις τὰς Βαλκανικάς Χώρας εκ πρώτης όψεως φαίνεται δυσχεραίνουσα την ανάπτυξιν στενών οικονομικών σχέσεων.

Το γεγονός όμως ταυτο βαθέστερον εξεταζόμενον δύναται να δώσῃ άφορμήν άκριβώς εις εκδηλώσιν στενής και έπωφελοῦς συνεργασίας, διά της συνεννόησεως και της εξουδετερώσεως τού συναγωνισμού, ο όποιος τούρισταται εις την έμπορίαν των όμοειδών προϊόντων.

Πλήν τούτου βιομηχανικώς και γεωργικώς αι Βαλκανικαί Χώραι δύναται να άλληλοσυνπλήρωθουν, άρκει να μελετη-

θοῦν καλῶς τὰ συναφή ζητήματα και να πρωτανεύσῃ πνεῦμα οὐχι ανταγωνισμού, αλλά ταυτότητος συμφερόντων και συνεργασίας.

Τὴν συνεννόησιν μεταξύ τῶν Βαλκανικῶν Χωρῶν βλέπομεν δυνατήν εις ὅλας τὰς εκδηλώσεις τῆς οικονομικῆς ζωῆς.

Θὰ ἦτο εὐκατεῖον τὸ Οικονομικὸν Συμβούλιον τῆς Βαλκανικῆς Συνεννόησεως να καταρτίσῃ μόνιμον ειδικὸν γραφεῖον μελετῶν, τὸ ὁποῖον να εξετάζῃ ὅλας τὰς δυνατότητας οικονομικοῦ συντονισμοῦ και να προβαλῆ, εις ἐμπραγματωμέναις ἐκάστοτε ὑποδείξεσι.

Αἱ Βαλκανικαὶ Κυβερνήσεις, ἀκολουθοῦσαι μὲ τόσον ἐνθουσιασμόν τὸ πρόγραμμα τῆς πολιτικῆς συνεννόησεως θὰ εὐρουν οὕτω πολῦτιμον βοήθον, ὃ ὁποῖος συμπληρῶν τὸν διὰ τῶν συνόδων τοῦ Οικονομικοῦ Συμβουλίου ἐπιδιωκόμενον σκοπὸν θὰ ἐπιτρέψῃ ἐκάστοτε εις αὐτὰς να κατευθύνουν τὴν ἰδιωτικὴν πρωτοβουλίαν πρὸς τὴν ἀποτελεσματικωτέραν διὰ τὰ κοινὰ οικονομικὰ συμφέροντα ἐνέργειαν.

ποία ἀναμφισβητήτως ἀποτελεῖ καθ' ἑαυτὴν θετικὸν συντελεστὴν προόδου και ἀναπτύξεως.

Εἶναι κατάδηλος ὅθεν ἡ εὐρύτης τῆς ἐξελιξέως ἡ ὁποία διανοίγεται διὰ τὸν λιμένα τοῦ Πειραιῶς ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ φυσικῶν προσόντων και τεχνικῶν μέσων, συμφώνως πρὸς τὴν ἐπιτυχῶς ἀκολουθουμένην ἐσχάτως πολιτικὴν τοῦ τεχνικοῦ ἐξοπλισμοῦ τοῦ πρώτου λιμένος τῆς χώρας.

Μίαν νέαν προσπάθειαν τεχνικοῦ πλουτισμοῦ τοῦ λιμένος Πειραιῶς ἀποτελοῦν τὰ πρὸ τινῶν ἡμερῶν ἐγκαινιασθέντα σιλό.

Εἶναι ἰδιαίτερος εὐχάριστος, ὅτι ὁ λιμὴν τοῦ Πειραιῶς ἔτυχε τῆς προσοχῆς, ἡ ὁποία τοῦ ἀξίζει, διότι εἶναι βέβαιον, ὅτι δύναται να διεκδικήσῃ ὄχι μόνον τὴν πρώτην θέσιν μεταξύ τῶν λιμένων τῆς χώρας, ἀλλὰ και ἐξέχουσαν τοιαύτην μετὰ τῶν λιμένων τῆς Μεσογείου, με ἄμεσον συνέπειαν τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἐμπορίου, τοῦ ὁποίου ἄλλοτε ἀπέτελε ὁ Πειραιεὺς και δύναται πάλιν να ἀποτελέσῃ σπουδαιότατον κέντρον.

Η ΕΞΑΓΩΓΗ ΝΩΠΩΝ ΟΠΩΡΩΝ

Πρέπει να ὑπογραμμισθῇ ἡ σημειωμένη τελευταίως κίνησις διὰ τὴν ἐξαγωγήν νωπῶν ὀπωρῶν εις τὸ ἐξωτερικόν.

Διὰ διαφόρους λόγους, μετὰ τῶν ὀπωρῶν ἡ ἔλλαξις πλοίων—ψυγείων δὲν εἶναι ὁ μᾶλλον ἀσήμαντος, αἱ ἐπανειλημμένα προσπάθειαι εὐρείας ἐξαγωγῆς νωπῶν ὀπωρῶν εις τὸ ἐξωτερικόν δὲν ἐστέφθησαν ὑπὸ πλήρους ἐπιτυχίας.

Πλήν τούτου εὐρέθημεν πρὸ τελειῶς οργανωμένης προσπάθειας ἄλλων γειτονικῶν και μὴ χωρῶν ἐπίσης ἐξαγωγικῶν νωπῶν ὀπωρῶν, δέον δὲ να ὁμολογηθῇ, ὅτι δὲν ἐνισχύθη ἀρμοδίας ἡ ἀξιόλογος ἰδιωτικὴ προσπάθεια, με ἀποτέλεσμα να ὑπολειφθῶμεν μέχρι τοῦδε εις τὴν ἐξαγωγήν.

Ἐν τούτοις ἡ ποιότης τῶν Ἑλληνικῶν ὀπωρῶν ἰδίως τῶν σταφυλῶν μᾶς θέτει εις ἐξαιρέτως πλεονεκτικὴν θέσιν, τὸ ἐνδιαφέρει δὲν τὸ ὅποιον ἐκδηλώνει σήμερον τὸ Κράτος διὰ τὸν σπουδαιότατον τοῦτον ἐξαγωγικὸν κλάδον, ὑπόσχεται τὴν ἐπανόρθωσιν τῶν μέχρι τοῦδε γενομένων σφαλμάτων και διανοίγει εὐρύτερος ὄριζοντας εις τὸ ἐξαγωγικὸν ἐμπόριον τῆς χώρας.

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΖΑΚΧΑΡΩΣ

Δὲν γνωρίζομεν ἐάν εις τὰ πράγματα θὰ ἀποδειχθῇ δυνα-

Εἰς τὸν κόσμον τῆς συνεχοῦς ἐξελιξέως και τὸν δοκιμαζόμενον περιοδικῶς ἀπὸ τὰς ποικίλας ἀνωμαλίας, δὲν ἄρκει να παρακολουθῇ τις τὴν ἄλυσιν τῶν γεγονότων πρέπει ἀκόμη, ἀπὸ καιροῦ εις καιρόν, να λαμβάνῃ τὸν κόπον και ν' ἀσχολῆται μὲ τὸν διανυθέντα δρόμον.

Ἐὰν ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς πολιτικῆς, τὸ πραγματοποιηθὲν ὑπὸ τῆς Κοινωνίας τῶν Ἑθνῶν ἔργον δὲν συγκεντρῶναι τὴν παμπηφίαν, ὀφείλομεν ὅμως ν' ἀναγνωρίσωμεν ὅτι ἐπὶ τοῦ περιορισμένου πεδίου τῆς ἐπιστημονικῆς παρατηρήσεως, δηλαδὴ τῆς ἀντικειμενικῆς παρακολούθησεως τῶν οικονομικῶν φαινομένων, ἀναπτύσσει μίαν ἐξόχως χρήσιμον δραστηριότητα. Ἡ Ὑπηρεσία τῶν Οικονομικῶν Μελετῶν τῆς Κοινωνίας τῶν Ἑθνῶν ἔκαμε τὴν Γενεὴν ἐν τῶν μᾶλλον ἀρτίως ἐξωπλισμένων παρατηρητῶν διὰ τὴν στάθμισιν τῶν οικονομικῶν φαινομένων. Τὰ φαινόμενα ταῦτα ἀπαιτοῦσι τοὺς ἰδίους ἀκριβῶς κόπους, ἐφεύνας και δαπάνας, τοὺς ὁποίους συνεπάγεται ἡ μελέτη τῆς τροχιάς τῶν κομητῶν ἢ τῆς προβλέψεως τῶν μετεωρολογικῶν φαινομένων.

Μεταξὺ τῶν διαφόρων ἐκδόσεων τῶν προελθουσῶν ἐκ τῆς Ὑπηρεσίας ταύτης τῶν Οικονομικῶν Μελετῶν και αἰτίνας ἀπέκτησαν ὡς ἐκδόσεις σπανίως διαμφισβητούμενον κῆρος, δέον να σημειωθῶμεν ἰδιαίτερος τὴν Ἐπιθεώρησιν τῆς Παγκοσμίου Οικονομικῆς καταστάσεως, τῆς ὁποίας μόλις ἐξεδόθη ὁ 5ος τόμος (1935—36). Συντασσομένη ἐκ περιτροπῆς ἀπὸ διαφόρων διασήμων οικονομολόγων, βασιζομένη ἐπὶ τῶν κοινῶν στατιστικῶν τῆς Κοινωνίας τῶν Ἑθνῶν και τῶν Διεθνῶς Γραφεῖον Ἑργασίας, ἡ ἔργασία αὕτη ἀποτελεῖ ἐν ἐκ τῶν τελεφαρωτέρων μέσων πρὸς παρατήρησιν τῶν κυριωτέρων φάσεων τῆς οικονομικῆς ἐξελιξέως. Ἐπιτρέπει αὕτη τὴν κατ' ἔτος μέτρησιν τῆς διανυθείσης ἀποστάσεως. Εἰς τὰς δυσκολωτέρας στιγμὰς τῆς τελευταίας κρίσεως ἀπέδειξε χωρὶς πεσομισμὸν και προκαταλήψεις τὰς καταστροφῆς τῆς πίεσεως εις τοὺς διαφόρους τομεῖς τῆς παραγωγῆς και κυκλοφορίας τοῦ πλοῦτου. Σήμερον δὲ μᾶς φέρει ἐνθαρρυντικωτέρας διαπιστώσεις.

Ἀφοῦ ἐφθάσε πρὸς τὰ μέσα τοῦ 1932 εἰς τὸ κατώτατον σημεῖον ἡ ἔθνη οἰκονομία, ἤρχισε ν' ἀναλαμβάνῃ, διαφεύδουσα τοὺς διαγνώσαντας εις αὐτὴν χρόνιον νόσημα. Ἀκόμη ὅμως δὲν πρόκειται, ὡς δύναται τις ν' ἀντιληφθῇ ἀπὸ τοὺς συγκριτικῶς ἀναρῶσεως. Καὶ τοῦτο εἶναι πολὺ ἀναλογισθῆναι τὴν κατάστασιν τῆς ἐξαντήσεως εἰς ἣν εἶχον περιέλθει αἱ ἔργασίαι πρὸ 4 μόλις ἐτῶν.

Ὑπάρχει ἀναμφισβήτητος βελτίωσις, ἀλλ' αὕτη πολὺ ἀπέχει ἀπὸ τοῦ να εἶναι γενικὴ. Ὅλαι αἱ χώραι δὲν ἐπωφελήθησαν αὐτῆς κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον, ὅπως δὲν ἐθίγησαν ὑπὸ τῆς κρίσεως μετὰ τὴν αὐτὴν ἔντασιν. Ἐξ ἄλλου πάλιν τὰ μέσα τῆς πάλης δὲν ἦσαν παντοῦ τὰ ἴδια. Ἐδημιουργήθη ὅθεν, ὡς τινες τὸ διέγνωσαν, ἐν εἶδος στε-

τη ἡ ἴδρυσιν ἐργοστασίου παραγωγῆς ἐγχωρίου ζακχαρώσεως. Ἡ πλήρης ὅμως ἐξάρτησις μας ἀπὸ τὸ ἐξωτερικόν διὰ τὴν εἰσαγωγήν ζακχαρώσεως, ἡ σημαντικὴ ἐξάγωσις συναλλάγματος εις τὴν ὁποίαν ὄσα ἐκ τούτου ὑποβαλλόμεθα, ἡ ὑπαρξίς καταλλήλων γεωργικῶν πρώτων ὕλων παρ' ἡμῖν και ἡ δυνατότης ἐπεκτάσεως τῆς καλλιέργειας των καθιστοῦν ἰδιαίτερος ἐνδιαφέρουσαν τὴν γενομένην μελέτην και ἐξαιροῦν τὴν σημάσειον τῆς ἀναμίξεως τοῦ κ. ὑπούργου τῆς Γεωργίας εἰς τὸ σπουδαιότατον τοῦτο διὰ τὴν γεωργίαν μας ζήτημα.

γανότητος (étanchéité) ἡ ὁποία γάνει τὰς χώρας ὀλιγώτερον ἀλληλεγγύους, ὀλιγώτερον τρωτάς ἀπὸ τὴν διάδοσιν τῶν διακυμάνσεων τῆς παγκοσμίου οικονομίας. Ἡ συσπείρωσις τῶν χωρῶν περὶ τὴν αὐτάρκειαν, τὴν κατὰ τὸ μᾶλλον κατὰ ἦττον αὐστηράν, εἶναι τελεσμένον γεγονός και ἀπὸ οἰανδήποτε σκοπιᾶν και ἂν τὸ ἴδῃ τις, πρέπει να τὸ λάβῃ ὑπ' ὄψιν του.

Τὸ καθεστὸς αὐτὸ τῆς αὐταρκείας δὲν καταργεῖ ἐν πάσῃ περίπτωσηί τὸς ἀντικτύπους, τοὺς ὁποίους ἀσχοῦσι τὰ μεγάλα ρεύματα τῆς συγκυρίας, τοσούτω μᾶλλον καθ' ὅσον ταῦτα ἐξασκοῦν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς φιλοδοξίας και τοῦ ἐπιχειρηματικοῦ πνεύματος. Δὲν ἐμποδίζει να λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὰ γενικὰ ἀποτελέσματα μίᾶς πολιτικῆς, ἢς ὁ ἀντικειμενικὸς σκοπός, δηλ. ἡ παλινόρθωσις τῆς ὑπὸ τῆς κρίσεως διαταραχθείσης οικονομίας, ὑπῆρξεν παντοῦ ὁ αὐτός, ὁσονδήποτε διαφορητικὰ και ἂν ἦσαν τὰ πρὸς ἐπίτευξίν του χρησιμοποιηθέντα μέσα.

Τὸ πρῶτον ἀποτέλεσμα τῆς ἐνεστώσεως ἀναρρώσεως ἐνυπόρχει εις τὴν αὔξησιν τῆς παραγωγῆς, ἣτις εἶναι και δημιουργὸς τῆς ἀγορα-

στικῆς ἰκανότητος (:) Λαμβάνοντες ὡς βάσιν τὸ 100 τοῦ ἔτους 1929 ὕπερ ἐσημείωσε ρεκόρ, οἱ δείκται τῆς βιομηχανικῆς δραστηριότητος οἱ συντεταγμένοι ἀπὸ τὰς ὑπηρεσίας τῆς Κ. Τ. Ε. ἐκμάνθησαν ὡς κάτωθι:

1932	70
1933	78
1934	85
1935	92

Τὸ ἐπίπεδον τῆς τελευταίας φάσεως τῆς εὐημερίας ἠγγίσθη σχεδόν. Ὁ συνῆμος τῆς ἀναρρώσεως βρῖναι ἐπιταχυνόμενος: Ἡ πρόοδος, ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ προηγούμενον ἔτος, εἶναι 13 ο)ο τῷ 1935, ἐναντι 9 ο)ο τῷ 1934. Μετὰ τὸν τοιοῦτον «ὑπολογισμὸν» γενικώτατον ἄλλως τε και ἀναγκαστικῶς κατὰ προσέγγισιν πρέπει να προσέξωμεν τὴν διάφορον ἐξέλιξιν τῶν συστατικῶν στοιχείων τῶν δεικτῶν τῆς παραγωγῆς ἀπὸ γεωργικῆς και ἐιδικῆς ἀπόψεως.

Ἡ σταθερότης τῆς παραγωγῆς τῶν εἰδῶν διατροφῆς ἐπεβεβαιώθη οὔτε ἡ κρίσις, οὔτε ἡ ἀναρρωτικὴ κίνησις δὲν φαίνεται να ἐπέδρασαν σημαντικῶς ἐπ' αὐτῆς, ὡς γίνεται φανερόν ἐκ τῶν κάτωθι ἀριθμῶν:

	1929	1932	1933	1934	1935
(Βάσις 1925—29=100)					
Γαλλία	106	104	106	107	109
Β. Ἀμερικὴ	100	100	101	105	90
Ν. Ἀμερικὴ	99	100	106	105	101
Ἀφρικὴ	108	116	111	118	122
Ἀσία	102	105	108	101	101
Αὐστραλία	103	130	130	131	133
Παγκόσμιος	103	104	106	106	104

Ἡ αὔξησις, ἣτις φαίνεται μεμωμένη εις τὴν Ὀκεανίαν ὀφειλεται κατὰ μέγα μέρος, εἰς τὸ ὅτι περιελήφθη ἐντὸς τοῦ δείκτου, ἡ γαλακτοπαραγωγή. Ὅσον διὰ τὴν πτῶσιν, ἦν ἐμφανίζει ὁ δείκτης τῆς Β. Ἀμερικῆς, αὕτη δέον ν' ἀποδοθῇ εις τὴν πολιτικὴν τοῦ περιορισμοῦ, τὴν ἀσκουμένην εις τὰς Ἡν. Πολιτείας ἐπὶ σκοπῷ ἐξυγιάν-

	1929	1932	1933	1934	1935
Εὐρώπη	114	96	99	101	112
Β. Ἀμερικὴ	98	88	88	68	76
Ν. Ἀμερικὴ	101	93	112	130	123
Ἀφρικὴ	112	98	116	109	117
Ἀσία	103	94	103	101	98
Αὐστραλία	103	114	109	110	110
Παγκόσμιος	104	94	100	75	98

Καὶ ἐδῶ ἀκόμη αἱ ἐπιτενχθεῖσαι ἐν Εὐρώπῃ και Ν. Ἀμερικῇ προδοὶ μειοῦνται ἀπὸ τὴν περιοριστικὴν πολιτικὴν τῶν Ἡν. Πολιτειῶν (π.χ. βάμβαξ). Γενικῶς, τὸ σύνολον τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς (εἶδη διατροφῆς και πρώτων ὕλων) εὐρίσκειτο τῷ 1935 εἰς ἐπίπεδον παραπλήσιον ἐκείνου τοῦ 1929.

	1929	1932	1933	1934	1935
Εὐρώπη	117	88	96	110	120
Β. Ἀμερικὴ	111	59	69	75	84
Ν. Ἀμερικὴ	123	71	75	95	104
Ἀφρικὴ	113	87	100	124	133
Ἀσία	118	108	122	143	154
Αὐστραλία	98	81	89	97	109
Παγκόσμιος	114	75	84	95	104

Ἐὰν ἐξαίρεση τις τὴν Ρωσίαν, ἣς οἱ πρόδοι ὀφείλονται εις ὅλας εἰδικῶς παραγόντες, ὁ δείκτης διὰ τὴν Εὐρώπην πρῶτος, ὡς ἔπασα χθὲ εἰς 104 διὰ τὸ 1935, ἐναντι 97 τοῦ 1934. Ἡ αὔξησις τῆς ἀσιατικῆς παραγωγῆς ὀφειλεται κατὰ ἕνα μέρος εἰς τὴν βιομηχανίαν τῆς συγκομιδῆς ζελαστίνης, ἣτις σταθερῶς ἀναπτύσσεται κατὰ τὰ τελευταία ταῦτα ἔτη.

Ὁ δείκτης τῆς μὴ γεωργικῆς παγκοσμίου παραγωγῆς ἔπεσε πολὺ καμηλωτέρον ἀπὸ ἐκεῖνον τῶν πρώτων ὕλων γεωργικῆς προελεύσεως. Ἀπὸ τοῦ 1935, ὑπερέβη τὸ μέσον ἐπίπεδον τοῦ 1925—29, πλησίον τῶν ἀνώτατον σημεῖον τῆς τελευταίας φάσεως τῆς εὐημερίας. Ἐντὸς τῶν ἐτῶν, ὁ δείκτης

σεως τῆς ἀγορᾶς τῶν γεωργικῶν προϊόντων, ἣτις εἶναι πλημμυρισμένη ἀπὸ τὸ στόκ και ἀπὸ τὸ πλεόνασμα τῆς προσφορᾶς.

Ἐὰν ἐξετάσῃ τις ἤδη τὴν σφαιραν τῶν πρώτων γεωργικῶν ὕλων, θὰ παρατηρήσῃ ὡσαύτως βραδύτατην μὲν ἀναρρωτικὴν κίνησιν, ἀλλὰ προοιωνιζομένην καλύτερους οικονομικοὺς ὄρους ἐκμεταλλεύσεως.

Ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῆς παραγωγῆς πρώτων ὕλων οὐδὲ γεωργικῆς προελεύσεως, ἡ ὑπὸ τῶν γενικῶν δεικτῶν ἀνταναλωμένη κατάσταση εἶναι πολὺ περισσότερον ἰκανοποιητικὴ. Εἰς ὁρισμένα μέρη τοῦ Κόσμου, πρόκειται περὶ εὐρείας ἀνορθώσεως, ὡς πιστοποιεῖται ἐκ τῶν κάτωθι δεικτῶν:

σημειοὶ ὑψοῦσιν 3700, ἀνακτῆσας τὰ 3)4 τοῦ ἀπολεσθέντος ἐδάφους. Ἐὰν ἡ Β. Ἀμερικὴ ἔσεν τὸ ὄχι και τὸσον ἐπιθυμητὸν προνόμιον να σημειωθῇ τὸ πρὸς τὰ κάτω ρεκόρ, με πτῶσιν 410)ο, αὕτη ἀκριβῶς προσέδρασε και περισσότερο, σημειωσασα αὔξησιν 420)ο ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ 1932.

Τὸ οὐσιώδες γεγονός εἶναι, ὅτι ἡ ἀνάρρωσις τῆς παραγωγῆς τῶν πρώτων ὕλων φαίνεται ἀσφαλῆς, διότι συνοδεύεται ἀπὸ μείωσιν, πολὺκάκις ὀγκώδη τῶν στόκ. Ἡ μείωσις αὕτη εἶναι ἀπόρροια τριῶν παραγόντων: τῆς αὔξεσεως τῆς ζήτησεως, τοῦ ἐκούσιου περιορισμοῦ και κατὰ ἕνα μέρος τῆς καταστροφῆς τῶν πλεονασμάτων, τὰ ὁποία ἐκινδύνευον να μείνουν ἀζήτητα,

Η ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΟΥ Κ. ΤΣΟΥΔΕΡΟΥ

Ἀκριβολόγος, ἀντικειμενικὴ, ἐμπεριστατωμένη ἡ ἐκθεσις τοῦ Διοικητοῦ τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος κ. Ἐμ. Τσουδεροῦ εἰς τὴν ἐτήσιαν γενικὴν συνέλευσιν τῶν μετόχων τῆς Τραπεζῆς.

Τὸ πλῆθος τῶν παρατηρήσεων τῆς ἐκθέσεως ταύτης παρέχει ἀκριβεστάτην εἰκόνα τῆς οικονομικῆς μας καταστάσεως και δίδει σημεῖον προσανατολισμοῦ εις τὰς ποικίλας ἐκδηλώσεις τῆς οικονομικῆς μας ζωῆς.

Ἡ ἐκθεσις τοῦ κ. Διοικητοῦ τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος ἔχει ὀλιγώτερον περιγραφικόν και πολὺ περισσότερον καθοδηγητικόν σκοπόν.

Πιστεύομεν, ὅτι οἱ ἐνδιαφερόμενοι θὰ ἀντλήσουν πολῦτιμα διδάγματα ἐκ τῶν ὑποδείξεων τοῦ κ. Τσουδεροῦ και ὅτι θὰ εὐρουν εις αὐτὰ πρακτικὸν τρόπον ἐλέγχου και προσαρμογῆς τῆς ἀτομικῆς των δράσεως.

ΤΟ ΔΕΚΑΕΤΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Ἀναγγέλλεται ἡ ἀπόφασις τῆς Κυβερνήσεως, ὅπως ἐφαρμοσθῇ δεκαετὴς πρόγραμμα μεγάλων παραγωγῶν ἔργων, ὑδατοκινήτων και συμπληρώσεως τοῦ ὀδικοῦ και σιδηροδρομικοῦ δικτύου τῆς χώρας διὰ προϋπολογισμένης δαπάνης ἄνω τῶν 7 δισεκατομ. δρχ.

Δὲν ἔχει ἀνάγκην ἐξάρσεως ἡ τεραστία σημασία τοῦ δεκαετοῦς τούτου προγράμματος, τόσον διὰ τὰ ἄμεσα ὀφελήματα, ὡς εἶναι ἡ προστασία τῶν καλλιεργειῶν, ἡ ἀπορρόφισις ἀνέργων, κλπ., ὅσον και διὰ τὰ ἀπώτερα, ὡς εἶναι ἡ ἀξιοποίησις 2 ἐκατομ. στρεμμάτων γῆς, ἡ ἐξυγιάνσις ἐλωδῶν ἐκτάσεως, ἡ αὔξησις και βελτίωσις τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς κλπ.

Ἡ σκευτικὴ τῶν καλλιεργημένων παρ' ἡμῖν ἐκτίσεων ἐνδεικνύει ἀπολύτως τὴν σύντονον προσπάθειαν, ὅπως ἀποδοθῶν εις τὴν καλλιέργειαν αἱ ἐπωδήποτε ἀδραννοῦσαι ἐκτάσεις.

Δὲν μένει παρὰ ἡ ἐπιτυχῆς ἀντιμετώπισις τῶν συναφῶν οικονομικῶν και τεχνικῶν προβλημάτων, ὥστε τὰ ἀποτελέσματα τοῦ δεκαετοῦς προγράμματος να καλύψουν τὸ δυνατόν ταχύτερον και εὐρύτερον τὴν ὀδονηρὰν φυσίαν, εις τὴν ὁποίαν μέλλει να ὑποβληθῇ ὁ Δημόσιος πλοῦτισμὸς ἐν τῇ ἐπετέλει ἐνὸς τόσον ὀφελίμου, ἀλλὰ και ἐκτεταμένου σχεδίου.

ΤΑ ΣΙΛΟ

Ὁ Πειραιεὺς κατέχει γεωγραφικῶς μίαν προνομιακὴν θέσιν, ἡ ὁ-

ὕπὸ τὰς παρούσας συνθήκας. Ἡ βελτίωσις αὕτη ἐνισχύεται ἀπὸ τὴν βιομηχανικὴν δραστηριότητα, τῆς ὁποίας αἱ πρόοδοι ὑπερέβησαν ἐκείνης τῆς παραγωγῆς ἀκατεργάστων προϊόντων. Ὁ παγκόσμιος δείκτης τῆς βιομηχανικῆς δραστηριότητος εὐρίσκειτο εἰς τὸ 93 τῷ 1935 ἀντὶ 69 τῷ 1932 ἦτοι ἔση μείωσεν αὐξήσιν 30ο) περίπου.

Ἡ δευτέρα κεφαλαιώδης ἀπομὴς τῆς ἀναρρώσεως εἶναι ἡ σχέση, ἡ ὑφισταμένη μεταξὺ τῆς αὐξήσεως τῆς παραγωγῆς καὶ τοῦ βαθμοῦ τῆς ἀπασχολήσεως ἐργατῶν, ἡ ὑπογραμμίζουσα τὴν βραδείαν ἀπορρόφησιν τῶν ἀνέργων. Ἡ Κ.Τ.Ε. βασιζομένη ἐπὶ τῶν ὑπολογισμῶν τοῦ Διεθνοῦς Γραφείου Ἐργασίας, φρονεῖ ὅτι ὁ δείκτης τοῦ βαθμοῦ ἀπασχολήσεως ἐργατῶν δύναται νὰ ὁρισθῇ διὰ τὸ 1935 εἰς τὰ 92ο)

τοῦ ἐπιπέδου τοῦ 1929, ἐνῶ οὗτος ἀνήρχετο μόνον εἰς τὰ 78ο) κατὰ τὴν κρισιμωτέραν στιγμὴν τῆς πίεσεως.

Διὰ τὸ πρῶτον ἐξάμηνον τοῦ 1936, τὰ ἤδη γνωστὰ στοιχεῖα ἐπιτρέπουν νὰ συναγάγῃ τις ὅτι ἡ οἰκονομικὴ ἀνάρρωσις συνεχίζεται, ἀξαναομένη εἰς ὁρισμένους τομεῖς (π.χ. μεταλλουργία) ἐλαττωμένη εἰς ἄλλους (κλωστοῦφαντουργία). Εἰς τις κυριωτέρας βιομηχανικὰς χώρας, ἡ προκύπτουσα ἐκ τῶν συγκρίσεων τῶν μηνιαίων δεικτῶν τοῦ Ἀπριλίου 1936 πρὸς τοὺς τοῦ Ἀπριλίου 1935, αὐξήσεις, κυμαίνεται ἀπὸ 10 ἕως 16ο).

Ἡ αὐξήσις αὕτη σημειοῦται περισσότερο εἰς τὰς βιομηχανίας, τὰς παραγούσας μέσα παραγωγῆς, χαρακτηριστικῶς δηλονότι διαρκοῦς καὶ παραγωγικοῦ.

ΑΙ ΠΡΩΤΑΙ ΥΛΑΙ

Ἡ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Τὸ 1936 ὑπῆρξεν ἔτος σοβαρῶν ἀνησυχιῶν διὰ τὴν παγκόσμιον εἰρήνην. Ὁ ἀπὸ ὀκταμήνου ἐξακολουθῶν ἐμφύλιος πόλεμος εἰς τὴν Ἰβηρικὴν χερσόνησον ἐδημιούργησε σοβαρὰς διενέξεις μεταξὺ τῶν ἀντιμαχόμενων στρατοπέδων καὶ κατέστη διαρκὴς ἐστία ἀναφλέξεως πυρκαϊῆς ἐν Εὐρώπῃ.

Ἡ εἰς ἄκρον τεταμένη αὕτη κατάσταση δῶθησε τὰ διάφορα κράτη νὰ προβοῦν εἰς μεγάλας προμηθείας πρῶτων ὕλων διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν παντὸς ἐνδεχομένου ἐν περιπτώσει πολεμικῆς συρράξεως. Διὰ τοῦτο τὸ πετρέλαιον καὶ τὰ ἐξ αὐτοῦ παράγωγα, ἐσημείωσαν κατὰ τὴν

διάρκειαν τοῦ 1936 ἀρκετὴν κίνησιν. Τόσον ἡ παραγωγή ὅσον καὶ ἡ κατανάλωσις ἤξησαν. Οὕτω κατὰ τὸ 1936 ἡ παγκόσμιος παραγωγή τοῦ πετρελαίου ἐφθάσε σχεδὸν τὰ 1800 ἑκατομ. βαρέλια, ἦτοι 10 ο) ἐπὶ πλέον τοῦ 1935 καὶ 5 ο) ἐπὶ πλέον τοῦ 1934. Κατὰ τὸ 1929 ἡ παγκόσμιος παραγωγή πετρελαίου εἶχεν ἀνέλθει εἰς 1484 ἑκατ. βαρέλια, ἐπομένως ἡ σημερινὴ παραγωγή ὑπερτερεῖ ταύτης κατὰ 5 ο). Ἡ αὐξήσις αὕτη τῆς παραγωγῆς πετρελαίου σημειοῦται εἰς ὅλας τὰς χώρας. Πλέον τῶν 3/5 τῆς παγκοσμίου παραγωγῆς παράγουν αἱ Ἠνωμ. Πολιτεῖαι.

Ἡ παγκόσμιος παραγωγή πετρελαίου

Αἱ κυριώτεραι χῶραι	Ἰανουάρ. Ὀκτωβρ. 1936	1936 (12 μῆνες) ἐκτίμησις	1935	1934
Ἡνωμ. Πολιτεῖαι ..	908.637	1.090.364	993.942	909.107
Ρωσία ..	159.188	191.026	176.688	168.649
Βενεζουέλα ..	137.135	164.562	153.933	140.785
Ρουμανία ..	53.286	63.943	61.150	62.006
Περσία ..	47.873	57.448	52.414	52.664
Ἰσλανδ. Ἰνδίες ..	36.729	44.075	42.570	42.289
Μεξικόν ..	33.563	40.276	40.235	38.167
Ἰράκ ..	22.838	27.406	24.851	7.936
Κολομβία ..	15.577	18.692	17.618	17.341
Περσὺ ..	14.416	17.299	16.835	15.937
Ἀργεντινὴ ..	12.732	15.278	14.318	14.046
Βρεταν. Ἰνδίες ..	7.999	9.599	9.227	8.997
Πολωνία ..	3.140	3.768	3.973	3.698
Γερμανία ..	2.567	3.080	3.054	2.267
Ἰαπωνία ..	1.994	2.393	1.849	1.485
Ἰσημερινὸς ..	1.582	1.898	1.725	1.655
Καναδάς ..	1.241	1.489	1.434	1.419
Αἴγυπτος ..	1.026	1.231	1.216	1.479
Αἱ λοιπαὶ χῶραι ..	8.045	6.054	7.669	6.319
Σύνολον ..	1.480.421	1.776.504	1.636.369	1.507.139

Οἱ ἀνωτέρω ἀριθμοὶ τῆς πετρελαιοπαραγωγῆς δὲν καθορίζουν μόνον τὴν κατάστασιν τῆς βιομηχανίας τοῦ πετρελαίου. Ἐκεῖνον τὸ ὁποῖον παίζει σπουδαῖον ρόλον ἐν ταῦθα εἶναι ἡ ἰσορροπία μεταξὺ παραγωγῆς καὶ κατανάλωσεως. Ἡ παγκόσμιος κατανάλωσις λοιπὸν συνε-

βάδισει τὴν αὐξήσιν μετὰ τὴν παγκόσμιον παραγωγήν. Καὶ ἀκριβῶς ἡ αὐξήσις αὕτη τῆς κατανάλωσεως ἐπροκάλεσε κατ' ἑν τὴν μέτρον ὑψώσιν τῶν τιμῶν πετρελαίου. Οὕτω ἡ παραγωγή καὶ κατανάλωσις πετρελαίου μόνον ἐν ταῖς Ἠνωμέναις Πολιτεῖαις ἐμφανίζεται ὡς ἔπεται :

Ἡ πετρελαιοπαραγωγή ἐν Ἠνωμ. Πολιτεῖαις

(ἀνευ εἰσαγωγῶν καὶ ἐξαγωγῶν)

Εἶδος	(1000 βαρέλια τῶν 159 λίτρων ἕκαστον)			
	Ἰανουάρ.—Ὀκτωβρ. 1936	1935	1936 πλέον + ἐλάσσον—	1936 %
Ἀζαθ. πετρέλαιον	909.846	818.755	+ 91.096	+ 11.1
Κατανάλωσις	916.790	822.524	+ 94.266	+ 11.5
Στὸν 31)10)36	292.271	217.155	- 24.884	- 7.8
Βενζίνη	426.867	383.943	+ 42.924	+ 11.2
Κατανάλωσις	402.279	362.866	+ 39.413	+ 10.9
Στὸν 31)10)36	62.217	54.182	+ 8.035	+ 14.8

ΔΕΙΚΤΑΙ

Τῆς Παγκοσμίου παραγωγῆς πετρελαίου
Εἰς χιλιάδας μετρικοὺς τόννους

Χρονικὴ περίοδος	Ἀργεντινὴ	Κολομβία	Ἡνωμ. Πολ.	Ἰνδία	Ἰσπανοὶκαὶ Ἰνδία	Ἰράκ	Περσία	Μεξικόν	Περσὺ	Πολωνία	Ρουμανία	Ε.Σ.Σ.Α.	Βενεζουέλα	Λοιπαὶ χῶραι	ΣΥΝΟΛΟΝ
Μέσ. ὅρος	94	75	8807	94	252	4	396	1125	119	66	270	735	434	117	12584
1926	104	174	10295	94	308	4	444	798	112	60	306	913	747	127	14486
1927	109	231	10299	102	359	8	480	624	133	62	357	1026	1277	174	15241
1928	113	237	11509	102	437	10	462	556	148	56	403	1206	1654	189	17082
1929	108	236	10260	104	461	10	503	492	138	55	483	1552	1679	212	16293
1930	141	212	9714	102	392	10	487	411	112	53	563	1912	1433	224	15766
1931	158	191	8970	103	424	10	543	408	109	46	612	1791	1424	209	15004
1932	165	153	10347	102	461	10	544	422	147	46	615	1786	1462	205	16465
1933	169	201	10375	108	503	86	579	475	180	44	706	2013	1692	231	17366
1934	175	204	11356	108	507	305	577	501	188	43	698	1989	1835	252	18738
1935	190	224	12177	120	516	340	609	504	185	44	710	2243	1988	265	20115
» II	184	206	11258	106	487	310	590	491	174	41	668	2095	1894	248	18752
» III	197	226	12417	111	524	369	611	529	182	44	716	2241	1980	279	20424
» IV	182	199	12405	111	505	302	568	448	188	42	716	2071	1916	269	19922
» V	177	223	12852	116	532	361	708	483	201	43	763	2133	2023	273	21404
» VI	164	213	12364	109	507	362	666	473	195	41	762	2078	1841	275	20050
» VII	190	221	12540	110	532	359	626	475	205	42	768	2151	2148	281	20648

*Μὴ ἀγοράσεις ραδιόφωνο προ-
λοῦ ἰδίῃτε, ἀκούσεις, χειρισθῆτε ἓνα*

ZENITH
RADIO

ΓΕΝ. ΑΝΤ. „ΠΟΙΚΙΛΗ ΑΓΟΡΑ“ ΣΤΑΔΙΟΥ 58

*Μὴ χρησιμοποιεῖτε (ὁποιοδήποτε
σαποῦνι διὰ τὸ πρόσωπον) σαπ.
ΕΛΛΗΔΕΝ ΘΕΛΕΤΕ νὰ κα-
ταστρέψετε τὴν ἐπιδερμίδα σας.
Μεταχειρίζεσθε πάντοτε τὸ ἀρώ-
ματιο σαποῦνι ἀνώτερον ὄλων
BERNARD'S LAVENDER SOAP*

*Διότι εἶνε κατασκευα-
σμένο μετὰ τὰ καλλίτερα
εὐρωπαϊκὰ ὑλικά καὶ
δὲν περιέχει καμμίαν ἔ-
νυν καὶ ἐπιβλαβὴ οὐσίαν.
Δίνει ἀρωματισμένο μετὰ
τὸ λεπτόν καὶ ὄμορφόν
ἔσσαν τῆς λαβάντας.*

Πωλεῖται εἰς ὅλα τὰ μέ-
γάλα φαρμακεία καὶ
μυροπωλεῖα

**Bernard's
Lavender Soap**

ΩΜΕΓΑ

ΤΟ ΩΡΟΛΟΓΙΟΝ ΔΙΑ ΤΗΝ ΖΩΗΝ

ΖΗΤΗΣΑΤΕ ΤΟ ΑΠΟ ΤΗΝ
ΥΠΑΛΛΗΛΙΚΗΝ ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΙΚΗΝ ΕΝΩΣΙΝ

Ο ΑΓΡΟΤΙΚΟΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

Η ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΚΑΙ Η ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΙΣΤΙΣ ΕΝ ΗΠΕΙΡΩ ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΩΤΕΡΟΝ

Γ. Α. ΒΑΝΤΖΙΟΥ της Έθνικης Τραπέζης

Την μεγαλύτεραν και παραγωγικότεραν κατηγορίαν των Κωργών της Ήπειρου άπετέλουν οί κολλήγοι. Ούτοι, ως βλαβερών, ήσαν οικονομικώς ύπερτελείς εις τόν τσιφλικούχον έχοντες έλευθέραν διαχείρισην και στερούμενοι διά τόν αγρόν τουτόν των προσόντων ά την όργανωσιν της ίδιωτικής οικονομίας των.

Οί κολλήγοι έφωδιάζοντο έργα του τσιφλικούχου διά άγρικών έφοδίων (ζώα, άροα, σπόρος κλπ.) και λοιπών έργων συντηρήσεως έν γένει. Ο τσιφλικούχος έξετέλουν και ανετήρουν έργα γεωργικών βελτιώσεων (άρδευτικά, άποξηραντικά, άποθήκαι κλπ.) δι' άλλων μέσων. Αί πιστώσεις προς τους κολλήγους είτε εις έφοδια είτε εις χρήματα έστηρίχοντο εις την γεωργικήν πρόοδον αυτών, την όποιαν οί τσιφλικούχοι παρηκολούθουν και ηληγγουν. Η μη καλλιεργουμένη έκτασις άφηρείτο άπό τόν αγρόν του κολλήγου και μεταβιβάζετο εις άλλον ικανώτερον και έργατικώτερον. Οί όργανοί και κάκοποιτοι γεωργοί υπερόντο οικονομικής ένισχύσεως. Οί έργατικοί, άποδοτικοί και έντιμοι, άλλ' έν άδυναμία οικονομική διατελοούντες έκ λόγων άντικειμενικών, ένισχύοντο συστηματικώς χάρις εις τόν άνομοσισμόν και την άλληλεγκρησιν των συμφερόντων του τσιφλικίου, μη διατρέχοντες τόν κίνδυνον να έκμηδενισθώσιν οικονομικώς και ως δύναμις έργατική να άπολεσθώσιν. Ο τσιφλικούχος ήσκειν άγροτικήν άστυν κατευθύνων ρασιοναλιστικώς την γεωργικήν οικονομίαν του χωρίου και την ιδιωτικήν οικονομίαν του κολλήγου. Διά καταλλήλου προσαρμογής και κατανοήσεως της έργατικής δυναμικότητος ήσκει συστηματικήν έκτέλεσιν όλων των δυναμένων έργων της μικράς οικονομικής μονάδος, της οικογενείας και της μεγάλης οικονομικής μονάδος, του χωρίου. Διά των έργων γεωργικών βελτιώσεων έλάττωνε την καλλιέργειαν, έξανε την γεωργικήν πρόσοδον και ήσφάλιζε τας πιστώσεις του εις έφοδια και χρήματα.

Μετά την άπαλλοτρίωσιν ο κολλήγος άπέκτησεν άποτόμως οικονομικήν άυτοτέλειαν και άνεξαρτησίαν. Η όργανωμένη μορφή του τσιφλικίου διελύθη άρρις άλλως πως να άντικατασταθί.

Έκαστος κολλήγος έδημιούργησεν έκ των ένόντων ίδιαν ήνεξάρτητον οικονομικήν μεταλλευσιν, άσυστηματοποίησιν και άνοργάνωτον και μη προσημοσμένην βασικώς εις τόν σύνθετον οικονομίαν του τσιφλικίου.

Ο κολλήγος κατήθυνε πλέον την ιδιωτικήν οικονομίαν του κατά τρόπον άτομικιστικόν και άνοργάνωτον και ούχι συλλογικόν και όργανωμένον. Τήν άλύσιν της οικονομικής μονάδος του τσιφλικίου έπηκολούθησεν άποσύνθεσις της οικογενείας εις οικονομικήν μονάδος, έφ' όσον μέλη ταύτης έξήλθον άπ' αυτής και έγένοντο κληρονομοί και άπέκτησαν ούτω έλευθέραν διαχείρισιν, μη ύπαγομένην εις τήν μέχρι τουδε κοινήν τοιαύτην του άρχηγού της. Ο άνα-

καστικός συνεταιρισμός δέν ύπεκατέστησε τόν τσιφλικούχον εις τόν διαχειριστικόν του ρόλον.

Δέν συνετήρησε την συνθετικήν και όργανωμένην οικονομικήν μορφήν του τσιφλικίου. Ούτε τόν πιστωτικόν ρόλον του τσιφλικούχου ήσκησε. Δέν έξετέλεσεν έργα γεωργικών βελτιώσεων, ούτε συνετήρησε τά ύπάρχοντα. Δέν παρέσχε γεωργικά έφοδια και άλλα μέσα συντηρήσεως της καλλιέργειας εις τόν άποκατασταθέντα γεωργόν. Δέν έκαμε τέλος δάνεια βελτιώσεων, άλλα μόνον δάνεια συντηρήσεως.

Οί άποκατασταθέντες γεωργοί παρέμειναν οικονομικώς άδιαπαιδαγώγητοι. Στεροούνται του δέοντος πνεύματος έκμεταλλεύσεως και άποταμιεύσεως της οικονομίας των. Στεροούνται της δεούσης διαχειριστικής ικανότητος. Τήν περιουσίαν των διαχειρίζονται κατά τρόπον άσυστηματοποιητόν και άνοργάνωτον οικονομικώς.

Ο τσιφλικούχος ήτο ο κατ' ουσίαν διαχειριστής, οικονομικός όργανωτής και έμψυχότης του χωρίου. Η όργανωμένη οικονομική μονάς του τσιφλικίου είχε δημιουργήσει ίδιον τύπον συνεργατισμού, διάφορον του τύπου του έλευθέρου συνεργατισμού. Εις τόν τύπον έκείνον διεκρίνομεν μορφήν σιδηράς, πειθαρχουμένης και φυσικής οικονομικής όργανώσεως, προερχομένης, ως άνεφερόμενη, έκ του συνυφασμού και της άλληλεξαρτήσεως των οικονομικών συμφερόντων της μικράς οικονομικής μονάδος της οικογενείας και της μεγάλης τοιαύτης του τσιφλικίου. Μια τοιαύτη όργανώσις ήσκει άναποδράστως ήθικην μείωσιν σοβαράν και περιορισμόν της έννοίας της προσωπικότητος του κολλήγου, μίαν οίονει capitis deminutio.

Τό άτομον δέν είχεν ενεργητικόν ρόλον, άλλα παθητικόν τοιούτον μόνον. Δέν ήτο πρόσωπον οικονομικώς άυτοτέλές, άλλ' ύποτέλές τφ τσιφλικούχου. Η οικογένεια και ο άρχηγός της είχαν μορφήν όργανώσεως οικονομικής κατ' έπιταγήν του άυθέντου των και ούχι ως προϊόν ίδιαν βουλήσεως. Η πρωτοβουλία, ή άυτενέργεια, ή τελεία προσωπική έλευθερία, αί πνευματικά και ψυχικά δυνατότητες, τά ήθικά αυτά κεφάλαια της έννοίας της προσωπικότητος, ή άτομικότης έν γένει δέν ήτο δυνατόν να άναπτύχθουν εις την οικονομικήν όργανωσιν του τσιφλικίου.

Ο κολλήγος μετά την άποκατάστασιν και την έκ ταύτης άποτόμον οικονομικήν του άυτοτέλειαν και άνεξαρτησίαν, μετά την άποσύνθεσιν του τσιφλικίου και της οικογενείας ως οικονομικών μονάδων, εύρέθη πρό χάους και περιέπεσε μοιραίως εις οικονομικήν άναρχίαν, άτε έστερημένος της δεούσης οικονομικής μορφώσεως, της διαχειριστικής ικανότητος και των άλλων ήθικών κεφαλαίων, άτινα προανεφέρομεν. Ο άναγκαστικός συνεταιρισμός δέν ήτο δυνατόν να τόν διαπαιδαγωγήσιν οικονομικώς και κοινωνικώς, διότι ο ίδιος έστερείτο έσωτερικού περιεχομένου, διοικητικού και όργανωτικού

ρόλου. Αί ήθικαι άρχαι του συνεταιρισμού, ή άλληλεγγύη και άλληλοβοήθεια και άυτοβοήθεια, τό άλληλεούθον και άυθυπεούθον κλπ. δέν άπετέλεσαν άντικείμενον του συνεταιρισμού, έφ' όσον ούτος προήλθεν έκ των άνω. Τά χορηγούμενα εις τούς κολλήγους βραχυπρόθεσμα δάνεια μέσω των συνεταιρισμών διετίθεντο πολύ φυσικώς παρ' αυτών κατά τρόπον άντιοικονομικόν, δι' άνάγκας συντηρήσεως και ούχι γεωργικών έφοδίων και βελτιώσεων.

Τό παρ' αυτών τσιφλικούχου άσκούμενον σύστημα άγροτικής πίστεως είχεν ως έξης: 1) Η μορφή βραχυπρόθεσμων πιστώσεων έπ' άνοικτφ λογαριασμού. 2) Η χορήγησις γεωργικών έφοδίων έπί πιστώσει (άροτριώντων ζώων, άρότρων, σπόρων κλπ.) Αύτη ήσφάλιζε την παραγωγικήν διάθεσιν των βραχυπρόθεσμων πιστώσεων και είχε μεγάλην έφαρμογήν εις τας περιφερείας ιδίως εκείνας, άτινες είχαν περιωρισμένας χρηματικάς συναλλαγάς και ή μη έκρηματισμένην οικονομία των είχεν ως βάση τό σύστημα της άνταλλαγής των άγαθών εις την τοπικήν γεωργικήν περιφέρειάν των. 3) Η έκτέλεσις έργων μόνιμων γεωργικών βελτιώσεων και ή συντήρησις αυτών: Δι' αυτών έπετυγχάνετο ή αύξησις της γεωργικής προσόδου και ή ασφάλισις των βραχυπρόθεσμων πιστώσεων. 4) Η συλλογική μορφή των χορηγώσεων και ούχι ή άτομιστική χορήγησις προς την οικονομικήν μονάδα της σύνθετου οικογενείας, έκπροσωπουμένην ύπό του άρχηγού της και ούχι προς τό άτομα κατά τό σύστημα των προσωπικών πιστώσεων. Η συλλογική μορφή δανεισμού ως προς τας βραχυπρόθεσμους πιστώσεις δέν δύναται να άσκηθί μετά την άπαλλοτρίωσιν, διότι, ως άνεφέρομεν, ή οικογένεια ως οικονομική μονάς έχει άποσυντεθί, δύναται όμως να έφαρμοσθί εις τόν κλάδον των γεωργικών βελτιώσεων δι' έργων κοινής όφελείας.

Ο συλλογικός δανεισμός προς νομικά πρόσωπα διά γεωργικάς βελτιώσεις κοινής όφελείας δύναται να μείωσι και ύποκαταστήσιν έν τινι μέτρφ τόν προσωποταγή βραχυπρόθεσμον δανεισμόν ως στείρον και κατ' έξοχήν άντιοικονομικόν, να παράσχη δ' έξ άλλου ικανά πλεονεκτήματα εις την γεωργικήν οικονομίαν και την έθνικήν οικονομίαν γενικώτερον. Ο δανειακός συντελεστής των βραχυπρόθεσμων πιστώσεων θα έλαττοούται βαθμηδόν λόγω των άποτελεσμάτων των βελτιώσεων και θα άνακοπή τό άδιέξοδον και ή οικονομική άναρχία του άκατασχετού ρεύματος του βραχυπρόθεσμου δανεισμού. Κύριον γνώρισμα της βελτιώσεως της ιδιωτικής οικονομίας του άγρότου και της οικονομικής έν γένει έξυγιάνσεως αυτου θα άποτελέσθι ή έλάττωσις του δανειακού συντελεστού των βραχυπρόθεσμων πιστώσεων. Λόγω της εκ των γεωργικών βελτιώσεων άξήσησεως των προσόδων θα ήσφαλιζέτο ρευστοποίησις των βραχυπρόθεσμων πιστώσεων λελογισμένην οικονομικώς, καθ' όσον αύτη θα προήρχετο άπό άληθις οικονομικήν εύεξίαν του

άγρότου να μη άλλως ως άντιοικονομική έπιπίτη εις τόν δανεισμόν του έπομέσου έτους δημιουργούσα έν ποσοστόν έπισηφαλοός δανεισμόν και προκαλούσα εύλόγους αξιώσεις παραγοιούσεως των βραχυπρόθεσμων πιστώσεων.

Τό σύστημα του δανεισμού τουτού θα είχεν ευεργετικόν άντίκτυπον και εις την συνεταιρικήν όργανωσιν.

Διά της ύψώσεως του οικονομικού έπιπέδου του άγρότου έκ των γεωργικών βελτιώσεων θα έγεννάτο άυτομάτως ζήτημα διαθέσεως της παραγωγής κατά οικονομικόν σύστημα, ήτοι όργανωμένης διαθέσεως ταύτης μέσω των συνεταιρισμών, οίτινες σφν τφ χρόνφ θα άπέκτων κεφάλαια, ίδιαν περιουσίαν και άνάλογον οικονομικήν άυτοτέλειαν και άνεξαρτησίαν, έπιτρέπουσαν εις τούτους να χρησιμεύσωσιν ως πραγματικοί οικονομικοί όργανοί του άγρότου, άσκούντες έν τινι μέτρφ την άγροτικήν πίστιν και κατευθύνοντες την όλην οικονομίαν αυτου.

Οί πλείστοι των συνεταιρισμών της Ήπειρου συνεστήθησαν με κύριον σκοπόν την πραγμάτωσιν της άπαλλοτρίωσεως των άγροκτημάτων (άναγκαστικοί συνεταιρισμοί). Δυστυχώς ή άπαλλοτρίωσις δέν έπέφερε τά προσδοκώμενα άγαθά εις την άγροτικήν τάξιν. Οί άγρόται δέν άπέκτησαν ούτε συνείδησιν της οικονομίας των, ούτε συνεταιρικήν συνείδησιν. Οί συνεταιρισμοί δέν έννεμήθησαν έκ των κάτω, ως ήθικών και ιδεολογικών προϊόν κοινωνικής και οικονομικής μορφώσεως και δέν έχουσιν έσωτερικόν περιεχόμενον, συνείδησιν του ήθοπλαστικού και άναμορφωτικού έργου των, του έργου της οικονομικής άναγεννήσεως των άγροτών.

Εάν ήσαν ύγιεις συνεταιρισμοί θα συνετέλουν προοδευτικώς και έξελικτικώς εις την έξουδετέρωσιν του άκατασχετού ρεύματος του φιλαστισμού, όστις έπιφέρει εύλογον κοινωνικοοικονομικήν διαταραχήν εις την ζωήν μας. Ως γνωστόν δε τό πρόβλημα της άγροτικής πίστεως είναι κατ' έξοχήν «συνεταιρικό». Υγιής άγροτική πίστις μόνον μέσω των συνεταιρισμών δύναται να άσκηθί.

Τά βραχυπρόθεσμα, καλλιεργητικά λεγόμενα, δάνεια χορηγούνται εις γεωργούς οικονομικώς άυτάρκεις και εις γεωργούς οικονομικώς άδυνάτους. Οί οικονομικώς άυτάρκεις γεωργοί διαθέτουσι τά βραχυπρόθεσμα δάνεια διά διάφορους άνάγκας. Έν ποσοστόν τούτων διατίθεται διά μικράς γεωργικάς βελτιώσεις (άροτριώντες, άροτρα, χάνδακες, έκχερώσεις κλπ.) και έξοφλείται όμαλώς έκ της έσοδείας, έν ποσοστόν διατίθεται δ' έξοδα καλλιέργειας και έν ποσοστόν διατίθεται δι' άνάγκας άσυμβιβάστους προς τό είδος της ζωής του γεωργου. Τό τελευταίον τουτού ποσοστόν δανεισμού δημιουργεί τεχνητήν χρηματικήν ευχέρειαν και προσθέτους άνάγκας και άπαιτήσεις, άμβλύνει την γεωργικήν συνείδησιν έν τινι μέτρφ (τήν προσαρμοστικότητα και άφοσίωσιν του γεωργου εις τό έπάγγελμα του) και έν γένει δύναται έν τινι βαθμφ να συντελέσθι

εις την άλλοίωσιν της κοινωνικής και οικονομικής μορφολογίας του άγρότου επί ζημία της έθνικής οικονομίας.

Οί οικονομικώς άυτάρκεις γεωργοί άνάγονται εις τρεις κατηγορίας: τούς γεωργούς τούς άυτοκαλλιεργητάς και έχοντας προσόδους προερχομένας μόνον έκ της γεωργίας των (συμπεριλαμβανομένης έννεύεται και της χωρικής κτηνοτροφίας κατά έν ποσοστόν), τούς γεωργούς τούς άσκούντας την γεωργίαν κατ' έπιχείρησιν και έχοντας προσόδους έκ συνθέτου οικονομίας προερχομένης (πόροι γεωργικοί, κτηνοτροφικοί, βιοτεχνικοί, μεταναστευτικοί κλπ.) και τούς γεωργούς οί όποιοι έχουσι την γεωργίαν ως βοηθητικόν έπάγγελμα μη άποτελούν την βάση της οικονομίας των και διάγοντας μικροαστικήν ζωήν. Οί γεωργοί της τελευταίας κατηγορίας διαθέτουσι τά δάνεια έξω της διαθέσεως και διά σκοπούς τούς όποιους δημιουργεί ή χρηματική ευχέρεια περισσότερον και ή άνάγκη όλγώτερον. Καί ούτοι πρέπει να άποκλεισθούσιν συστηματικώς πάσης φύσεως δανεισμού ως κατ' έξοχήν άντιοικονομικού και μη έπιτίποντος εις τό πλαίσιον της άγροτικής πίστεως.

Γενικώτερον ο βραχυπρόθεσμος δανεισμός άπαιτεί ιδιαίτερον «τυπικό» και ίδιον σύστημα άνάλογον προς την ιδιάζουσαν φύσιν της γεωργικής οικονομίας των γεωργών, τας έδαφολογικάς συνθήκας της γεωργίας, την έπαγγελματικήν μόρφωσιν, την έπιχειρηματικότητα, τό ήθικόν κλπ.

Η πίστωσις του γεωργου πρέπει βεβαίως να προσδιορίζεται έκ της καλλιεργουμένης έκτάσεως, δέν πρέπει όμως αύτη να άποτελή τόν κύριον συντελεστήν του άνωτάτου όριου της πιστώσεως. Η πίστωσις δέον να στηρίζεται εις ευρύτεραν μελέτην και έκτίμησιν και διάγνωσιν της όλης οικονομίας του γεωργου και της ήθικοκοινωνικής του καταστάσεως, διακυμαινομένη άναλόγως τούτων.

Εις τό σύστημα τουτού του δανεισμού δέον να καθιερωθί και βαθμιαίως να γενικευθί ή μορφή του άνοικτου λ)σμου άπλουστευομένη (άνευ ύποθήκης κλπ.) διά τούς έξής λόγους:

1) Διότι αί γεωργικάί άνάγκαι είναι περιοδικαί, δι' έν χρονικόν διάστημα διαρκεί, πολλάκις άπρόβλεπτοι, έν τινι μέτρφ άκαθόριστοι και άνεπίδεκτοι προυπολογισμού, ύφιστάμεναι μισραίως τας έπιδράσεις των ευμένων ή δυσμενών καιρικων συνθηκών.

2) Διότι ή μορφή δανεισμού έπ' άνοικτφ λ)σμφ έπεκτεινομένη θα προαγάγη τό άποταμιευτικόν πνεύμα (καταβολαί κατά τά χρονικά διαστήματα της διαθέσεως των προϊόντων) και θα συντελέσθι εις μεθοδικώτεραν και έπωφελεστέραν διά τόν γεωργόν διάθεσιν της παραγωγής του χωρίς να προκαληται άθροα, ταυτόχρονος και λίαν άντιοικονομική προσφορά αύτης διά σύγχρονον και κατά σύνολον έξόφλησιν δανείων.

3) Διά του δανεισμού έπ' άνοικτφ λ)σμφ προάγεται τό

πνεύμα της οικονομίας και δημιουργείται φωτεινή εικόνα της έννοιας της πίστωσης εν τή τελειότερα της μορφής.

4) Διότι ο δανεισμός επ' άνοικτω λισμω προσαρμόζεται εις την σύνθετον οικονομίαν, ότι είναι ή συνθησετέρα μορφή της γεωργικής οικονομίας και 5) διότι διά του δανεισμού του τύπου τούτου λυείται το άκανθωδέστερον πρόβλημα της αγροτικής πίστωσης, της οικονομολογικής και άνωδύνου ρευστοποιήσεως των δανείων (καθορισμός συμπεφωνημένων δόσεων καταβολών κλπ. κλπ.).

Οί οικονομικώς άδύνατοι γεωργοί άνάγονται εις δύο κατηγορίας: 1) εις τους γεωργούς οίτινες έχουσι μόν γεωργίαν άποτελοῦσαν την βάση της οικονομίας των, δέν καλύπτουσιν όμως έξ αύτης το ελάχιστον συντηρήσεως της οικογενείας των διά λόγους ειδικούς (πολυμελής οικογένεια, έδαφολογικαί συνθήκαι δυσμενείς, άνεπαρκής εργατική δύναμικότης κλπ.). 2) εις τους γεωργούς οίτινες έχουσι γεωργίαν περιωρισμένην ή και μηδαμινήν, μη άποτελοῦσαν την βάση της οικονομίας των και οίτινες άγωνίζονται όπως εξασφαλίσωσι το ελάχιστον συντηρήσεως της οικογενείας των, μισθώνοντες την εργασία των εις τους κτηματίαις του χωρίου.

Τά χορηγούμενα δάνεια εις τους μη αυτόρκεις γεωργούς κατά το κρατούν σημερον δανειακόν σύστημα είναι άντιοικονομικά διά τους εξής λόγους: 1) Δέν διατίθενται διά την γεωργίαν αλλά εις βιωτικάς άνάγκας. 2) δέν είναι πλήρως ήσφαλισμένα, άτε μη ύφιστάμενον προς κάλυψιν των πλεονάσματος παραγωγής 3) διότι παραβλάπτουσιν την ιδιωτικήν οικονομίαν διά του τρόπου της διαθεσεώς των και της άντιοικονομικής πληρωμής των, έφ' όσον ή πληρωμή ένεργείται έκ του ύστερήματος και κατά το πλείστον με βάρη και δεσμεύσεις της περιουσίας των.

Επειδή όμως ή κατηγορία αύτη των γεωργών έχει υπέρ πάσαν άλλην άνάγκην δανεισμού διά την συντήρησιν κυρίως, άποκλειομένη δέ παρά της Τραπεζής ήθελε περιέλθει άναγκάως εις τάς χείρας των τοκογλύφων, δέον όπως ο δανεισμός των άσφαλισθί δι' άλλων μέτρων και μετατεθί επί άλλων βάσεων.

Είναι φύσει άθεράπευτοι διά δανεισμού αί άνάγκαι συντηρήσεως των γεωργών, ως αύται έμφανίζονται ρευσταί, άπροσδιόριστοι πολυσύνθετοι.

Η κατηγορία των γεωργών ή στερουμένη παντελώς γεωργικών έφοδίων, ή έχουσα έπιτακτικάς άνάγκας συντηρήσεως, ή στερουμένη και αυτοῦ του άρτου της, ή πολυπληθεστερα και κατ' έξοχην εργατική κατηγορία των γεωργών συμβάινει πάντοτε να είναι άποκεκλεισμένη πάσης οικονομικής ένισχύσεως παρά παντός οικονομικού παράγοντος. Οί ιδιώται πιστωταί, οίτινες ως γνωστόν, δανείζουσιν άνευ οικονομικού συστήματος και κατά τρόπον συνήθως άντιοικονομικόν και έπαχθη, εν τή προκειμένη περιπτώσει δέν παρουσιάζονται πιστωταί, διότι δέν δύνανται να άσφαλίσωσι τά κεφάλαια των. Η Αγροτική Τράπεζα, ο άρμόδιος οργανισμός προς μίαν συστηματικήν κατεύθυνσιν και όργάνωσιν της γεωργικής οικονομίας διά καταλλήλου χειρισμού της αγροτικής πίστωσης, δύναται μόν ν' άσφαλίση τά κεφάλαιά της και εις την κατηγορίαν ταύτην των γεωργών (προνόμια, συνεταιρική ευθύνη, έγγυήσεις, έμπράγματα άφάλεια κλπ.), δέν προβαίνει όμως εις δανεισμόν

διότι στερείται ή κατηγορία αύτη φερεγγυότητος ή πίστωσης και διότι τοιοῦτος δανεισμός άσυμβίβαστος προς τάς αρχάς ύγιους πίστωσης, ως μη έχων οικονομολογικήν βάση, θα έξημίωνε και την ιδιωτικήν οικονομίαν και την έθνικήν οικονομίαν. Η κατηγορία αύτη των γεωργών δέν καλύπτει τάς άνάγκας της έκ της παραγωγής, διαθέτει όμως εις την παραγωγήν και μισθώνει μέγα μέρος εις ταύτην την εργασία της, εισφέρει δέ εις το Κράτος φόρους χρήματος, αίματος κλπ. περισσότερο παντός άλλου. Συμβάλλει όθεν εις την παραγωγήν της έθνικής οικονομίας και ως τοιαύτη έχει άνάγκην κοινωνικής και οικονομικής άντιλήψεως, όργάνωσεως της οικονομίας της διά να αναλάβη οικονομικώς και προαχθί κοινωνικώς άποκτώσας ήθικά και υλικά κεφάλαια.

Η κατηγορία αύτη των γεωργών μόνον διά δανείων γεωργικών βελτιώσεων κοινής ώφελείας δύναται έμμέσως να προαχθί οικονομικώς.

Ός γνωστόν αί Κοινότητες έχουσι νομίμους προσόδους έκ κοινοτικών εισοδημάτων, μισθωμάτων δασών, βοσκών, κτημάτων, κληροδοτημάτων κλπ.

Το παλαιόν κοινοτικόν καθεστώς διεχειρίζετο τάς κοινοτικάς προσόδους και κατηύθυνε ταύτας προς μίαν όργάνωσιν της οικονομίας της κοινότητος συμφώνως προς την φύσιν, την τοπικήν μορφολογίαν της οικονομίας και το είδος της ζωής εν γένει.

Η Κοινότης ως φυσικόν και κυρίαρχον όργανον με όμαδικήν δύναμιν και δράσιν, άπορρέουσιν έξ αύτης της συνθέσεως, άλληλεπιδράσεως και άλληλεξαρτήσεως κοινωνικών και οικονομικών συνθηκών, ως όμάς διοικητικώς και οικονομικώς ώργανωμένη και έκ των άναγκών της ζωής προερχομένη, δύναται να διαθέση κοινοτικάς προσόδους διά γεωργικάς βελτιώσεις κοινής ώφελείας, να εκτελέση ταύτας, να τάς παρακολουθήση και να τάς συντηρήση. Η Κοινότης λόγω της διοικητικής και οικονομικής μορφής, ήν έμφανίζει και ιδιαιτέρως του πλεονεκτήματος της διαχειρίσεως προσόδων νομίμων και κανονικών δύναται όπου δεί και εν τινι μέτρω να ύποκαταστήση τον συνεταιρισμόν. Η ύποκατάστασις του συνεταιρισμού δι' άλλων συνεργατικών μορφών και τύπων, άπορρεόντων έκ του διαφορισμού της οικονομίας, της συνθέσεως αύτης και της κοινότητος βιωτικών άναγκών και συμπερόντων ένδεικνυται έκ των εξής λόγων:

1) Διότι το τυπικόν των συνεταιρισμών παρακωλύει την ένεργόν δράσιν των άμορφώντων παραγωγών, άμέσως ένδιαφερομένων διά τον συνεταιρισμόν και εκμαίειεν την ύποκατάστασιν των εν τή διοικήσει παρά προσώπων ξένων προς τον συνεργατισμόν. Διότι έκ της οικονομικής δράσεως συνεργατισμών ύποτυπώδους μορφής δύναται να διαμορφωθί και έκ των κυττάρων αυτοῦ να διαπλασθί έξελικτικώς και έκ των κάτω ο κλασσικός τύπος του συνεταιρισμού.

Τούτων ούτως έχόντων ένδεικνυται να ληφθί ως βάση του δανειακού τούτου συστήματος το ύπέγγυον νομίμων και κανονικών προσόδων, να στηριχθί επ' αύτών ή κοινωφελής και παραγωγική χρήσις του δανείου και να εξασφαλισθί όμαλή και οικονομολογική ρευστοποιήσις αυτοῦ, ως γενησομένη έξ αυτών τούτων των κοινοτικών προσόδων, κατά τρόπον δηλαδή άνώδυνον διά τον γεωργόν και μη ανακόπτοντα την πορείαν της

οικονομίας του, εις περιπτώσεις μάλιστα γεωργικής δυσπραγίας (θεομηνία, κρίσεις κλπ.).

Τά πλεονεκτήματα του δανειακού τούτου συστήματος είναι πρόδηλα:

1) Ό δανεισμός ούτος ώφελει όλα άνεξαιρέτως τά μέλη του Όργανισμού, ένω ο προσωπικός δανεισμός λόγω της χρηματικής μορφής του εύνοει μόνον τους οικονομικούς ύγιεστερους, άγνοών τους άφερεγγύους και πτωχούς γεωργούς.

2) Έπιφέρει την ήθικοκοινωνικήν άνύψωσιν και την οικονομικήν έξυγίανσιν εις τους πτωχούς εργάτας της γής και συντελεί έμμέσως εις την σοσιαλιστικοποίησιν της οικονομίας του αγρότου, ένω ο προσωπικός δανεισμός, ιδίως ο βραχυπρόθεσμος, άποσυνθέτει την οικονομικήν ύπόστασιν του φυσικού συνεργατισμού και των ανθρωπιστικών του ρόλων, ύπονομεύει το πνεύμα την έξ ιδίων πόρων ίκανοποίησεως των άναγκών και την προς ταύτας προσαρμοστικότητα και άνάλογον άνάπτυξιν των οικονομικών δυνατοτήτων.

3) Άμβλύνει την οικονομικήν αντίθεσιν των τάξεων μιάς και της αύτης όργανικής μονάδος, την άτομιστικήν μορφήν της οικονομίας, το πνεύμα της εκμεταλλεύσεως του αδυνάτου και τίν έγωϊστικόν εν γένει χαρακτήρα της ζωής, ένω ο προσωπικός δανεισμός διά της προστασίας μικράς μερίδος, υπερχούσης της μείζονος άλλης οικονομικώς, δξύνει την οικονομικήν αντίθεσιν αυτών και συντελεί εις την δημιουργίαν τάξεως κρατούσης της άλλης, ώστε να δουλεύη αύτη εις την πρώτην οικονομικώς.

4) Λόγω της όμαδικής μορφής του και της κοινότητος των πλεονεκτημάτων και ώφελειών προάγει το πνεύμα του συνεργατισμού, το αυθυπεύθυνον και άλληλέγγυον, την αυτοβοήθειαν και άλληλοβοήθειαν κλπ.

5) Ό δανεισμός ούτος ως όμαδικός και κοινωφελής προάγει την σύνθετον οικονομίαν, ή οποία, ως γνωστόν, λόγω της άλληλεπιδράσεως των συνυφασμένων κλάδων της αναπτύσσει περισσότερο το ήθικοκοινωνικόν και οικονομικόν επίπεδον των γεωργών.

6) Άσφαλίζει τάς βραχυπρόθεσμους πιστώσεις, λόγω της αύξήσεως των προσόδων έκ των γεωργικών βελτιώσεων και της εύρυτέρας εκμεταλλεύσεως της γής συντελεί τούτέστιν εις την συστηματικοποίησιν του βραχυπρόθεσμου δανεισμού επί βάσεως οικονομολογικής διά περιστολής της άχαλινώτους και οικονομικώς άναρχουμένης κατευθύνσεως αυτοῦ και μεταπίσεως κεφαλαίων επί παραγωγικής και κοινωφελούς βάσεως.

Ούτω ο βραχυπρόθεσμος δανεισμός ένω ως αυτότελής είναι εν μεγάλω βαθμῳ άντιοικονομικός και άρνητικός, διά του συνδυασμού του κλάδου των γεωργικών βελτιώσεων συλλογικής μορφής και κοινής ώφελείας μεταβάλλεται και ούτος εις παραγωγικόν και ένεργητικόν, άποκαθίσταται δ' έξ άλλου, έναρμονίζεται και έντο-

ΑΙΤΙΑ ΤΗΣ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΤΩΝ ΕΚΔΟΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ

Η ανακάλυψις του τραπεζογραφματίου έδημιούργησε από του τέλους του XVIII αιώνος ένα νέον είδος τραπεζών, τάς Έκδοτικάς τραπεζάς. Καμία χώρα δέν ήδύνατο ν' άδιαφορήση διά τά πλεονεκτήματα τά όποια παρουσιάζει ή χρήσις του τραπεζογραφματίου. Η αύξησις του όγκου των παγκοσμίων συναλλαγών, δέν συνωδεύετο και από μίαν άνάλογον αύξησιν των στόκ των πολυτίμων μετάλλων. Έξ άλλου ήρχιζεν ο κόσμος ν' άντιλαμβάνεται την «δημιουργικήν» δύναμιν του τραπεζογραφματίου. Ό κυριώτερος σκοπέλος, τον όποιον ήδύνατο να συναντήση εν νεοϊδρυμένον Έκδοτικόν Ίδρυμα, κατά την παλαιάν εκείνην εποχήν της παγκοσμίου οικονομικής Ιστορίας, δέν ήτο παρά ή δυσπιστία του κοινου προς το άνευ έσωτερικής αξίας τραπεζογραφματίου.

Έπρεπε λοιπόν το Έκδοτικόν Ίδρυμα ν' άπολαύη πραγματικώς της έμπιστοσύνης του κοινου διά να δημιουργήση εννοικήν άτμόσφαιραν προς έκδοσιν και χρησιμοποίησιν του τραπεζογραφματίου ως νομισματός.

Εν τοιοῦτον λοιπόν Ίδρυμα δέν ήδύνατο να γεννηθί και να ζήση άνευ της συγκαταθέσεως και της ύποστηρίξεως του Κράτους.

Ευθύς έξ αρχής ή όλίγα έτη μετά την ίδρυσιν των, αί Έκδοτικά τράπεζαι ήναγκάσθησαν να χρησιμοποιήσουν την ύπό του Κράτους έμπνεομένην έμπιστοσύνην διά να μεταβληθούν εις δημόσια ιδρύματα, εις Κρατικάς Τραπεζάς. Εις την γενικήν ταύτην διαπίστωσιν,

πιζεται εις τά πλαίσια της άρμοδιότητός του και της ειδικότητός του.

7) Συντελεί εις την προσαρμοστικότητα της εργατικής δυναμικότητος επί του είδους της ζωής και των γεωργοοικονομικών συνθηκών, ύφ' ήν τοπικήν μορφολογίαν αύται έμφανίζονται.

Τέλος διά του συστήματος τούτου διανοίγονται όρίζοντες μιάς έξόχως κοινωνικής λειτουργίας, εύρυτέρας, συνθετωτέρας και άνωτέρας δράσεως και άναπτύξεως των ήθικών, πνευματικών και οικονομικών δυνατοτήτων διά μελέτης και διεισδύσεως εις τάς πολυσυνθέτους μορφάς των ειδών της ζωής εκάστου τόπου.

Γ. Α. ΒΑΝΤΖΙΟΣ

ήτις Ισχύει κατά μέγα μέρος διά τον XVIII αιώνα, ύπήρχε μόνον μία έξαιρέσις: ή Τράπεζα της Άγγλίας.

Και αν άκόμη όμως δέν λάβωμεν υπ' όψιν το γεγονός ότι κατά την εποχήν της συστάσεώς της, ή υπό των ιδιωτικών όργανισμών έμπνεομένη έμπιστοσύνη ήτο μεγαλυτέρα της ύπό του Κράτους έμπνεομένης τοιαύτης, σχεδόν μηδαμίνης, ή Τράπεζα της Άγγλίας ύπήρξε και παρέμεινε το μόνον μέσον της Κυβερνήσεως της Α. Μεγαλειότητος, τόσον διά την έκδοσιν τραπεζογραφματίων όσον και διά τάς πλείστας άλλας υπηρεσίας της.

Το δημόσιον χρέος, επί πλέον ήτο εν των κυριωτέρων αιτίων της συστάσεως των τραπεζών τούτων. Τόσονδέ τουτο ύπήρξεν ή άφορμή, ώστε θα ήδύναμεθα να είπωμεν, μαζί με τον κ. Ullens, ότι εν τή πραγματικότητι αί εκδοτικά τράπεζαι έμφανίζονται εν μέσον δια τά χρεωκοπημένα Κράτη πορισμού χρηματικών μέσων. Όλίγον, άλλωστε, ένδιαφέρει ο τρόπος καταβολής του κεφαλαίου. Το δικαίωμα της έξουσιοδοτήσεως και ρυθμίσεως της εκδόσεως χαρτονομίσματος έθεωρείτο, σχεδόν παντού, ως μία από τάς ιδιότητες της Κρατικής έξουσίας να νομισματοκοπή. Όσον άφορά την Τράπεζαν της Άγγλίας α'τη έδάνεισε, από της συστάσεώς της το κεφάλαιόν της εις το Κράτος διά να επιτύχη την άδειαν εκδόσεως τραπεζογραφματίων.

(Απόσπασμα από το μέλλον να κυκλοφορήση εν Παρισίσις βιβλίον υπό τον τίτλον: «Η Τράπεζα διά μέσου των αιώνων».)

ΘΕΟΔ. ΜΕΡΕΜΕΤΙΔΗΣ

ΕΜΠΟΡΟΡΡΑΠΤΗΣ

ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ—ΣΤΟΑ ΟΡΦΑΝΙΔΟΥ 18

Τηλ. 23.762

ΑΘΗΝΑΙ

ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΟΥ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ κ. Ε. Ι. ΤΣΟΥΔΕΡΟΥ ΕΠΙ ΤΟΥ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1936

Κύριοι Μέτοχοι,

Κατά το λήξαν έτος ή διεθνής οικονομική ανάρρωση έδειξε σημεία ένθαρρυντικά. Η μεγαλύτερα αναζωογόνησις έπραγματοποιήθη εις τας κυριώτερας βιομηχανικάς χώρας, ή παραγωγή των οποίων ηύξησεν ιδίως κατά το τελευταίον εξάμηνον. Δεν είναι βέβαια μακράν των αιτίων της αναζωογονήσεως των χωρών τούτων, ή έκτέλεσις μεγάλων δημοσίων έργων και ή έπιταθείς επανεξοπλισμός των διαφόρων κρατών. Εύτυχως όμως δεν φαίνεται να είναι αυτά τα μόνα αίτια, ή δ' ανάρρωσις εις πλείονας της μίας χώρας έχει βάσεις οργανικάς. Παρά ταύτα, και παρά τον ύψωμόν των τιμών των γεωργικών προϊόντων (όφειλόμενον έν πολλοίς εις την μικροτέραν παγκόσμιον γεωργικήν παραγωγήν) αι διεθνείς συναλλαγαι δεν έδωκαν εισέτι τά επιδιωκόμενα αποτελέσματα, ούδ' έμικρύνθησαν κατά τι τά περιοριστικά τεύχη του διεθνούς εμπορίου, τά οποία ύψώθησαν κατά την περίοδον της δέυτης της κρίσεως. Δεν έχω δυστυχώς ουτε ένα ενοσίαν παράδειγμα ν' αναφέρω, τό οποίον να δεικνύη ότι αρχίζει να ροδίζει ή ανατολή έλευθερωτικής ρυθμίσεως των διεθνών συναλλαγών, καιτοι ή ανάγκη αυτή αναγνωρίζεται παρά των πλείστον.

Αντιθέτως τά εξαιρετικά νομισματικά γεγονότα του 1936 είναι εκ των σπουδαιότερων, έξ όσων έσημειώθησαν κατά τά τελευταία έτη και προηγουμένων, κατά την γνώμη των περισσότερων, αισιωτέρων νομισματικών παγκόσμιον αυριον.

Μέχρι του 1933, αφ' ης ή στερλίνα απέχωρησεν από την χρυσήν βάσιν, τριάκοντα έξ έν όλω νομίσματα είχον ακολουθήσει την ίδίαν πολιτικήν. Έν συνεχεία κατά τά έπόμενα έτη και τά νομίσματα 8 άλλων χωρών έγκατέλειψαν τον χρυσόν κανόνα, τον δε Σεπτέμβριον του 1936 μόνον τρεις χώραι—ή Γαλλία, ή Όλλανδία και ή Έλβετία (έξ ών αι δύο τελευταία διετήρουν την προ του 1914 χρυσήν ισοτιμίαν) έμεινον πισται εις τον χρυσόν και ήσαν οι τελευταίοι έταίροι του «his or» τό οποίον είχεν αντίταξή εις τον συνασπισμόν της στερλίνας. Όσοι εκ των λοιπών χωρών είχον διατηρήσει και διατηρούν εισέτι τον νομικόν σύνδεσμον του νομισματός των προς τον χρυσόν, έχουν εισαγάγει τοιούτους περιορισμούς εις τας συναλλαγάς των εις χρυσόν και συνάλλαγμα, ώστε να μη δύνανται να θεωρηθώσιν ως χωραι έμμένουσαι εις τον χρυσόν κανόνα.

Αι τρεις έκείναι χωραι, και πρώτη ή Γαλλία, υπο την πείσιν οικονομικών και έμπορικόν συνθηκών, υπέκυψαν και αυτά κατά τον Σεπτέμβριον του π. έ. εις την κοινήν τύχην, την οποίαν προέκλεσεν ή θύελλα της παγκοσμίου κρίσεως. Συγχρόνως μέ την εγκατάλειψιν της χρυσης βάσεως υπό της Γαλλίας, έδηλώθη υπό της Άγγλιας, Γαλλίας και των Ηνωμένων Πολιτειών της Άμερικής, ότι αι τρεις χωραι θα κατεβαλλον πόσαν προσάθειαν διά να συγκρατήσουν την νέαν συναλλαγματικήν ισορροπίαν, ή οποία διεμορφότο μετά την υποτίμησιν του γαλλικού φράγκου και να αποφύγωσι τον μεταξύ των υποτιμητικόν συναγωνισμόν. Η δήλωσις αυτή, εις την οποίαν προσεχώρησαν μετέπειτα ή Όλλανδία, ή Έλβετία και τό Βέλγιον, αποτελεί τό πρώτον μετά την κρίσιν σημαντικόν νομισματικόν προσύμφωνον.

Όλιγον κατόπιν, την 13ην Οκτωβρίου, διά δηλώσεως του έπί των Οικονομικών Υπουργού των Η. Π. της Άμερικής γίνεται γνωστόν ότι, τά μετέχοντα της συμφωνίας Κράτη θα ήδύναντο, υπό τον όρον της αμοιβαιότητος και υπό όρισμένας προϋποθέσεις, να χρησιμοποιοΰσι τά δημοσιονομικά εκ της διαχειρίσεως του κεφαλαίου ισορροπήσεως διαθεσιμά των εις συνάλλαγμα προς αγοράν χρυσοΰ έν Άμερική επί τη έπισημώ τιμή.

Η σημασία της συμφωνίας φαίνεται εκ του γεγονότος ότι μέχρι της δηλώσεως ταύτης ή εκ των Ηνωμένων Άμερικής εξαγωγή χρυσοΰ έπέτρεπετο μόνον εις χώρας, αι όποιαι διετήρουν πλήρη την υποχρέωσιν της διά χρυσοΰ εξαγωγώσεως των τραπεζογραμμάτιων αυτών, άρα δεν επέτρεπον την εξαγωγήν χρυσοΰ εις άλλας χώρας, αι όποιαι διετέλουσαν υπό καθεστώς νομισματικών, όμοιον μέ τό των Κρατών προς τά όποια άπρωθύνετο ήδη ή δήλωσις του Υπουργού κ. Μοργκεντάου, και διά τά όποια και μόνα γίνεται εξαίρεσις. Διά της συμφωνίας ταύτης, εισάγεται νέα τις βάσις δυνατής ισορροπήσεως των νομισμάτων των χωρών τούτων, έπομένως αποτελεί βήμα

προς την συναλλαγματικήν σταθερότητα. Αποκλείουσα δε εκ της εμπορίας του χρυσοΰ τους διεθνείς κερδοσκοπούς θέτει εις χείρας των Κυβερνήσεων την όλην κίνησιν του χρυσοΰ.

Καίτοι δεν είναι δυνατόν να προβλεψώμεν ακόμη τας σταθεράς συνεπειάς της συμφωνίας, έν τούτοις αποτελεί αυτή πράξιν εξαιρετικής σημασίας, από την οποίαν ήδη διαγράφονται εύτυχη αποτελέσματα εις τας διεθνείς συναλλαγάς.

Εις την συμφωνίαν αυτήν αναφέρονται και οι Διοικηται των Κεντρικών Τραπεζών των Κρατών της Βαλκανικής Συνεννοήσεως, ή ουσκεψις των οποίων έν Άθήνας κατά τον παρελθόντα Δεκέμβριον αποτελεί γεγονός προόδου διά την συνεννόησιν και συνεργασίαν των χωρών τούτων, δηλοϋντες ότι «... είναι βήμα σπουδαίον προς την διεθνή νομισματικήν έξυγιανσιν, συνεννόησις εις την οποίαν λυποϋνται μη δύναμειν προς τό παρόν να προσχωρήσουν λαμβανόμενοι ύπ' όψει των ειδικών συνθηκών ύφ' άς τελεί ή έθνική οικονομία της χώρας των...». Ούδεις ύπαντιγμός ύπάρχει εις την ανακούψωσιν των αυτών διά την οικονομικήν κατεύθυνσιν ή την νομισματικήν θέσιν των Βαλκανικών Κρατών τό μέλλον του νομισματός των. Το έμπόδιον εις την προσχώρησιν των εις τό σύμφωνον έγκείται έμφανώς εις τας δυσχερείας να οχηματίσων «κεφάλαιον ισορροπήσεως» εις την λειτουργίαν του οποίου βασίζεται έν τιμι μέτρω ή άνωτέρω νομισματική συμφωνία, ιδίως δε εις τας δυσχερείας της εφαρμογής της πολιτικής της έλευθεράς μετακινήσεως του χρυσοΰ.

Η κίνησις και αι συνθηκαι της έλληνικής παραγωγής και της έν γενεί έθνικής οικονομίας κατά τό 1936 παρουσιάζουν τά εξής έν συντόμω δεδομένα.

Γεωργία.

Κατά τους προσωρινούς ύπολογισμούς τη Γενικής Στατιστικής Υπηρεσίας του Κράτους ή καλλιεργηθείσα κατά τό 1936 έκτασις άνέρχεται εις 22.593 χιλ. στρέμματα έναντι 21.910 χιλιάδων του 1935. Τω 1914 έκαλλιεργούτο στρέμματα 13.356 χιλιάδες και 15.902 χιλιάδες τω 1928. Τα 71 ο) των καλλιεργηθεισών έκτάσεων κατά τό 1936 διετέθησαν διά την καλλιέργειαν των σιτηρών, τά 4.4 ο) διά τον καπνόν, τά 2.5 ο) διά τον βάμβακα και τά 5.2 ο) διά τά όσπρια.

Η παραγωγή του σίτου άνήλθεν τω 1936 εις 638 χιλ. τόνους και είναι ή μικρότερα της τελευταίας τετραετίας· ύπελείφθη δε κατά 102 χιλ. τόνους της παραγωγής του 1935, καιτοι ή καλλιεργηθείσα έκτασις ήτο μεγαλύτερα της του 1935 κατά 143 χιλ. στρέμματα. Είναι προφανές ότι αι καιρικαι συνθηκαι δεν ήνύησαν την παραγωγήν, γεγονός όπερ συνέβη εις πλείοτας άλλας χώρας, έξ ου και ή παγκόσμιος γεωργική παραγωγή ύπέρχεν κατά τό 1936 έν τω συνόλω της κατωτέρα του προηγούμενου έτους. Τοϋτο, ως εικός, προέκλεσε σημαντικήν ύψωσιν των τιμών των γεωργικών προϊόντων, και ιδιαιτέρως των σιτηρών.

Τό κόστος του εις Έλλάδα εισαχθέντος σίτου κατά τό 1936 ήτο κατά 35.5ο) ανώτερον του του προηγούμενου έτους. Ένεκα του λόγου τούτου, ένω κατά τό 1936 διεκανονισαμεν την αξίαν 470.417 τόννων εισαχθέντος σίτου έναντι 441.884 τόννων του 1935, ήτοι έπί πλέον 28.533 τόννων, έπληρώσαμεν κατά μέν τό 1936 φρ. χρυσά 51.971.378 και δε τό 1935 36.015.090 φρ χρυσά, ήτοι έπληρώσαμεν κατά τό 1936 έπί πλέον 15.956.288 φρ. χρυσά.

Κατά τό 1928 ή παραγωγή του σίτου παρ' ήμιν έκάλυπτε τά 39.4 ο) του συνόλου της καταναλώσεως της χώρας ένω τω 1935 έκάλυψε τά 62.5 ο) και τω 1936 τά 58.2 ο). Η προσάθεια του τόπου προς την αιτάρκειαν είναι πράγματι σημαντική και αξίζει να συνεχισθή μετ' έπιμονής. Άλλά ή προσάθεια αυτή, όπως άνεγνωρίσθη ήδη υπό του Υπουργείου της Γεωργίας και των παρ' ήμιν ειδικών, πρέπει να κατευθυνθή εις την έντατικήν καλλιέργειαν διά της βελτιώσεως των καλλιεργητικών μεθόδων, διά του έξευγενισμού και ειδικοποίησεως των σπόρων κλπ. ίνα οϋτω, αφ' ενός μεν καταπολημθή ή στενότης του εδάφους και αφ' έτέρου έλευθερωθώσιν ώρισμένα εδάφη μάλλον κατάλληλα διά καλλιέργειαν πολυτελεστέραν και μάλλον αποδοτικών προϊόντων.

Η γενική όμως αυτή γραμμή την οποίαν θεωρώ όρθήν δεν πρέπει να οδηγεί εις άτοπα και καταστρεπτικάς ύπερβολάς. Η έγκατάλειψις της καλ-

λιεργίας προϊόντων μέ ασφαλή καταναλώσιν έν τω έσωτερικω και ή άθρόα επίδοσις εις παραγωγήν προϊόντων εξαγωγής, εκ μόνου του λόγου ότι έξ έκτάκτων περιστάσεων έπιτυγχάνουν ταϋτα προσωρινώς μεγάλας τιμάς, καταστρέφει αφ' ενός την παγίαν βάσιν της οικονομίας και αφ' έτέρου δύναται να προκαλέσθ κρίσις εκ της υπερπαραγωγής ή όποια ανατρέψει, φυσικά, και αυτό τό έπιδιωχθέν αποτέλεσμα.

Περαιτέρω θα συνεχίσωμεν, συμπληρώντες τας σκέψεις μας ταύτας, άφου έν τω μεταξύ όμιλήσωμεν περί καπνοΰ, του κυριωτάτου τούτου προϊόντος μας.

Κατά τό λήξαν έτος ή διά καπνοΰ καλλιεργηθείσα έκτασις άνήλθεν εις 1136 χιλ. στρέμματα έναντι 857 χιλ. στρεμμάτων του 1935. Η κατά 33 ο) αύξησις αυτή είναι μεγαλύτερα έξ όσων έσημειώθησαν κατά την τελευταίαν δεκαετίαν. Η παραγωγή ηύξηθη κατά φυσικόν λόγον εις 77 χιλ. τόνους έναντι 45 χιλ. του 1935 ήτοι ή αύξησις έφθασε τά 71 ο). Είναι προφανές ότι έληρημονήθησαν οι κίνδυνοι της υπερπαραγωγής του προϊόντος τους όποιους έγνωρίσαμεν και έπληρώσαμεν ακριβά κατά τό πρόσφατον παρελθόν. Ο νόμος περί περιορισμού των δια καπνοΰ καλλιεργουμένων έκτάσεων, είναι καιρός να εφαρμοσθή διά να εξασφαλίση εις τους καλλιεργητάς τά συμφέροντά των.

Η εξαγωγή αντίθετως φαίνεται μειωθείσα. Κατά τό 1936 έξήχθησαν 39.954 τόννοι έναντι 50.430 τόννων του 1935. Παρά ταύτα ή αξία ή εισπραχθείσα εκ καπνών κατά τό 1936 ήτο ανώτερα της του 1935, όπως φαίνεται και εκ της συγκρίσεως των άγορών καπνών παρ' της Γερμανίας των οποίων ή αξία εις μέν τό 1935 άνήλθεν εις 34.900.000 μάρκα του δε 1936 εις 59.600.000. Τοϋτο όφείλεται εις τό γεγονός ότι ή πληρωμή των καπνών γίνεται πρό της εξαγωγής των, ως λεπτομερέστερον εξηγήται περαιτέρω έν τέλει του κεφαλαίου περί έξωωτερικου εμπορίου.

Η κατά ποσόν μείωσις άνήλθεν εις 20.8ο), ένω ή κατ' αξίαν είναι κατά πολύ μικρότερα ήτοι 4,8 ο), ως προκύπτει εκ της στατιστικής του έξωωτερικου εμπορίου, λόγω των καλύτερων τιμών έν συγκρίσει προς τό έτος 1935.

Η μείωσις της εξαγωγής καπνοΰ είναι ανώτερα της μείωσεως του συνόλου των εξαγωγών μας: οϋτως ή εξαγωγή καπνών κατά τό 1936 αντιπροσπεύει τά 46.1 ο) του συνόλου της εξαγωγής της χώρας, έναντι 50.2 ο) κατ' τό 1935.

Είναι αξιον σημειώσεως ότι ένω κατά τό 1935 ή προς την Γερμανίαν και τας Ηνωμένας Πολιτείας της Άμερικής εξαγωγή καπνών άπερρόφησε τά 63.9 ο) της όλης εξαγωγής, κατά τό 1936 μόνον ή Γερμανία άπερρόφησε τά 56.6ο), άμφότεραι δε αι άνω χωραι τά 73 ο) της όλης εξαγωγής καπνοΰ.

Τας έντεύθεν δυνατάς παρατηρήσεις έπιθυμούμεν να συμπληρώσωμεν και διά των εξής αριθμών. Έπί φράγκων χρυσών 128.010.440 τά όποια άπέκτησαμεν εκ της εξαγωγής καπνοΰ κατά τό 1936 τά 87.602.440 άπέκτησαμεν από χώρας μεθ' ών συνδεόμεθα διά συμβάσεων εμπορικόν ανταλλαγών και συμφηφισμών, έξ αυτών δε τά 73.552.754 αντιπροσπεύουσι την αξίαν των εις Γερμανίαν εξαχθέντων καπνών πληρωθεισών εις μάρκα.

Ανωμαλίαν τινα έπίσης έμφανίζει και ή εκ της πώλησεως της σταφίδος εισαγωγή συναλλάγματος. Έκ ταύτης άπέκτησαμεν φράγκα χρυσά 41.980.906 έξ ών τά 13.194.600 μέσφ clearings, και εκ τούτων πάλιν τά 10.100.357 έμφανίζονται κατά τό αντίστοιχον ποσόν μάρκων εις τον έλληνογερμανικόν συμφηφιστικόν λογαριασμόν (όρα έν τέλει σχετικόν πίνακα).

Τά συμπεράσματα εκ των ανώτερων αριθμών, όσον και εκ των ποσών του συναλλάγματος, τό όποιον διαθέσαμεν τοίς μετρητοίς διά την αγοράν σιτηρών και άλλων ειδών ζωαρκαίς, δεν πρέπει να μας αφήσουν άδιαφόρους.

Ο καπνός μας δεν καταναλίσκεται εις χώρας αι όποια τά ήδύναντο να μας χορηγήσουν σιτηρά, όρυσαν, όσπρια, ζάχαριν και άλλα τοιαύτα είδη συντηρήσεως. Δεν θα ήτο λοιπόν όρθότερον, περιερίζόμενοι εις την καλλιέργειαν του καπνοΰ μόνον εις τά εδάφη τά παράγοντα τας εύγενεστέρας ποιότητάς, (Ξάνθη, Καβάλλα, Δράμα κλπ.) να στραφώμεν προς την καλλιέργειαν και άλλων προϊόντων, τά όποια θα είχαν άμμεσον έν τη χώρα καταναλώσιν; Ορυζαν δύναμεθα να παράγωμεν,

ένω δαπανούμεν περί τά 200 εκατ. δραχ. διά να την προμηθεύωμεθα εκ του έξωωτερικου. Η παραγωγή του βάμβακος δύναται ν' αύξησθ άκινδύνως και μέχρι 60 εκατ. οκάδων, του περισσεύματος δυναμένου εύκόλως να πωληθή εις πλείονας αγοράς του έξωωτερικου. Η καλλιέργεια των έλαιών, των έσπεριδοειδών και γενικώς των όπωροφόρων δένδρων θα έπιτύχη μέ πλουσίαν άπόδοσιν, εις τας νησους ιδίως.

Αρμόδιαι βεβαίως να όμιλήσουν επί του ζητήματος και των νέων καλλιεργειών εις τας όποιαις πρέπει να έπιδοθ ή ταχύτερον ή χώρα είναι οι ειδικοί και τό Κράτος. Ημεις ύποδεικνύομεν ένα δρόμον, και προσθέτομεν ότι και ή καλλιέργεια ακόμη των τεύτλων διά την κατασκευήν ζαχαρέως δεν πρέπει ν' άπορριπτεται παρ' ήμιν άνευ συζητήσεως μόνον και μόνον διά ταμειακούς λόγους. Διότι τό Δημόσιον Ταμειον τροφοδοτείται άσφαλώς από ύγιεις οργανισμούς και άτομα έχοντα παραγωγήν και έξ αυτής βέβαια εισοδήματα.

Άλλά και εάν δεν έπρόκειτο να στραφώμεν προς καλλιέργειαν προϊόντων καταναλωσίμων έν τω τόπω θα έπρεπε πάντως να μελετηθή τάχιστα ποια άλλα προϊόντα, γενικώτερας όμως έν τω έξωτερικω καταναλώσεως, θα ήτο δυνατόν να καλλιεργηθώσιν έν τη χώρα εις αντικατάστασιν προϊόντων καταναλωσίμων εις όλίγας ή ώρισμένας μόνον χώρας.

Δεν άποκρύπτω ποσώς τον φόβον ότι εξαρτώμεθα οικονομικώς πάρα πολύ από τον καπνόν, και ότι δεν παρακολουθούμεν πλησίεστερον και ασυτηρότερον την επέκτασιν των δια καπνοΰ καλλιεργουμένων έκτάσεων. Η καλλιέργεια του καπνοΰ έπέξετάθη και εις άλλας χώρας, χωραι δ' αι όποιαι ήταν πελατιδές μας εις τό παρελθόν κατέστησαν ήδη περίπου αυτόρκειες εις τό προϊόν αυτό, ό δε ιδικοί μας καπνός χρησιμοποιοείται εις τινας χώρας εις την βελτίωσιν της ποιότητος του καπνοΰ άλλων προελεύσεων. Κατά τό παρελθόν έτος δύο κύρια αγοραι καπνών μας, ως θα τό ίδωμεν κατωτέρω, αι Η. Π. Άμερικής και ή Σουηδία ήλάττωσαν σημαντικώς τας παρ' ήμων αγοράς των, και εάν έλειπαν τά εκ του clearing θέληγτρα ή ανάγκαι φοβούμεθα μήπως και άλλαι αγοραι θα ήκολούθησαν την γενικώτεραν μόδαν στρεφόμεναι προς άλλα καπνά.

Βιομηχανία

Η έλληνική βιομηχανία κατά τό 1936 έκίνηθη εις έπίπεδα παραγωγής χαμηλότερα. Κατά τους ένδεκα πρώτους μήνας του έτους ό κατά ποσότητα σταθμικός δείκτης (Α. Ο. Σ., έτος βάσεως 1928=100) άνήλθεν εις 141.01 έναντι 144.23 της αντίστοιχου περιόδου του 1935, σημειώθεισης οϋτω μείωσεως κατά 2.23 ο). Εις την περίπου γενικήν μείωσιν εξαίρεσιν άποτελούν αι κλωστοϋφαντουργικαι βιομηχανία (+12.86 ο), αι της έπεξεργασίας καπνοΰ (+3.25 ο) και αι χημικαι βιομηχανία (+5.07 ο) και αι της παραγωγής ηλεκτρικου ρεύματος (+11.20 ο). Η κατ' αξίαν παραγωγή σημειώνει αύξησιν κατά 6.6 ο) όφειλομένην εις την ύψωσιν των τιμών.

Η κατ' όγκον εισαγωγή πρώτων ύλών προς βιομηχανοποίησιν έμείωθη κατά τό πρώτον ένδεκάμηνον του έτους έν αγέσει μέ την αυτήν περίοδον του 1935 κατά 11.18 ο), ένω κατ' αξίαν ή εισαγωγή ηύξηθη κατά 3.98 ο) ως εκ της σημειωθεισης κατά τό 1936 ύψώσεως των διεθνών τιμών. Ο διεθνής τιμήριθμος των ύφαντουργικών ύλών από 95 τον Δεκέμβριον 1935 άνήλθεν εις 103.9 τω 1936.

Δυσάρεστος είναι ή σημειώθεισα, αντίθετως, αφ' ενός αύξησις κατά ποσότητα της εισαγωγής έτοιμων βιομηχανικών προϊόντων (ύψωσις του σχετικου δεικτου κατά 5.54 ο) έν συγκρίσει πάντοτε προς τους 11 μήνας του 1935) και αφ' έτέρου ελάττωσις της εξαγωγής βιομηχανικών προϊόντων (ό σχετικος δεικτης κατήλθε κατά 15.93 ο).

Είναι όμως φανερόν ότι υπό τό κρατούν σύστημα των ανταλλαγών και συμφηφισμών όφείλομεν να εισάγωμεν και βιομηχανικά προϊόντα άν θέλωμεν να εξακολουθήσωμεν και να ενισχύσωμεν την εξαγωγήν των κυριωτέρων γεωργικών μας προϊόντων. Πλην όμως του λόγου τούτου, παρά τας εξαιρετικώς εύνοϊκάς διά την βιομηχανίαν μας συνθηκάς αι όποιαι κρατούν παρ' ήμιν από του 1932, λόγω της υποτιμήσεως του νομισματος και των περιορισμών του εμπορίου, μέρος αυτής δεν κατάρωσε

να παράγη μέ προσιτάς τιμάς και να ίκανοποιή επαρκώς τας ανάγκας της καταναλώσεως.

Είναι άρα ανάγκη έπιτακτική όπως ή προσάθεια μας προς ανάπτυξιν της βιομηχανικής παραγωγής συγκεντρωθή εις τας έπιμετρήσεις εκείνας αιτινες δύναται οικονομικώς ν' άναπτυχθώσιν έν τη χώρα, να παράγωσι μέ λογικόν κόστος και να πωλώσι μέ τιμάς προσεγγιζούσας τας διεθνείς. Όθεν προβάλλει τό πρόβλημα της μειώσεως του βιομηχανικου κόστους της ελληνικής βιομηχανίας, όπως τό ύπεδείξαμεν από τό παρελθόν έτος, αλλά και τι άλλο ουσιωδέστερον: πρέπει να έπικρατήσιν εις τους βιομηχάνους πρακτικώτερον πνεύμα εις τον προσδιορισμόν των τιμών των προϊόντων των. Είμαι ένδεχόμενον να παρασύρονται σημερον εις άδικαιολογητάς ύψηλάς τιμάς. Αν όμως τοϋτο συμβαίη δεν θα έπρεπε άραγε, έφ' όσον οι ίδιοι θα έπέμεναν εις τό να μη κατανοούν τά συμφέροντά των, να επέμβη και εις τοϋτο τό Κράτος ρυθμιστικώς;

Κατά τό παρελθόν έτος ίδρυθσαν 124 εργοστάσια έναντι 113 του έτους 1935, τά όποια όμως είχαν μεγαλυτερον κινητήριον δύναμιν. Έκ των κατά τό έτος 1936 ίδρυθθέντων εργοστασίων τά 77 είναι εργοστάσια διατροφής και 14 είναι μηχανολογικών βιομηχανιών. Το γεγονός δεικνύει την προσάθειαν της χώρας όπως διά της ίδιας παραγωγής άντεπεξέλην εις τας ανάγκας αυτής. Είναι όμως ή επέκτασις αυτή ασφαλής και όρθή διά τό μέλλον;

Πάντως σημερον συντελεί εις την άπορρόφησιν του ηύξημένου εργατικου πληθυσμου των πόλεων. Εις την αύξησιν αυτήν συνετέλεσε βεβαίως πρωτίστως ή συρροή των προσφύγων, ή άπαγόρευσις της μεταναστεύσεως, ή παλιννόστρις των όμογενών του έξωτερικου, αλλά και ή προς τά αστικά κέντρα συγκέντρωσις των νέων, οι όποιοι εκ διαφόρων λόγων έγένοντο θύματα της προς την άστυφιλίαν γενικής τάσεως. Ο πληθυσμός τείνει να έγκαταλείψη την ύπαιθρον. Ο αστικός πληθυσμός είναι τό έν τρίτον του συνόλου των κατοίκων της χώρας. Το φαινόμενον δεν πρέπει ν' αφήνη άδιάφορον τό Κράτος τό όποιον εκ του λόγου τούτου, ύποφέρει από την έληθησιν, από την άνεργίαν, έστω και μικράν, και από τας ήλαττωμένας δυνάμεις της γεωργικής παραγωγής.

Ο υπό του Α.Ο.Σ. καταρτιζόμενος σταθμικός δείκτης του άπασχολουμένου ποσοπικου έν τη βιομηχανία (έτος βάσεως 1928=100), έσημείωσε κατά τό 1936 ύψωσιν, άνελθών από 99.75 κατά τό 1935 εις 102.35. Οϋτω κατά τό 1936 ή βιομηχανία άπερρόφησε περισσότερούς εργάτας, μειωθεισης αναλόγως της άνεργίας. Κατά τό 1936 έσημειώθη έπίσης αύξησις των ήμερομισθίων, τό σχετικου δεικτου (Α.Ο.Σ., έτος βάσεως 1928=100) άνελθόντος εις 107.58 έναντι 102.97 του έτους 1935 και 96.82 του έτους 1932.

Έξωτερικόν έμπόριον.

Τό έλλειμμα του εμπορικου ισοζυγιου ηύξηθη τό 1936 (12 μήνες) κατά 857 εκατομμύρια δραχμών έν συγκρίσει προς τό έτος 1935. Η αύξησις αυτή όφείλεται μόνον εις την αύξησιν των εισαγωγών τόσοσν κατά ποσότητα όσον και κατ' αξίαν λόγω άνάτιμησεως σίτου και άλλων έμπορευμάτων. Αι εισαγωγαί ηύξηθησαν κατά 1.127 εκατ. δραχμών αι δε εξαγωγαί έπίσης ηύξηθησαν κατά 210 εκατομμύρια.

Τό κατά τό 1936 έλλειμμα είναι ανώτερον από όσα παρουσιάζθησαν από του έτους 1932. Η δε συνεχής άνοδος της αναλογίας των εξαγωγών επί των εισαγωγών, ήτις ένεφανήθη από του 1932 άνελθούσα από 57.8 ο) εις 66 ο) άνεκόπη τό 1936 περιορισθείσα εις 62 ο).

Πρέπει να σημειωθή ότι ένω ή διαφορά της εισαγωγής εις τόνους των δύο έτών είναι 184 χιλ. τόννοι (περισσότεροι τω 1936) ή διαφορά εις αξίαν είναι 1.127 εκατομμύρια δραχμών (περισσότερα τω 1936).

Αι τιμαί του εισαχθέντος σίτου και άλεύρου ήσαν τό 1936 κατά 30.5 ο) ανώτεροι των τιμών του 1935, ως προκύπτει εκ της συγκρίσεως της μέσης τιμής του τόννου κατά τά δύο έτη, έξευρισκομένης επί τη βάσει των δεδομένων του Δελτίου του Ειδικοΰ Έμποριου της Έλλάδος. Αι τιμαί των πρώτων ύλών βιομηχανίας, έξεταζόμεναι κατά τον άνω τρόπον ήσαν τό 1936 κατά 17.8 ο) ανώτεροι των τιμών του 1935. Εις άλλα είδη ή ύψωσις των τιμών είναι σημαντικώς μικρότερα, ποικίλλουσα μεταξύ 4 ο)—8 ο).

Αφ' έτέρου, άλλα είδη εισήχθη.

γενικήν εικόνα της οικονομίας μας...

Τά άθροίσματα όμως του ενεργητικού της κινήσεως...

Τό έλλειμμα τούτο καλύπτεται άφ' ενός διά της μειώσεως των εισοδημάτων...

Συγκρίνοντες τούς αριθμούς του κατωτέρω πίνακος...

Εκ δέ του παθητικού παρατηρείται έν συγκρίσει...

Οί έν γένει άριθμοί τού Ισοζυγίου καί πρό παντός...

Κυκλοφορία, πιστώσεις, νόμισμα. Η πιστωτική ήμών κυκλοφορία...

όμαλως, προσαρμοσθείσα προς τάς αναγκάς των συναλλαγών...

Ούτω τo ανώτατον όριον κυκλοφορίας ανέλθον εις 6.203 εκατομμύρια...

Παραλλήλως αί υπο της Τραπεζής της Ελλάδος...

Χωρίς επομένως να δημιουργήση στενότητα πιστώσεων...

Ούτως ετηρήθη ή κυκλοφορία εις τό αυτό επίπεδον...

Καί ναι μέν ως θά ίδωμεν κατωτέρω, τό εις χρυσόν...

Καί διετέθη μέν τό ποσόν τούτο, καί τι πλέον...

Εν τούτοις τό γενικόν αποτέλεσμα της ανωτέρω...

Εν τούτοις τό γενικόν αποτέλεσμα της ανωτέρω...

οι, ούτε να δημιουργηθή πληθωρισμός...

Η κατά Δεκέμβριον εμφανιζομένη αύξησης της εις...

Τό κάλυμμα της κυκλοφορίας εξακολουθεί να τηρείται...

Τό όλικόν ποσόν τού διαθεσίμου καλύμματος...

Αί άγοραί της Τραπεζής κατά τό 1936 ανήλθον...

Οί άρθμοί ούτοι προκύπτουν έκ τών λογιστικών...

Εάν λάβωμεν τήν βάση ταύτην θά έχωμεν...

Τό έτος 1935 είχομεν σύνολον πραγματικών...

Τό έτος 1936 είχομεν σύνολον πραγματικών...

Επομένως κατά τό έτος 1936 τό έλλειμμα είναι...

Εν αντίθεσει προς τό 1935, καθ' ό τό έλλειμμα...

Πράγματι τό άγορασθέν υπό της Τραπεζής...

αύστηρά μέτρα έλέγχου των πράξεων επί συναλλαγματος...

Παραλλήλως όμως προς τήν αύξησην της προσφοράς...

Η αύξησης αύτη όφείλεται εις δύο κυρίως αίτια...

Ούτω διά τόν σίτον εχορηγήθη κατά τό 1936...

Τό ηζυμένον έπομένως συναλλάγμα, τό όποίον...

Εκ των ανωτέρω όμως αριθμών εξάγεται καί έν άλλο...

Τά μέτρα ταύτα, ένοχλούντα όλίγους καί σώζοντα...

Τά μέτρα ταύτα, ένοχλούντα όλίγους καί σώζοντα...

Εάν δ' επανέλθω έκ τίνος τόπου εις τήν πατρίδα...

Εάν δ' επανέλθω έκ τίνος τόπου εις τήν πατρίδα...

φανερώνεται ότι κρατεί ως ιδικά τού ξένα νομίσματα...

Όστε καί κατά Πλάτωνα ούδεις έπρεπε ναταξειδεύη...

Σχετικώς προς τό ληφθέντα κατά τό τέλος Αυγούστου...

Όυδείς λόγος παρίσταται σήμερον έπιτάσεως...

Όφοβόμα ότι υπάρχουν άκόμη όλίγοι έξ εκείνων...

Όσοι άκόμη υπάρχουν άκόμη όλίγοι έξ εκείνων...

(*) Τό άρχαίον κείμενον όπερ παρεφράσαμεν...

Πλάτωνος Νόμοι ε'. XII. Πρός τούτους δ' έτι νόμος...

ΙΣΟΖΥΓΙΟΝ ΤΩΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΠΛΗΡΩΜΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1936

Table with columns for ENERGETIKON and PAΘHTIKON, showing various economic indicators and their values.

ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ. ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΝ. Μέχρι Δραχμών 125.000 3 3)4 ο)ο. ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ { ΟΥΨΕΩΣ 3 1)2 ο)ο ΠΡΟΘΕΣΜΙΑΣ 4 1)2 ο)ο-6 ο)ο

‘Ελλήνων εν τη άλλοδαπη, εκ των εισοδημάτων των οποίων ενισχύεται το ένεργητικόν σκέλος του Ισχυριού των πληρωμών μας, πρόκειται δήθεν να αποτελέσουν στόχον οιασδήποτε επιθέσεως εκ μέρους του Κράτους. Είναι εν τούτοις γνωστόν, ότι ανεγνωρίσθη το δικαίωμα των έχόντων περιουσίας εις το εξωτερικόν να τας διαχειρίζονται ελευθέρως, υπό τόν μόνον όρον διτιθέντά χρησιμοποίησαι ταύτας διά να διευκολύνουν παρανόμους πράξεις μεταφοράς συναλλάγματος εν τη ήμεδαπη, όποτε βεβαίως θα ύφίστανται τας αυστηράς κυρώσεις των νόμων».

Συνεχίζοντες ήδη τας περί της θέσεως του νομίσματος της χώρας παρατηρήσεις μας, είναι απαραίτητον να προσθέσωμεν και τινα ακόμη σχετικά με την έσωτερικήν και εξωτερικήν αξίαν της δραχμής.

‘Η έσωτερική αγοραστική δύναμις της δραχμής παρέμεινε σχεδόν σταθερά καθ’ όλον τό λήξαν έτος. ‘Ο υπό της ‘Υπηρεσίας του ‘Ανωτάτου Οικονομικού Συμβουλίου καταρτιζόμενος με βάσιν 1913=100 τιμήριθμος χονδρικής πώλησεως ανήλθεν από 2.003 (μέσος όρος 1935) εις 2.038 (μέσος όρος 1936). ‘Από του ‘Ιανουαρίου, ότε ανήρχετο εις 2.045 κατέρχεται εις τό κατώτατον όριον 2.001 τόν ‘Ιούλιον, έκτοτε δε ανερχόμενος φθάνει τόν ‘Οκτώβριον εις 2.039, τόν

Νοέμβριον εις 2.064 και τόν Δεκέμβριον εις 2.113.

Παραλλήλως ό υπό της Γενικής Στατιστικής ‘Υπηρεσίας καταρτιζόμενος με βάσιν 1914=100 τιμήριθμος ακριβείας της ζωής 44 πόλεων της ‘Ελλάδος ανήλθεν από 1956.5 (μέσος όρος 1935) εις 2.027,6 (μέσος όρος 1936). Τέλος ό υπό της ‘Υπηρεσίας Μελετών της Τραπεζής της ‘Ελλάδος καταρτιζόμενος με βάσιν 1914=100 τιμήριθμος ακριβείας της

ζωής εν ‘Αθήναις ανήλθεν από 2.189.7 εις 2.244.8 κατά την αυτην περιόδον.

Τουναντιόν ό εις χρυσόν τιμήριθμος χονδρικής πώλησεως έσημείωσεν μικράν πτώσιν, ενώ αντιθέτως ό άγγλικός τιμήριθμος χονδρικής πώλησεως, αναγόμενος επίσης εις χρυσόν, έσημείωσεν ύψωσιν, ως δεικνύει ό κατωτέρω πίναξ. ‘Εκ τούτου συνάγεται ότι ή μεταξύ έλληνικού και άγγλικού τιμαρίθμου απόστασις ηύξηθη κατά τι.

Μήνες	‘Ελληνικός τιμήριθμος χονδρικής πώλησεως (Α.Ο.Σ. έτος βάσεως 1913)	‘Αγγλικ. τιμήριθ. χονδρ. πώλησεως Board of Trade έτος βάσεως 1913
ΕΙΣ ΧΡΥΣΟΝ		
1936 ‘Ιανουάριος	58.4	66.1
» Φεβρουάριος	58.7	66.1
» Μάρτιος	58.6	66.1
» ‘Απρίλιος	58.3	66.3
» Μάιος	57.8	66.8
» ‘Ιούνιος	57.4	67.9
» ‘Ιούλιος	57.3	68.4
» Αύγουστος	57.7	69.9
» Σεπτέμβριος	57.7	70.1
» ‘Οκτώβριος	55.9	69.4
» Νοέμβριος	56.5	69.7
» Δεκέμβριος	58.1	71.8

‘Αφ’ έτέρου ή εξωτερική αξία της δραχμής ήτοι ή σχέση αυτής προς τά ξένα νομίσματα ελάχιστα μεταβλήθη κατά τό λήξαν έτος, παρά την έπελθούσαν μεταβολήν εις την νομισματικήν μας πολιτικήν.

‘Οπως είναι γνωστόν, καιτοι από του ‘Απριλίου 1932 έπέβληθη εκ νέου ή αναγκαστική κυκλοφορία των τραπεζικών γραμματίων και ήρθη ό νομικός σύνδεσμος της δραχμής προς τόν χρυσόν, εν τούτοις από του πρώτου εξαμήνου του 1933 ή δραχμή προσηρμόσθη εν τη πράξει προς τό έλβετικόν φράγκον και έπομένως συνεδέθη ούσιαστικώς προς τόν χρυσόν. Πράγματι δε από της έποχής εκείνης μέχρι του Σεπτεμβρίου 1936 ή αξία της δραχμής έναντι του χρυσού ελάχιστα διεκυμάνθη.

‘Από του Σεπτεμβρίου όμως του 1936, όποτε τά Κράτη του συνασπισμού χρυσού, έγκατέλιπον την παλαιάν Ισοτιμίαν του νομίσματος των προς τόν χρυσόν και έφήρμισαν νέαν νομισματικήν πολιτικήν, έκρίθη υπό της Τραπεζής, εν απολύτω συμφωνία μετά της Κυβερνήσεως, ότι ή περαιτέρω έμμονή εις τόν ούσιαστικόν σύνδεσμον της δραχμής προς τόν χρυσόν θα ήτο και άσκοπος και δαπανηρά διά την έθνικήν μας οικονομίαν.

‘Οθεν έξεδόθη ή από 27 Σεπτεμβρίου 1936 απόφασις της Τραπεζής δι’ ής ή δραχμή του λοιπού συνδέεται με την άγγλικήν λίραν, καθορισθείσης σταθεράς Ισοτιμίας μεταξύ ταύτης και εκείνης. Συνείπαι ταύτης ταύτης απόφασεως είναι ότι δραχμή παραμένει σταθερά έναντι της λίρας, κυμαίνεται δε έναντι του χρυσού και των λοιπών νομισμάτων των μη παρακολουθούτων την λίραν, αναλόγως της διακυμάνσεως της λίρας προς τόν χρυσόν και τα λοιπά νομίσματα.

‘Η νέα αυτή πολιτική έκρίθη επιβλαβής προς πληρεστέραν έξυμνήσειν των συμφερόντων της έθνικής μας οικονομίας. ‘Η άγγλική λίρα αποτελούσα τό επικρατέστερον των διεθνών νομισμάτων, έχει γίνει δεκτός νομισματική βάση, δι’ ής ρυθμίζονται αι συναλλαγαι και εκφράζονται αι τιμαί των έμπορευμάτων εις μέγα τμήμα της παγκοσμίου οικονομίας. Δύναται άρα να θεωρηθή ως σταθερωτέρα παρά ό χρυσός βάσις επί της οποίας νόμισμα μικράς μέγεθους, έχουσης όμως στενήν έπαφήν με την διεθνήν αγοράν, θα ήδύνατο άσφαλώς να σ’ηριχθή.

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΧΗΜΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΛΙΠΑΣΜΑΤΩΝ

Μετοχικόν Κεφάλαιον 28.366.500
‘Αποθεματικόν και κρατήσεις 327.346.000

Τηλεγραφική Διεύθυνσις ΟΞΕΛΑ ‘Αθήνας-Πειραιά

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ: ΚΟΡΑΗ 1

‘Εμπορική Διεύθυνσις και ‘Εργοστάσια εν Πειραιεί (Δραπετσώνα)

ΧΗΜΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

ΑΝΟΡΓΑΝΑ ΟΞΕΑ, (Θεικόν, ‘Υδροχλωρικόν, Νιτρικόν, Θειώδες, ‘Ανυδρόν). ΘΕΓΚΟΣ ΣΙΔΗΡΟΣ, ΘΕΓΚΟΝ ΝΑΤΡΙΟΝ, ΦΘΟΡΙΟΥ ΠΥΡΙΚΟΝ ΝΑΤΡΙΟΝ, ΖΩΓΚΟΣ ΑΝΘΡΑΞ, ΥΔΡΥΛΟΣ.

ΧΗΜΙΚΑ ΛΙΠΑΣΜΑΤΑ

ΑΠΛΑ ΛΙΠΑΣΜΑΤΑ, ΥΠΕΡΦΩΣΦΟΡΙΚΑ ΠΑΣΗΣ ΠΥΚΝΟΤΗΤΟΣ, ΦΩΣΦΟΡΙΝΗ, ΑΜΜΩΝΙΑ (ΑΖΩΤΟΦΩΣ). Σύνθετα παντός τύπου.

ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΦΑΡΜΑΚΑ

‘Εντομοκτόνα και παρασιτοκτόνα, (Θεικός χαλκός, Περοσπορίνη, Θειοχαλκίνη, Μελιγκρίνη, Δαυλιτίνη, Πετρωλαιοσάπων, Θειοσβέστιον, Νικοτινούχα, ‘Αρσενικούχα, Διθειούχος ‘Ανθραξ, Φθοριοπυρρικόνα Νάτριοι).

ΥΑΛΟΥΡΓΕΙΟΝ

ΦΙΑΔΑΙ ΠΑΝΤΟΣ ΕΙΔΟΥΣ. ΔΑΜΙΖΑΝΑΙ ΠΛΕΚΤΑΙ, ΥΑΛΟΠΙΝΑΚΕΣ ΚΟΙΝΟΙ (Τζάμα) ΥΑΛΟΠΙΝΑΚΕΣ ΜΑΤ, ΥΑΛΟΠΙΝΑΚΕΣ ΔΙΑΜΑΝΤΕ, ΥΑΛΙΚΑ ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΧΡΗΣΕΩΣ, ΔΙΑΦΟΡΑ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ, ΥΑΛΙΝΑ ΕΙΔΗ ΟΙΚΟΔΟΜΗΣ (Τουβλα, Κέραμοι, Φωταγωγοί).

ΜΕΤΑΛΛΕΙΑ

ΣΙΔΗΡΟΥΡΥΤΑΙ: Κασσάνδρας, ‘Ερμιόνης. ΛΙΓΝΙΤΑΙ: ‘Ορωπού, Κορώνης.

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΟΡΕΣ ΠΑΝΤΑΧΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ “ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ,,

Δ. Β. ΔΕΛΗΔΗΜΗΤΡΗ
ΟΔΟΣ ΜΑΓΕΡ 18 ΤΗΛ. 53.718

ΔΩΣΑΤΕ ΕΙΣ ΤΟ ΧΑΜΟΓΕΛΟ ΣΑΣ ΕΝΑ ΝΕΟΝ ΘΕΛΓΗΤΡΟΝ

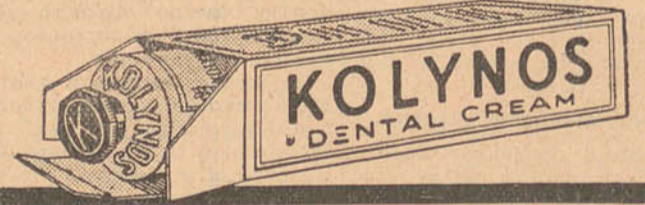
Μία άντισηπητική ‘Οδοντοκρέμα ή όποία άφαιρεί τας κηλίδας και άποδίδει στα δόντια την φυσικήν των λευκότητα είναι ή

ΚΟΛΥΝΟΣ

εις την όποίαν άπενεμήθη υπό της Χ Διεθνούς ‘Εκθέσεως Θεσσαλονίκης μέγα βραβείον «έκτός συναγωνισμού».

Εις την κρέμαν ξυρίσματος ΚΟΛΥΝΟΣ άπενεμήθη επίσης υπό της αύτης ‘Εκθέσεως τό χρυσούν μετάλλιον.

ΓΕΝ. ΑΝΤΙΠΡΟΣ: ΜΩΡΙΣ ΦΑΡΑΤΖΗ ΟΔΟΣ ΣΚΟΥΛΕΝΙΟΥ 3, ΑΘΗΝΑΙ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΓΕΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΣΙΜΕΝΤΩΝ

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΜΕΓΑΡΟΝ ΑΦΘΟΝΙΔΟΥ — 2ος ΟΡΟΦΟΣ
ΟΔΟΣ ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ 9

Μετοχικόν Κεφάλαιον Δραχμαί 14.600.000

‘Εργοστάσια: ·
Εις Δραπετσώνα Πειραιώς
«ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΗΡΑΚΛΗΣ»
70.000 Τ. έτησίως.

‘Εν Βόλω
«ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΟΛΥΜΠΟΣ»
40.000 Τ. έτησίως.

Τηλέφωνα: ·
Κεντρ. Γραφεία 25.101. ‘Αθήναι
Πρατηρίου 25.191. ‘Αθήναι
‘Εργοστασίου 40.441. Πειραιεύς
Γραφεία Βόλου: ·
Δημητριάδος 128 — Τηλέφ. 55.
Πρατήριον Θεσσαλονίκης: ·
Στοά Παυθενών 8 — Τηλ. 39.18

Τηλεγραφική Διεύθυνσις:

ΣΙΜΗΡΑΚΛΗΣ — ΑΘΗΝΑΣ, ΒΟΛΟΤΣΙΜΕΝΤ — ΒΟΛΟΝ

ΑΙ μεγαλειότερα και με τά πλέον συγχρονισμένα μηχανήματα έγκαταστάσεις: Τρείς περιστροφικοί κλίβανοι. ‘Αρτιώτατα έργοστάσια χημικών και βιομηχανικών δοκιμών παρακολουθήσεως ποιότητος προϊόντων.

ΥΦΑΣΜΑΤΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΑΔΕΛΦΟΙ Μ. ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗ Α.Ε. ΠΛΟΥΤΩΝΟΣ · ΚΑΠΝΙΚΑΡΕΑΣ ΑΘΗΝΑΙ

Πρός τούς κ. κ. ‘Υπαλλήλους των Τραπεζών

Γνωρίζομεν ύμιν ότι ό οίκος ήμων χορηγεί άπαντα τά είδη ήματιομού και ύποδήσεως — άνδρικά, γυναικεία και παιδικά — επί πιστώσει έναντι 15 μηνιαίων δόσεων. Σημειώσατε ότι είμεθα οί μόνοι που δύναμεθα να σās έξυπηρετήσωμεν. ‘Εχομεν τά καλλίτερα είδη και τας χαμηλοτέρας τιμάς.

Διά την καλλιτέραν έξυπηρέτησιν της πελατείας μας συνεβλήθημεν με τούς καλλιτέρους οάπτας των ‘Αθηνών.

ΕΠΙΣΚΕΦΘΗΤΕ ΜΑΣ ΚΑΙ ΘΑ ΠΕΙΣΘΗΤΕ

ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

100 % MONEY

16ον (τελευταίον)

Υπό IRVING FISHER, Καθηγητοῦ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Yale

Η ΕΥΕΡΓΕΤΙΚΗ ΕΠΙΔΡΑΣΙΣ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ 100 ο) ΕΠΙ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ

Διὰ τῆς ἰσοπεδώσεως τῶν ἀκμῶν καὶ ὑφέσεων τὸ σύστημα 100 ο) θὰ προσφέρῃ δύο σπουδαιότητας ὑπερσείας εἰς τὴν βιομηχανίαν, τὴν γεωργίαν, τὸ ἐμπόριον καὶ πᾶσαν ἄλλην οἰκονομικὴν ἐκδήλωσιν.

Πρῶτον μὲν θὰ σταθεροποιήσῃ τὴν τιμὴν τοῦ δολλαρίου, δευτέρον δὲ θὰ ἀπαλλάξῃ τὴν προσφορὰν καὶ ζήτησιν τῶν δανείων ἐπὶ προθεσίμῃ ἀπὸ τὴν νῦν ἀσκουμένην ἐπίδρασιν τῶν ἀκμῶν καὶ ὑφέσεων. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν δευτέραν ὑπερσείαν, διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ συστήματος 100 ο) αὐξανομένης τῆς οἰκονομικῆς ἐνημερέας θὰ αὐξηθῇ καὶ ὁ ὄγκος τῶν καταθέσεων ταμειυτηρίων καὶ τὰ χορηγούμενα τραπεζικὰ δάνεια θὰ δυναθῶσιν νὰ αὐξηθῶσι μὲχρι τοῦ μεγίστου ἐπιτρεπομένου ὁρίου.

Ὅταν ἐφαρμοσθῇ τὸ σύστημα 100 ο), ἡ ἐναρξὶς δὲ τῆς ἐφαρμογῆς θέλει βεβαίως γίνῃ εἰς περίοδον ἀντιπληθωρισμοῦ (ὑφέσεως), ὁ δανειζόμενος χρήμα πρὸς τὸν ἄνθρωπον 6 ο), π. χ. \$ 100, θὰ πληρωθῇ μὲν μετὰ ἔν ἔτος \$ 106, ἀλλὰ τὰ 106 δολλάρια ταῦτα θὰ ἰσοδυναμοῦν πραγματικῶς πρὸς 105 δολλάρια τῆς ἐποχῆς τῆς συνάρσεως τοῦ δανείου, λόγῳ τοῦ ὅτι τὸ ἐπίπεδον τιμῶν ἐξ αἰτίας τοῦ ἀναπληθωρισμοῦ ὑψώθη κατὰ ποσοστὸν 1 ο) π. χ., καὶ δέον κατὰ συνέπειαν τὸ ποσοστὸν τοῦτο νὰ ἐκπεσθῇ ἀπὸ τὸν ὀνομαστικὸν τόκον 6 ο) διὰ τὰ προκύψῃ ὁ πραγματικὸς τόκος (μετρούμενος εἰς ἐμπορεύματα).

Υπὸ τὸ σύστημα 10 ο) ἰσοροπία ἐπιτοκίου δὲν ὑπάρχει λόγῳ τῶν ὑψώσεων καὶ ὑποβιβασμῶν τῶν ἐπιτοκίων ὑπὸ τῶν τραπεζῶν πρὸς πόλιν τῶν πληθωρισμοῦ καὶ τοῦ ἀντιπληθωρισμοῦ.

Υπὸ τὸ σύστημα 100 ο) τὸ νῦν ἀντικαθίστῃ ἰσοροπία τῶν τόκων λόγῳ τῆς διατηρήσεως ἀναλλοιώτων τῆς ἀγοραστικῆς ἀξίας τῶν δολλαρίων. Ἐπὶ παραδείγματι ἂν δημιουργηθῇ εἰς τὰς Member Banks ὑπεραφθονία καταθέσεων ταμειυτηρίων δυσανάλογος πρὸς τὴν ζήτησιν δανείων, αἱ Member Banks θὰ σπεύσοσι νὰ ἀγοράσωσιν ἀπὸ τὰς Federal Reserve Banks καὶ αὐταὶ ἀπὸ τὴν Currency Commission ὁμολογίας, ὅποτε ἡ Currency Commission θὰ προβῇ εἰς ἀθρόαν ἀγορὰν ὁμολογιῶν ἀπὸ τὴν ἐλευθέραν ἀγορὰν, προκαλοῦσα οὕτω πτώσιν τοῦ τόκου τοῦ χρήματος καὶ ἐνθαρρύνουσα τὴν ζήτησιν δανείων, ὅποτε ἡ προσφορὰ καὶ ζήτησις δανείων θέλει καταλήξῃ εἰς ἰσοροπίαν. Ὑπὸ τὸ σύστημα 10 ο) ὅμως ἀφθονία καταθέσεων ταμειυτηρίων χρησιμοποιουμένων εἰς ἐξόφλησιν ἐμπορικῶν δανείων θὰ κατέλγῃ εἰς μείωσιν τῶν καταθέσεων ἐπ' ἀνοικτῶ λ)σμῶ καὶ δυσάρεστον πτώσιν κατὰ συνέπειαν τοῦ ἐπιπέδου τιμῶν. Ἀντιστρόφως, σημαντικὴ μείωσις τῶν καταθέσεων ταμειυτηρίων, ὑπὸ τὸ σύστημα 100 ο) θέλει ἀγάγῃ εἰς ἀθρόας πωλήσεις ὁμολογιῶν ἐν τῇ ἐλευθέρῃ ἀγορᾷ ὑπὸ τῆς Currency Commission μὲ ἀποτελέσμα ὑψώσιν τοῦ τόκου τοῦ χρήματος καὶ ἐνθαρρύνσιν τῆς προσφορᾶς δανείων, ὅποτε ἡ προσφορὰ καὶ ζήτησις δανείων ἐν τέλει θὰ ἰσοροπηθῶσιν. Ὑπὸ τὸ σύστημα 10 ο) ὅμως μείωσις καταθέσεων ταμειυτηρίων θὰ κατέλγῃ εἰς αὐξήσιν τῆς ζήτησεως δανείων, ἐπομένως εἰς αὐξήσιν τῶν καταθέσεων ἐπ' ἀνοικτῶ λ)σμῶ καὶ δυσάρεστον ὑψώσιν τοῦ ἐπιπέδου τιμῶν.

Γενικώτερον ὑπὸ τὸ σύστημα 100 ο), αἱ καταθέσεις ταμειυτηρίων καὶ αἱ ἐπενδύσεις συμβαδίζουσιν, ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ὀνομαστικὸς τόκος μὲ τὸν πραγματικόν. Τὸ νῦν ἀντικαθίστῃ ὑπὸ τὸ σύστημα 10 ο) ὑπάρχει ἰσοροπία μεταξὺ τῶν ἄνω παραγόντων.

Ἐπίσης ὑπὸ τὸ σύστημα 100 ο) ὁ ὄγκος τῶν καταθέσεων ταμειυτηρίων θὰ τείνῃ νὰ αὐξηθῇ σταθερῶς, ὁ τόκος τοῦ χρήματος θὰ τείνῃ νὰ υποβιβασθῇ, ἡ διάρκειά τῶν ὑπὸ τῶν τραπεζῶν χορηγούμενων δανείων θὰ ἐπιμηκυνθῇ καὶ ἡ τάσις πρὸς ἐπενδύσεις θὰ αὐξηθῇ.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἐργασίας τῶν τραπεζῶν ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ συστήματος 100 ο) ἔσται ὀφελιμωτάτη. Ἀληθὲς μὲν εἶναι ὅτι αἱ τράπεζαι θὰ χάσωσιν τοὺς εἰσπραττομένους τόκους ἐκ τῶν ἐθνικῶν χρεωγράφων τὰ ὅποια θὰ ὑποχρεωθῶσι νὰ πωλήσωσιν εἰς τὴν Currency Commission, ἀφ' ἑτέρου ὅμως θὰ δύνανται νὰ εἰσπράττωσιν παρὰ τῶν καταθετῶν τῶν ἐπ' ἀνοικτῶ λ)σμῶ μικρὰν προμήθειαν διὰ τὴν τήρησιν τοῦ λ)σμοῦ, θὰ ἐργάζονται πολὺ ἀσφαλέςτερον ἄνευ τῶν ἐπιπλέον μεταπτώσεων ὑπὸ τὸ σύστημα 10 ο), θὰ δύνανται νὰ αὐξήσωσιν ἀκινδύνως τὸ χρονικὸν ὄριον τῶν χορηγούμενων δανείων ἐπὶ προθεσίμῃ, θὰ προβαίνωσιν εἰς ἐπιχερδετέρας τοποθετήσεις καὶ θὰ δανείζωσιν ἀκόμη καὶ τὰ κεφάλαια τῶν ὡς καὶ τὰ πλεονάζοντα ἀποθεματικά τῶν.

Ὡς προσηγορῶς ἐνδιάμεσος σταθμὸς κατὰ τὴν ἀντικατάστασιν τοῦ συστήματος 10 ο) διὰ τοῦ συστήματος 100 ο) δύναται νὰ χρησιμεύσῃ τὸ ἐξῆς: Τὸ ὑπὸ τῆς Currency Commission ἐκδοθῆσόμενον καὶ χορηγηθῆσόμενον εἰς τὰς τραπεζὰς χαρτονομίσμα νὰ θεωρηθῇ ὡς δεκαετῆς π. χ. δάνειον ἐξοφλητέον κατὰ 1)10 ἐτησίως, τὰ δὲ κρατικὰ χρεωγράφα τὰ ἀγορασθῆσόμενα ὑπὸ τῆς Currency Commission ἀπὸ τὰς τραπεζὰς νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἀσφάλεια τοῦ ἄνω δανείου. Τοιοῦτοτρόπος θὰ ἀποφευχθῇ ἡ ἀνάγκη ἀποζημιώσεως τῶν τραπεζῶν διὰ τὴν στέρεσιν τῶν χρεωγράφων. Ἡ ἀποζημιώσις τῶν Federal Reserve Banks φρονῶ ὅτι δὲν πρέπει νὰ ὑπερβῇ τὰ 6 ο) τοῦ κεφαλαίου τῶν. Τὰ ἐν κυκλοφορίᾳ τραπεζογραμμάτια (Federal Reserve καὶ National Bank Notes) δύνανται νὰ ἐξακολουθήσωσιν κυκλοφοροῦντα ἐντὸς τοῦ καθωρισμένου ὁρίου τῆς ποσότητος τῶν καὶ χωρὶς νὰ ἀντικατασταθῶσιν ὑπὸ τοῦ ἐκδοθῆσόμενου χαρτονομίσματος (Commission Currency) τῆς Currency Commission.

Αἱ τράπεζαι, ὑπὸ τὸ σύστημα 100 ο) δὲν θὰ ἔχωσιν ἀνάγκην νὰ προβαίνωσιν εἰς ἀσφάλισιν τῶν καταθέσεων τῶν ὡς συνεστήθη ἐσχάτως νὰ γίνῃ ὑπὸ τὸ σύστημα 10 ο), ἀλλῶς τε ἡ ἀσφάλισις τῶν καταθέσεων συνειθίζει τοὺς τραπεζίτας νὰ παρορῶσι τοὺς κινδύνους τῶν ἐπισηφῶν τοποθετήσεων καὶ ἐπενδύσεων.

Βεβαίως, διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ συστήματος 100 ο) ἡ μορφή τῶν τραπεζῶν θὰ ἀλλάξῃ. Αὐταὶ θὰ ἀντικαταστήσωσιν ἐπιχερδῆς τμήμα τοῦ ἐνεργητικῶν τῶν δι-

ἀδρανῶν ἀποθεματικῶν, πλην ὅ,τι θέλουσιν οὕτω στερεθῆθαι τὸ ἀνακτικῶσιν πολλαπλασίως διὰ τῆς συμβολῆς εἰς τὴν γενικὴν ἐνημερίαν ὅποτε θὰ αὐξηθῶσιν αἱ καταθέσεις ταμειυτηρίων τῶν, αἱ χορηγήσεις πτώσεων, αἱ ἐπενδύσεις τῶν κλπ. ἐν γένει δὲ τότε αὐταὶ θὰ λειτουργῶσιν ὁμαλῶς ἀνεπηρέαστοι ἀπὸ τὸν διενεχῶς ὑπὸ τὸ σύστημα 10 ο) ἐπιχερδῆ μὲν κίνδυνον τῶν ἀποτόμων ἀκμῶν καὶ ὑφέσεων. Οἱ τραπεζίται μολοντί ἀρχικῶς ἀντιδράσαντες, φαίνονται ἤδη, ὡς ἀποδείξει τῆς ἀληθείας τῶν ἀνωτέρω, ἐννοοῦντες τὴν παραδοχὴν τοῦ συστήματος 100 ο).

Πολλοὶ ἔχουσι τὴν ἐσφαλμένην ἀντίληψιν ὅτι ἂν ἐφαρμοσθῇ τὸ σύστημα 100 ο), αἱ πηγαὶ τῆς πίστεως θὰ στερεοῦσιν, καὶ ἡ εὐκολία ἀποκτήσεως δανείων ὡς συμβαίνει ὑπὸ τὸ σύστημα 10 ο) θὰ ἐκλείψῃ. Κατὰ τὸν Irving Fisher τοιοῦτόν τι δὲν θέλει συμβῆ. Ἀπ' ἐναντίας μάλιστα τὸ μειονέκτημα τοῦ συστήματος 10 ο), νὰ κατασκευάζῃ ἢ νὰ καταστρέφῃ λίαν εὐκόλως χρήμα, δηλαδὴ πίστιν, θὰ ἐξαφανισθῇ. Ἐπὶ παραδείγματι: ὑποθέσωμεν ὅτι κατὰ τὸ 1929 ὁ ὄγκος τῶν καταθέσεων ἀνήρχετο εἰς \$ 25 δισεκατομ. καὶ ὅτι ὁ ὄγκος τῶν δανείων ἀνήρχετο ἐπίσης εἰς 25 δισεκατομ. Ὑποθέσωμεν ἐπίσης ὅτι τὰ δάνεια ταῦτα τριμήνου διάρκειας ἀνενοῦντο καὶ ἐξοφλοῦντο τετραετικῆς ἐτησίως, θὰ εἴχονεν τότε ἐτησίως χορηγούμενα δάνεια \$ 100 δισεκατομμύρια. Ἐπειδὴ ὅμως ἐν τῇ πραγματικότητι πολλὰ δάνεια δὲν ἐξοφλοῦνται εἰς τὴν κανονικὴν προθεσίμην ἢ ἀνανεούμενα περιορίζονται ποσοτικῶς, δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ὡς ἐτησίαν κίνησιν δανείων \$ 50 δισεκατομ. ἀντὶ \$ 100 δισεκατομ., ἐξ ὧν \$ 50 δισεκατομ. τὰ \$ 49 δισεκατομ. προέρχονται ἐκ τῆς ἐξοφλήσεως παλαιῶν δανείων, τὸ δ' ὑπόλοιπον 1 δισεκατομ. εἶναι χρήμα νεωστὶ δημιουργηθὲν ἐκ τῆς κανονικῆς ἀναπτύξεως τῆς πίστεως. Ἡ κνρία ὅθεν πηγὴ τῆς πίστεως δὲν εἶναι τὸ κατασκευασθὲν κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους 1 δισεκατομμύριον, ἀλλὰ τὰ ἐκ τῆς ἐξοφλήσεως παλαιότερων δανείων προελθόντα 49 δισεκατομμύρια. Ἐπίσης τὰ ἄνα πᾶσαν σιγίμην ὑφιστάμενα \$ 25 δισεκατομμύρια δανείων προέρχονται ἐκ τῆς βαθμιαίας ἀναπτύξεως τῆς πίστεως ὑπὸ τῶν τραπεζιτῶν κατὰ τὰς προηγουμένας γενεάς. Ἄν ἤδη ἐφαρμοσθῇ τὸ σύστημα 100 ο) ἢ συσσωρευθῆσιν αὐτὴ πίστις οὐ μόνον δὲν θὰ χαθῇ ἀλλὰ θὰ περιουρηθῇ καὶ θὰ ἀναπτύχθῃ περισσότερο ὑπὸ τῆς Currency Commission. Ἄλλ' ἐνῶ ὑπὸ τὸ σύστημα 10 ο) μεταξὺ 1929 καὶ 1933 ὁ ὄγκος τῆς πίστεως περιορίσθη ἀπὸ \$ 25 δισεκατομμύρια δανείων εἰς \$ 15 δισεκατομμύρια μόνον, ἂν ὑφίστατο τότε τὸ σύστημα 100 ο), παρουσιάζετο δὲ κίνδυνος ἀντιπληθωρισμοῦ (τάσις πτώσεως τοῦ ἐπιπέδου τιμῶν ἢ ὑψώσεως τῆς ἀξίας τοῦ δολλαρίου), ἡ Currency Commission θὰ προελάμβανε τοῦτον αὐξάνουσα ἐτησίως τὴν πίστιν κατὰ \$ 1 δισεκατομμύριον ὅποτε κατὰ τὸ 1933 ἀντὶ νὰ ἔχομεν ὄγκον πίστεως 15 δισεκατομμύριον θὰ εἴχονεν χάρις εἰς τὴν βαθμιαίαν αὐξήσιν ταύτην \$ 30 δισεκατομμύρια. Ἡ ἀντίληψις ὅθεν ὅτι τὸ

σύστημα 100 ο) δὲν δύναται νὰ δημιουργήσῃ πίστιν, εἶναι ἐσφαλμένη, ἀπ' ἐναντίας μάλιστα τὸ σύστημα 100 ο) δύναται πάντοτε νὰ δημιουργήσῃ πίστιν ἐνῶ τὸ σύστημα 10 ο) δὲν εἶναι πάντοτε εἰς θέσιν νὰ πράξῃ τοῦτο.

Πρὸ ἐξηκονταετίας ὅταν ἐξεδόθησαν τὰ National bk. Notes εἶχε καθορισθῇ ὅτι ταῦτα θὰ εἴχον ὡς κάλυμμα ἐθνικὰ χρεωγράφα, καὶ ὅτι ἀναλόγως τῆς αὐξήσεως ἢ τῆς μειώσεως τοῦ ὄγκου τῶν ἐθνικῶν δανείων ἢ κυκλοφορίας τῶν National Bank Notes θὰ ἠξάνετο ἢ θὰ περιορίζετο. Τὸ σύστημα τοῦτο ἀπεδείχθη ἀνόητον διότι οὐδεὶς λόγος ὑπάρχει ἐξ αἰτίας τῆς μειώσεως τοῦ ὄγκου τῶν ἐθνικῶν δανείων νὰ μειοῦται κατ' ἀνάγκην καὶ ὁ ὄγκος τῶν ἐν κυκλοφορίᾳ τραπεζογραμμάτων, πρᾶγμα καταστρεπτικὸν διὰ τὴν οἰκονομικὴν κίνησιν τῆς χώρας. Κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον ἢ ὑπὸ τὸ σύστημα 10 ο) ἐξάρτησις τοῦ ὄγκου τῶν καταθέσεων ἀπὸ τὴν μεταβολὴν τοῦ ὄγκου τῶν χρεῶν τῶν βιομηχανίαν καὶ ἐμπορῶν πρὸς τὰς τραπεζὰς εἶναι ἐπίσης παράλογος. Βεβαίως θεωρητικῶς ἢ ἀλληλοεξάρτησις τῆς ἀναπτύξεως τῶν ἐργασιῶν καὶ τῆς αὐξήσεως τῶν χρεῶν ἔχει βάσιν λογικὴν, πλην ἢ ἀλληλοεξάρτησις αὕτη (ἀναπτύξεως ἢ περιορισμοῦ) δὲν τηρεῖται εἰς κανονικὴν ἀναλογίαν ἐλλείψει ἐλαστικότητος προσαρμογῆς. Πράγματι ἀναπτυσσόμενον τῶν ἐμπορικῶν ἐργασιῶν αἱ καταθέσεις ἐπ' ἀνοικτῶ λ)σμῶ αὐξάνουσιν ἐν ἀναλογίᾳ ταχύτερον (ὑψώσεως ἐπιπέδου τιμῶν), καὶ περιοριζόμενον τῶν ἐμπορικῶν ἐργασιῶν αἱ καταθέσεις ἐπ' ἀνοικτῶ λ)σμῶ μειοῦνται ἐν ἀναλογίᾳ ταχύτερον (πτώσεως ἐπιπέδου τιμῶν). Ἀφ' ἑτέρου ἐν περιόδῳ οἰκονομικῆς ὑφέσεως δημιουργεῖται ὁ ἐξῆς φαῖλος κύκλος: Οἱ ἔμποροι ἀναμένουσιν πρῶτον ἀνάπτυξιν πίστεως μετὰ δὲ ἀνάπτυξιν ἐργασιῶν ἐνῶ ἀντιθέτως αἱ τράπεζαι ἀναμένουσιν πρῶτον ἀνάπτυξιν ἐργασιῶν ἵνα ἀναπτύξωσιν τὴν πίστιν. Καθ' ἑαυτὸ ἢ ἀνάπτυξις τῶν ἐργασιῶν καὶ ἢ ἀνάπτυξις τῆς πίστεως δέον νὰ συμβαδίζωσιν. Ὑπὸ τὸ σύστημα 100 ο) μόνον δύναται τοῦτο νὰ ἐπιτευχθῇ διότι ἀνεξαρτήτως τῆς μεταβολῆς τοῦ ὄγκου τῶν ἐμπορικῶν χρεῶν, θὰ ὑπάρχῃ πάντοτε διαθέσιμον χρήμα ἵνα τεθῇ εἰς κυκλοφορίαν καὶ διὰ τῆς ἀναπτύξεως τῆς πίστεως ἀναπτύξῃ ἐπίσης τὰς ἐργασίας. Ὁ σημερινὸς μηχανισμὸς χιλιάδων τραπεζῶν δυναμένων ἀσθαιρέτως νὰ ἀναπτύσωσιν ἢ νὰ περιστέλλωσιν τὴν πίστιν πλέον δὲν θὰ ὑφίσταται.

Ὑπὸ τὸ σύστημα 10 ο) ἀναλόγως τῆς ἀναπτύξεως ἢ τῆς μειώσεως τῶν δανείων αὐξάνει ἢ μειοῦται καὶ ὁ ὄγκος τοῦ ἐν κυκλοφορίᾳ χρήματος με ἀντίστοιχον κατὰ συνέπειαν ὑψώσιν ἢ πτώσιν τοῦ ἐπιπέδου τιμῶν (πληθωρισμὸς ἢ ἀντιπληθωρισμὸς). Ὑπὸ τὸ σύστημα 100 ο) τουναντίον ὁ ὄγκος τοῦ ἐν κυκλοφορίᾳ χρήματος, κατὰ συνέπειαν τῆς ἀναπτύξεως τῶν δανείων, θὰ παραμένῃ ἀνεπηρέαστος ἐκ τῆς μεταβολῆς τοῦ ὄγκου τῶν δανείων. Ὁ ὄγκος τῶν δανείων θὰ ἔχει μόνον σχέσιν ἄμεσον πρὸς τὴν ἀνάπτυξιν ἢ μείωσιν τοῦ ὄγκου τῶν ἐργασιῶν.

Ἡ ἰδέα πολλῶν τραπεζιτῶν ὅτι ἐν περιόδῳ ὑφέσεως ὑπάρχει ἀφθονία χρήματος ἐν κυκλοφορίᾳ εἶναι ἐσφαλμένη. Ὑπάρχει μὲν περισσότερον «χρήμα θυλακίου» μεταξὺ τοῦ κοινοῦ λόγῳ τῶν γενομένων ἀθρόων ἀναλήψεων καταθέσεων ὄψεων, τὸ χρήμα ὅμως βιβλιαρίον ἐπιταγῶν, ὡς εἴδομεν εἰς τὸ Κεφάλαιον Δ', θὰ ἔχει περιορισθῇ σημαντικώτατα, καὶ ἡ δὴθεν αὐξήσεως τῶν ἀποθεματικῶν τῶν τραπεζῶν ὡς πρὸς τὰς καταθέσεις ἐπ' ἀνοικτῶ λ)σμῶ, ὀφείλεται καθ' ἑαυτὸ εἰς τὸν περιορισμὸν τοῦ ὄγκου τῶν καταθέσεων τοῦτων. Ὑπὸ τὸ σύστημα 100 ο) τοιοῦτος ὀλέθριος συναγωνισμὸς μεταξὺ χρήματος θυλακίου καὶ χρήματος βιβλιαρίου ἐπιταγῶν δὲν θὰ ὑπάρχῃ.

Ἀφθονία ὄψεων χρήματος γενικῶς ἐν περιόδῳ ὑφέσεως δὲν ὑπάρχει. Ἀπ' ἐναντίας ὑπάρχει σπάνιος χρήματος πρὸς δανεισμὸν ἐν τῇ χρηματαγορᾷ, ἐκδηλοῦται δὲ τοῦτο διὰ τῆς πτώσεως τοῦ ἐπιπέδου τιμῶν.

Ἐν περιόδῳ ὑφέσεως ὑπὸ τὸ σύστημα 10 ο) οἱ τραπεζίται ἀναγνωρίζουσι μὲν ὅτι δέον νὰ ἀναπτύχθῃ ἢ ἢ πίστις αὐξανομένου τοῦ ὄγκου χρήματος βιβλιαρίου ἐπιταγῶν (ἀναπληθωρισμὸς) ἀνοῦνται ὅμως διαρροὴν τὴν αὐξήσιν τοῦ ὄγκου χρήματος θυλακίου λόγῳ τοῦ ὅτι ὁ νομισματικὸς πληθωρισμὸς ἐνδέχεται νὰ ἀγάγῃ τὴν Κυβέρνησιν νὰ παρεμβῇ εἰς τὰς ἐνεργείας τῶν τραπεζῶν ὅσον ἀφορᾷ τὸν χρισμὸν ὑπ' αὐτῶν τῶν νομισματικῶν ζητημάτων. Εἰς τὰ καθ' ἑαυτὰ τραπεζικὰ ζητήματα τὸ Κράτος βεβαίως δὲν πρέπει νὰ παρεμβαίη, ἀφ' ἑτέρου ὅμως εἰς τὰ καθαρώς νομισματικὰ ζητήματα ὡς εἶναι ἡ δημιουργία ἢ ἢ καταστροφὴ χρήματος βιβλιαρίου ἐπιταγῶν αἱ τράπεζαι δὲν πρέπει νὰ παραμένωσιν ἀνεξέλεγκτοι.

Ἀνεφεράμεν ἀνωτέρω ἰδέας πινὰς ἐσφαλμένας καὶ παρακωλοῦσας λόγῳ τῆς διαδόσεως τῶν τῆν εὐκταίαν νομισματικὴν μεταρρυθμίαν. Αὐτὰ εἶναι, ἢ ἢ ἰδέα ὅτι ὑπὸ τὸ σύστημα 10 ο) εἶναι εὐκολώτερον νὰ κατασκευάζωμεν χρήμα βιβλιαρίου ἐπιταγῶν, ἢ ἢ ἰδέα ὅτι τὰ δάνεια καὶ αἱ καταθέσεις ἐπ' ἀνοικτῶ λ)σμῶ δέον νὰ ἀλληλοεξαρτῶνται στενῶς κατ' ὄγκον, ἢ ἢ ἰδέα ὅτι τὸ ἐπίπεδον τιμῶν δέον νὰ ὑψοῦται καὶ νὰ πίπτῃ ἀναλόγως τῆς ἀναπτύξεως ἢ τῆς περιοριστοῦ τῶν ἐργασιῶν, ἢ ἢ ἰδέα ὅτι ἐν περιόδῳ ὑφέσεως τὸ χρήμα ἀφθονεῖ ἐνῶ τοῦναντίον σπανίζει, ἢ ἢ σύγχυσις τῆς ἐννοίας ἀφθόνου χρήματος ἐν γένει καὶ τῆς ἐννοίας ἀφθόνου χρήματος πρὸς δανεισμὸν, ἢ ἢ ἰδέα ὅτι ὁ νομισματικὸς πληθωρισμὸς εἶναι καταδικαστέος ἐνῶ ὁ πληθωρισμὸς χρήματος βιβλιαρίου ἐπιταγῶν ἐπιβάλλεται. Ἐκτὸς τῶν ἄνω ἐσφαλμένων ἰδεῶν ὑπάρχουσι καὶ αἱ ἐξῆς: ἢ ἢ ἰδέα ὅτι ἡ ἀξία τοῦ δολλαρίου παραμένει πάντοτε ἀμετάβλητος, ἢ ἢ ἰδέα ὅτι ἡ τιμὴ ἐνός ἐμπορεύματος ἐξαρτᾶται ἀποκλειστικῶς ἐκ τῆς προσφορᾶς καὶ ζήτησεως αὐτοῦ, ἢ ἢ σύγχυσις μεταξὺ τῆς ἐννοίας τῆς τιμῆς ἐμπορεύματος καὶ τῆς ἐννοίας τοῦ ἐπιπέδου τιμῶν, ἢ ἢ ἰδέα ὅτι οἱ τραπεζίται δέον νὰ ἀφίενται ἐλευθέρου νὰ κανονίζωσιν ἀσθαιρέτως τὴν ἀνάπτυξιν τῆς πίστεως, ἢ ἢ ἰδέα ὅτι ὁ χρυσὸς εἶναι ἢ ἢ ἀρίστη βάση, ἢ ἢ ἰδέα ὅτι ἢ ἢ ἀξία τοῦ χρυσοῦ παραμένει ἀμετάβλητος, ἢ ἢ

ΤΡΑΠΕΖΙΤΙΚΗ ΤΕΧΝΙΚΗ

Ο ΤΡΑΠΕΖΙΤΗΣ ΠΡΟ ΤΩΝ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΩΝ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΩΝ ΑΠΟΣΒΕΣΕΩΝ

του κ. Μ. CARROW, Καθηγητού της ειδικής προπαρασκευαστικής τραπεζιτικής Σχολής, τέως ακόλουθου Πρεσβείας, τέως Γενικού Έπιθεωρητού Τραπεζής

Η απόσβεσις, ως εν τοις προηγούμενοις ελέχθη, δεικνύει κατ' ανάγκην επελθούσας απαξιώσεις. Βεβαιώνει μίαν πραγματικήν ζημίαν, μίαν μείωσιν του ενεργητικού. Πράγματι πᾶσα ἀξία υφίσταται μείωσιν διὰ τῆς χρήσεως, καθίσταται συνεπὼς ἀχρηστος καὶ κατὰ συνέπειαν δέον ἀργὰ ἢ γρήγορα ν' αντικατασταθῆ δι' ἄλλης ἀξίας, δι' ἐνὸς ἄλλου περιουσιακοῦ στοιχείου ἰσοδυνάμου. Τοῦτο ἀφορᾷ ὄχι μόνον τ' ἀκίνητα, τὰ σκευή, τὰ ἐργαλεῖα ἀλλὰ καὶ τὸ ἀπόθεμα, ὅπερ δυνατόν νὰ φθαρῇ, τὰ ἐμπορεύματα τῶν ὁποίων παρέχεται ἡ μόδα, τὰς πιστώσεις αἰτινες δυνατόν νὰ μείνουν ἀκάλυπτοι. (Διὰ τὰς ἀμφιβόλους πιστώσεις δέον νὰ τηρῶνται προβλέψεις). Οἰαδήποτε καὶ ἂν εἶναι ἡ ἐξεταζομένη περίπτωση ἕνα γεγονός εἶναι βέβαιον, ὅτι ἡ ἀξία τοῦ περιουσιακοῦ στοιχείου ἐμειώθη. Ἡ ἀπαξίωσις αὕτη εἶναι ἀπαραίτητον νὰ καθορίζεται εἰς τὰ βιβλία τῆς εταιρίας. «Καθορίζειν τὴν μείωσιν τῆς ἀξίας τὴν ἐπελθούσαν εἰς ἕνα ἐμπόρευμα, μίαν πίστωσιν, ἕνα ὕλικόν κλπ. εἶναι τὸ καλούμενον ἀποσβεστικόν». Ἡ ἀπόσβεσις ἔχουσα ὡς σκοπὸν τὸν καθορισμὸν μιᾶς πραγματικῆς ἀπαξίωσης, ἐμφανίζει ὑποχρεωτικὸν χαρακτῆρα, διότι προϋπάρχει

νά ἐπανορθώσῃ, νὰ ἐπαναῖσοῦσιν οἰανδήποτε ζημίαν, ν' ἀποφύγῃ οὕτω μίαν μείωσιν τῆς ὕλης, ν' ἀνασυστήσῃ τὸ κεφάλαιον, ὅπερ ἄλλως θὰ εἶχε μειωθῆ. Ἐν οὐδεμίᾳ περιπτώσει δέον νὰ συγχέωνται αἱ ἀποσβέσεις πρὸς τ' ἀποθεματικά, τὰ ὁποῖα εἶναι προαιρετικά ἢ ἐπιβαλλόμενα ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ τὰ ὁποῖα θ' ἀναλυθῶσι ἐν τοῖς ἐπομένοις. Ἐνα συγκεκριμένον παράδειγμα θὰ καταστήσῃ προφανῆ τὸν μηχανισμόν τῆς ἀποσβέσεως. Ἐνας βιομήχανος ἀγοράζει μίαν μηχανὴν ἀντι φρ. 10.000 τῆς ὁποίας προβλέπει τὴν ἀντικατάστασιν, συνεπείᾳ τῆς χρήσεως, μετὰ 5 ἔτη. (Ἡ ἀντικατάστασις δυνατόν νὰ καταστῇ ἐπιβεβλημένη λόγῳ νέων ἐφευρέσεων, χρησιμοποιοῦσας μηχανῶν πλέον τελειοποιημένων, πυρκαϊᾶς κλπ. Ἐνταῦθα δὲν λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν τὰ ἐνδεχόμενα ταῦτα). Πρόκειται νὰ ἀντικατασταθῇ εἰς 5 ἔτη τὸ κεφάλαιον τῶν φρ. 10.000, ὅπερ ἐχρησιμοποίηθη διὰ τὴν ἀγορὰν τῆς μηχανῆς, ὅπως καταστῇ δυνατὴ ἡ ἀντικατάστασις αὐτῆς κατὰ τὸν δέοντα χρόνον δι' ἄλλης ὁμοίας. Εἶναι ἀνάγκη συνεπὼς νὰ πραγματοποιηθῇ κατ' ἔτος ἡ ἀπόσβεσις τῆς μηχανῆς διὰ ποσὸν 2.000 φρ. Ἡ τακτικὴ αὑ-

τὴ θὰ ἐπιτρέψῃ ν' ἀνασυσταθῇ ἐντὸς πενταετίας τὸ ἀπαιτούμενον κεφάλαιον διὰ τὴν ἀγορὰν νέας μηχανῆς. Ἐνταῦθα τίθεται τὸ ἐρώτημα τῆς ἀξίας ἀντικαταστάσεως. Πράγματι ἡ ἀξία τῆς μηχανῆς δυνατόν νὰ ἔχῃ ἀξιεθῆ, ἢ ἀξία τοῦ νομίσματος νὰ ἔχῃ μειωθῆ, τὸ συνάλλαγμα, ἂν κατασκευάζηται εἰς τὸ ἔξωτερικόν, νὰ ἔχῃ ἀξιεθῆ αἰσθητῶς. Δὲν θὰ ἐξετασθῶσιν αἱ λεπτομέρειαι τῆς ζητήματος τούτου, τοῦ ὁποίου ἡ προσεκτικὴ ἐρευνά ἐπιβάλλεται εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν ἡ νομισματικὴ ἀστάθεια καθίσταται τὸ τρέχον ζήτημα τῆς οικονομικῆς ζωῆς. Ἡ ἀνάλυσις αὐτοῦ ὑπερβαίνει τὰ ὅρια τῆς παρουσῆς ἐκθέσεως καὶ ἀπαιτεῖ μακρὰν ἀνάπτυξιν. Ἡ ἀπόσβεσις δύναται νὰ πραγματοποιηθῇ προοδευτικῶς ὡς εἰς εἰς τὸ κατωτέρω παράδειγμα, ἢτοι νὰ διαμοιρασθῇ τὸ ἀρχικόν κεφάλαιον εἰς περισσοτέρας χρήσεις. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ μηχανὴ ἀποσβέννεται κατ' ἔτος κατὰ τὸ ποσὸν τῆς ἀπαξίωσέως τῆς λόγῳ τῆς χρήσεως εἴτε διὰ ποσοστοῦ ἐπὶ τῆς ἀρχικῆς ἀξίας καθωρισμένου καὶ ἀμεταβλήτου (εἰς τὸ ἀνωτέρω παράδειγμα διὰ ποσοστοῦ 20 ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν) εἴτε διὰ ποσοστοῦ μειουμένου, ἐπιβαρυνομένης τῆς ἀποσβέσεως τῶν πρώτων ἐτῶν διὰ μεγαλύτερου ποσοῦ.

στης ποικιλίας τοῦ πρὸς ἀπόσβεσιν ὕλικου, τῶν διαφόρων ἐσωτερικῶν ὄρων τῶν ἐπιχειρήσεων (πολιτικὴ τῶν κατευθύνσεων τῆς ἐπιχειρήσεως, ταχύτης χρήσεως ἀναλόγως τῆς ἐντάσεως τῆς παραγωγῆς) τῶν ἐξωτερικῶν αὐτῶν ὄρων (ἀνταγωνισμὸς, νέαι ἐφευρέσεις) οἷτινες δέον νὰ λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν. Ἡ ἐπιχείρησις εἶναι ἕνας ζῶν οργανισμὸς, τοῦ ὁποίου ὁ σφυγμὸς δέον νὰ ἐπιβλέπεται καὶ ἐπὶ τοῦ ὁποίου δέον νὰ ἐφαρμόζεται ἡ προσφωροτέρα διοίκησις. Ἐν τῇ πράξει καὶ ἐν γενεαῖς γραμμαῖς λαμβάνονται τὰ ποσοστὰ ἀποσβέσεων τοῦ κατωτέρω πίνακος, ἅτινα παρατίθενται ὁλως ἐνδεικτικῶς. Κατηγορίαι τοῖς ο)ο διάρκειαι Ἀκίνητα 5 ο)ο 20 ἔτη Κινητὰ 10 ο)ο 10 » Ἐργαλεῖα 20 ο)ο 5 » Ἐξοδα ἰδρύσεως 20 ο)ο 5 » Ὀχήματα (αὐτοκ.) 20 ο)ο 5 » Εἶναι ἀδύνατον ἐν προκειμένῳ νὰ τηρηθῶσιν ἀμετάβλητοι κανόνες. Εἰς τὰς διαφόρους ἐπιχειρήσεις—π.χ. τῶν χημικῶν προϊόντων—τ' ἀκίνητα διαρκοῦν σχετικῶς ὀλιγώτερον τῶν εἰκοσι ἐτῶν καὶ τὰ σκευῆ τῶν πέντε (παρηρηθῆ κατασκευῆς τμημάτων ἀπὸ καυστικῶν ἀναθυμιάσεων). Ὅσον ἀφορᾷ τὰ ὀχήματα ἀναλόγως τῆς ἐξυπηρετήσεως ἢν

ἢ πραγματικὴ τρέχουσα ἀξία τῶν ἀκινήτων, αἷτινες ἤχθησαν εἰς τὸ ἐνεργητικὸν μὲ τὴν τιμὴν τῆς ἀρχικῆς ἀγορᾶς τῶν κλπ. Αἱ ἀποσβέσεις δυνατόν νὰ ἐμφανίζονται εἰς τὸ παθητικὸν ἢ τὸ ἐνεργητικόν, ἀναλόγως τῆς χρησιμοποιοῦμενης μεθόδου. Τὸ οὐσιώδες εἶναι νὰ καθίσταται δυνατὴ ἡ ἀκριβεστάτη ἐκτίμησις. Ἐπομένως ὅτι ἔχομεν οἰκοδομὰς ἀποκτηθείσας κατὰ τὸ 1928 διὰ ποσὸν φρ. 100.000 καὶ ἀποσβεστέας εἰς 20 ἔτη διὰ ποσοστοῦ 5 ο)ο τὸ ἔτος ἦτοι φρ. 5000. Εἰς τὸ τέλος τοῦ πρώτου ἔτους ἡ ἀξία τῶν οἰκοδομῶν θὰ ἔχῃ μειωθῆ, δὲν θ' ἀνέρχεται πλέον εἰς φρ. 100.000 ἀλλὰ εἰς 100.000—5.000=95.000. Μετὰ δύο ἔτη θὰ εἶναι 100.000—(2×5000)=90.000. Μετὰ τρία ἔτη 100.000—(3×5000)=85.000. Ἐφαρμόζοντες τὴν μέθοδον καθ' ἣν αἱ ἀποσβέσεις ἐμφανίζονται εἰς τὸ παθητικὸν θὰ ἔχομεν: Ἴσολογισμὸς 31)12)1928 Ἐνεργητικὸν Παθητικὸν Ἀκίνητ. 100.000 Ἀποσβέσ. 5000 Ἴσολογισμὸς 31)12)1929 Ἐνεργητικὸν Παθητικὸν Ἀκίνητ. 100.000 Ἀποσβέσ. 10000 Ἴσολογισμὸς 31)12)1930 Ἀκίνητ. 100.000 Ἀποσβέσ. 15000 Ὁ τρόπος οὗτος τῆς παρουσιάσεως, γενικῶς χρησιμοποιοῦμενος, εὐνοεῖ ἐνίοτε τὴν σύγχυσιν μετὰ τῶν ἀποθεματικῶν—ἐξαρτᾶται τοῦτο προφανῶς ἐκ τῆς γενικῆς καταρτίσεως τοῦ ἰσολογισμοῦ—καὶ δὲν ἐπιτρέπει νὰ φαίνεται ἐκ πρώτης ὄψεως ἡ τρέχουσα ἀξία τῶν ἀκινήτων, ἀντιπροσωπευομένη ἐκ τῆς τιμῆς τῆς ἀρχικῆς ἀγορᾶς μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν ἀποσβέσεων, ὡς ἐν τῷ ἀνωτέρῳ παραδείγματι δοχ. 100.000—15.000=85.000 τῇ 31 Δεκεμβρίου 1930. Ἐτερος τρόπος ἐπιτρέπει νὰ ἐμφανίζηται ἡ ἀπόσβεσις εἰς τὸ ἐνεργητικὸν καὶ νὰ ἐξάγῃται ταυτοχρόνως ἡ ἀρχικὴ τιμὴ ἀγορᾶς, αἱ προηγούμεναι ἀποσβέσεις αἱ τῆς τρέχουσας χρήσεως καὶ ἡ τρέχουσα ἀξία τῶν πρὸς ἀπόσβεσιν ἀντικειμένων. Παράδειγμα. Ἴσολογισμὸς 31)12)1930 Ἐνεργητικὸν Παθητικὸν Ἀρχικὴ προηγούμεναι Ἀποσβέσεις Καθαρὸν ἀξία ἀποσβέσεις τρεχ. χρήσεως ὑπόλοιπον Κεφάλαιον Ἀκίνητα 100.000 10.000 5.000 85.000 Ἀποθεματικά κλπ.

ἰδέα ὅτι ἡ διατήρησις μικρῶν ἀποθεματικῶν ἀποτελεῖ οἰκονομίαν κλπ. Διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ συστήματος 100 ο)ο θὰ ἐπέλθῃ ἐθνικοποιήσις τοῦ νομισματικοῦ συστήματος οὐχὶ ὅμως καὶ ἐθνικοποιήσις τῶν τραπεζῶν. Πᾶσα αἰμοφαῖ τοῦ μέσου κυκλοφορίας (τραπεζογραμμάτια καὶ χρῆμα βιβλιαρίου ἐπιταγῶν) θὰ ὑπαχθῶσιν εἰς τὸν κυβερνητικὸν ἔλεγχον. Αἱ τράπεζαι θὰ παραιτηθῶσι τοῦ σφετερισθέντος δικαιώματος νὰ δημιουργῶσιν ἀνθαιρέτως χρῆμα, ἀφ' ἑτέρου ὅμως εἰς τὰς καθ' ἑαυτὸ τραπεζικὰς λειτουργίας θὰ παραμένωσιν ἀπολύτως ἐλεύθεραι. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ Κράτος θὰ παύσῃ νὰ εἶναι ὄργανον τῶν τραπεζῶν. Κύριος ὀνθμιστῆς τῆς νομισματικῆς καταστάσεως τῆς χώρας, ὑπεράνω τοῦ Federal Reserve Board θὰ παραμένῃ ἡ Currency Commission ἀποκτῶσα ἐναντι τοῦ χαρτονομίσματος (Commission Currency) ὅπερ θὰ χορηγήσῃ εἰς τὰς τράπεζας ἐθνικὰ χρεώγραφα, ὅπερ οὕτω θὰ συντελέσῃ εἰς μείωσιν τοῦ Δημοσίου χρέους, καὶ σὺν τῷ χρόνῳ εἰς ὀλοσχερῆ ἐξόφλησιν αὐτοῦ. Ἐν τότε ἐπιληθῆ πάλιν ἀντιπληθωρισμὸς ἢ Currency Commission θὰ ἐκ-

δόσῃ χαρτονόμισμα ἵνα ἀγοράσῃ ἐθνικὰς ὀμολογίας ἐκδοθησομένας ὑπὸ τοῦ θησαυροφυλακίου καὶ διατεθησομένας διὰ τῆς φυσικῆς ὁδοῦ ὑπὸ τοῦτον εἰς τὸ κοινόν. Γενικώτερον ἡ χώρα ἀπαλασσομένη τοῦ ἐφιάλτου τῶν ἀκμῶν καὶ ὑφέσεων θὰ προχωρήσῃ πρὸς τὴν εὐημερίαν. Τὸ ἔργον τῆς Currency Commission δὲν θὰ εἶναι δυσανάλογον πρὸς τὰς δυνάμεις τῆς, φόβος νοθεύσεως τοῦ συστήματος 100 ο)ο διὰ τῆς ἐπιτηδείας ἀλλοιώσεως τῶν στοιχείων τῶν ἀποτελούντων τὸν ἐπίσημον δείκτην τοῦ ἐπιπέδου τιμῶν δὲν θὰ ὑπάρξῃ, αἱ τράπεζαι θὰ πειθαρχήσωσιν εἰς τὸ νέον σύστημα ἐπὶ τῷ ἰδίῳ αὐτῶν συμφέροντι, καὶ τὰ πάντα βεβαίως δὲν θὰ διορθωθῶσιν τελείως διότι τὸ σύστημα 100 ο)ο δὲν εἶναι πανάκεια, πάντως ὅμως ὁ κίνδυνος χρεωκοπιῶν, ἀνεργίας καὶ οἰκονομικῶν ὑφέσεων θὰ περιορισθῆ λίαν. Κατὰ τὴν γνώμην τοῦ κ. Irving Fisher, ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ συστήματος 100 ο)ο παραδεχόμενου σταθερότητα τῆς νομισματικῆς μονάδος θὰ ἐδραιώσῃ τὸ κεφαλαιοκρατικὸν καθεστὸς τῆς Ἀμερικῆς καὶ θὰ ἀποσοβῆσῃ τὸν κομμουνιστικὸν κίνδυνον ὅστις εἶναι πάντοτε ἀποτέλεσμα πτώσεως τιμῶν καὶ ἀντιπληθωρισμοῦ.

Ἴον ἔτος	Ἀπόσβεσις Ποσοστὸν	Ἐτήσιον ποσὸν	Ἀπόσβεσις μειουμένη Ποσοστὸν	Ἐτήσιον ποσὸν
1ον ἔτος	20 ο)ο	2000	50 ο)ο ἐπὶ 10.000	5000
2ον »	20 ο)ο	2000	50 ο)ο »	5000 2500
3ον »	20 ο)ο	2000	50 ο)ο »	2500 1250
4ον »	20 ο)ο	2000	50 ο)ο »	1250 625
5ον »	20 ο)ο	2000	ὑπόλοιπον	625
		10000		10000

Οἰαδήποτε καὶ ἂν εἶναι ἡ χρησιμοποιοῦμενη μέθοδος πρέπει τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἡ ὕλικὴ ἀξία τῆς ληφθείσης μηχανῆς ἰσοῦται πρὸς τὸ μηδέν, νὰ ἔχῃ ἐξ ὀλοκλήρου ἀντικατασταθῇ τὸ σύνολον τοῦ διατεθέντος διὰ τὴν ἀγορᾶν ποσοῦ, ὥστε νὰ ἐπιτρέπηται ἡ ἀντικατάστασις χωρὶς νὰ θιγῇ τὸ κεφάλαιον ἢ παραστῇ ἀνάγκη προσφυγῆς εἰς δάνειον.

Εἶναι ἐπίσης δυνατόν ἡ ἀπόσβεσις νὰ πραγματοποιηθῇ οὐχὶ εἰς περισσοτέρας χρήσεις ἀλλὰ εἰς μίαν δι' ὀλόκληρον τὸ ποσὸν κατὰ τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ἤθελεν διαπισθῆ ἡ ἀπαξίωσις. Τοῦτο γίνεται διὰ τὰς ἀκαλύπτους πιστώσεις, τὰ ἐμπορεύματα τῶν ὁποίων παρήλθεν ἡ μόδα ἢ τὰ ἐφθαρμένα. Γενικὸς πῖναξ τῶν διαφόρων ἐφαρμοστέων ποσοστῶν ἀποσβέσεως ἀναλόγως τῶν ἐκάστοτε περιπτώσεων, εἶναι δύσκολον νὰ καταρτισθῇ, δεδομένης τῆς μεγί-

Ἴον ἔτος	Ἀπόσβεσις Ποσοστὸν	Ἐτήσιον ποσὸν	Ἀπόσβεσις μειουμένη Ποσοστὸν	Ἐτήσιον ποσὸν
1ον ἔτος	20 ο)ο	2000	50 ο)ο ἐπὶ 10.000	5000
2ον »	20 ο)ο	2000	50 ο)ο »	5000 2500
3ον »	20 ο)ο	2000	50 ο)ο »	2500 1250
4ον »	20 ο)ο	2000	50 ο)ο »	1250 625
5ον »	20 ο)ο	2000	ὑπόλοιπον	625
		10000		10000

καλοῦνται νὰ προσφέρουν, τῆς καταστάσεως τῶν ὁδῶν, ἃς διατρέχουν, δέον νὰ ἐφαρμόζηται καὶ ὁ ρυθμὸς τῆς ἀποσβέσεως.

Ἡ ἀπόσβεσις δέον νὰ ἐμφανίζηται εἰς τὸν ἰσολογισμὸν κατὰ τρόπον σαφῆ. Εἶναι ἀπαραίτητον πράγματι νὰ ἐμφανίζηται ἐπακριβῶς ὁ ρυθμὸς καὶ τὸ ποσὸν τῶν πραγματοποιηθειῶν ἀποσβέσεων.

Ἴσολογισμὸς 31)12)1930	Ἐνεργητικὸν	Παθητικὸν
Ἀρχικὴ προηγούμεναι ἀξία ἀποσβέσεις	100.000	10.000
τρεχ. χρήσεως	5.000	85.000
ὑπόλοιπον	85.000	Ἀποθεματικά κλπ.

Α. ΜΑΜΟΣ & Σ
ΕΠΙΠΛΑ ΜΕ ΔΟΣΕΙΣ
Ἰδιαίτμὰς τοῖς μετρητοῖς
ΕΚΘΕΣΙΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ 20
ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ ἘΝ ΚΑΛΛΙΘΕᾶ

Η ΜΗΧΑΝΗ ΚΑΙ Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ

ΗΛΘΕΝ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ;

Υπό Docteur EDMOND LANDAUER Αντιπροέδρου της Διεθνούς Έπιτροπής Έπιστημονικής Οργανώσεως της εργασίας

Η μηχανή θα σκοτώσει άρα γε τον άνθρωπο; Θα παραστώμεν λοιπόν εις τὸ δράμα τῶν ἐργατῶν, οἱ ὅποιοι θὰ ἐκδιώκονται ἐκ τῶν ἐργοστασίων, ἀντικαθιστάμενοι ὑπὸ τῶν μηχανῶν, τὰς ὁποίας οἱ ἴδιοι κατεσκεύασαν καὶ θ' ἀποθνήσκουν ἀπὸ ἀσιτίας διότι ἐδημιούργησαν χεῖρας ἰσχυροτέρας τῶν ἰδικῶν τῶν;

Θέτοντες τὰ ἐρωτήματα ταῦτα δὲν σημαίνει καθόλου ὅτι ἀνειρευόμεθα. Αἱ ἀδιάκοποι πρόοδοι τοῦ πολιτισμοῦ μας, ὅσον θαυμάσιαι καὶ ἐάν εἶναι, φαίνεται ὅτι ἀποτελοῦν καὶ μίαν τρομερὰν ἀπειλήν διὰ τὸ μέλλον τῆς ἀνθρωπότητος. Εἰς τὴν σημερινὴν ὀργάνωσιν τῆς κοινωνίας ὁ ἄνθρωπος δὲν δύναται νὰ ζῆσιν παρὰ ἐργαζόμενος. Ἐάν ὅμως αἱ ἐφευρέσεις καὶ ἡ ἐπιστημονικὴ πρόοδος πολλαπλασιάσῃ τὴν παραγωγικὴν ἰκανότητα τοῦ ἀνθρώπου δὲν θὰ φθάσῃ ἄρα γε ἡ ὥρα κατὰ τὴν ὁποίαν θ' ἄρκοῦν ὀλίγοι ἄνθρωποι νὰ παράγουν ὅσα ὁ κόσμος χρειάζεται σήμερον; Τότε τί θὰ κάμουν οἱ ἄλλοι;

Φαντασιώδεις μυθιστοριογράφοι μᾶς περιέγραψαν μελλοντικούς πολιτισμούς ὅπου αἱ μηχαναὶ, ὡς ἄνθρωποι «ρομπότ», ἀντικατέστησαν τοὺς ἐργάτας, οἵτινες εἰς μίαν στιγμὴν θυμοῦ ἔσπασαν τὰς μηχανὰς διὰ νὰ μὴ καταστραφοῦν ἀπὸ τὴν πρόοδον τοῦ πολιτισμοῦ. Οἱ διάφοροι οἰκονομολόγοι, οἱ πλείστοι τῶν ὁποίων δὲν ἀντιλαμβάνονται τὴν πραγματικότητα τῆς καθημερινῆς ζωῆς, ἐξεγείρουν τοὺς ἐργάτας ἐναντίον τῶν δώρων τῆς ἐπιστήμης καὶ διακηρύσσουν τὸ τέλος τοῦ πολιτισμοῦ μας, ὁ ὁποῖος ἴσως δὲν εὐρίσκεται παρὰ μόνον εἰς τὰ πρῶτα τοῦ βήματός. Τὸ ζήτημα δὲν εἶναι νέον. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ πρώτου ἀνεμομόλου μέχρι τῆς πλέον μοντέρνας ἀτμοκινήτου τουρμπίνης οἱ ἀντικαθιστάμενοι ἐργάται ἐξεγείροντο.

Οἱ ὕφαντουργοὶ ἔθραυσαν τὰς πρώτας ὕφαντουργικὰς μηχανὰς καὶ σήμερον χιλιάδες μηχανικοὶ ὕφαντουργοὶ ἐργάζονται καὶ κερδίζουν τὸν ἄρτον τῶν ὑγιεινῶν καὶ εὐχάριστων, ἐκεῖ ὅπου ἄλλοτε ἑκατοντάδες ὕφαντουργοὶ τῆς χειρὸς ἤργαζοντο εἰς ἀνήλια καὶ ὑγρά ὑπόγεια καὶ ἀπέθνησκον ἀπὸ φυματίωσιν.

Παντοῦ ἡ μηχανὴ ἀντικαθιστᾷ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὰς σκληρὰς καὶ κοπιώδεις ἐργασίας καὶ ὁ ἄνθρωπος καταρᾶται τὴν μηχανὴν ἢ ὁποία τὸν ἀπελευθερώνει καὶ τὴν κατηγορεῖ ὅτι ἐξ αἰτίας αὐτῆς πεινᾷ.

Ἐπειτα τὰ χρόνια περνοῦν καὶ αἱ οἰκονομικαὶ κρίσεις παρέρχονται. Ἡ ἀνθρωπότης ἐξαιρουμένη νὰ ζῆ καὶ καταναλίσκει πάντοτε μεγαλύτερας ποσότητας καλλιτέρων καὶ εὐθηνότερων προϊόντων. Αἱ καταρμέναι μηχαναὶ χρειάζονται ὀσημέραι περισσότερους ἀνθρώπους διὰ νὰ τὰς ὀδηγήσῃν καὶ τὰς συντηρήσῃν.

Ὁ μασινισμὸς εἰς τὸν ὁποῖον τινὲς βλέπουν τὸ τέλος τοῦ πλέον ῥαφιναρισμένου πολιτισμοῦ δὲν εἶναι παρὰ τὸ ὄργανον τῆς ἀπελευθερώσεως τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τῆς ἐπὶ χιλιετηρίδας διαρκεσάσης κατάρας: «θὰ κερδίξῃς τὸν ἄρτον σου ἐν τῷ ἰδρώτι τοῦ προσώπου σου».

Πρέπει ὅμως νὰ μάθωμεν νὰ προσαρμοζόμεθα εἰς τὰς νέας συνθήκας. Δὲν δυνάμεθα νὰ ζήσωμεν εἰς τὸν αἰῶνα τῆς μηχανῆς μετὰ τὴν νοοτροπίαν τοῦ μεσαίωonos. Ὁ ῥυθμὸς τῆς προόδου εἶναι τόσον ταχύς, ὥστε τὸ πνευμά μας, παραμείναν ἐν καθυστέρησει, μᾶς κρατεῖ εἰς πεπαλαιωμένας ἰδέας ἐν μέσῳ ἐνὸς νέου κόσμου.

Ἐκπληκτοὶ καὶ παραπλανημένοι εἰς τὸ νέον περιβάλλον τὸ ὁποῖον δὲν γνωρίζομεν πλέον, κοτηγοροῦμεν τὰς μηχανὰς διὰ σφάλματα, τὰ ὁποία ἡμεῖς διαπράττομεν,

Ἐφεύρομεν μηχανὰς, ἀλλὰ δὲν ἀνεκαλύψαμεν ἀκόμη τὸν τρόπον νὰ τὰς χρησιμοποιώμεν πρὸς ὄφελός μας. Ἐχομεν ὀφθαλμούς, ἀλλὰ δὲν γνωρίζομεν ἀκόμη νὰ ἴδωμεν, ἔχομεν πόδια ἀλλὰ δὲν γνωρίζομεν νὰ βαδίσωμεν.

Ἡλθεν ἡ ὥρα διὰ νὰ σταθῶμεν πρὸς στιγμὴν καὶ νὰ διερωτηθῶμεν πρὸς ποῖον σκοπὸν βαδίζομεν καὶ ποῖος εἶναι ὁ δρόμος τὸν ὁποῖον ὀφείλομεν ν' ἀκολουθήσωμεν.

Ἐάν πρὸ ἑκατὸν ἐτῶν ἠρώτα τις ἕνα βιομήχανον ἢ ἔμπορον ποῖος ἦτο ὁ σκοπὸς τῆς ζωῆς του, θ' ἀπῆντα: «Νὰ κερδίσω χρήματα». Θέσατε σήμερον τὸ ἴδιον ἐρώτημα εἰς ἕνα πραγματικὸν διευθυντὴν μιᾶς βιομηχανίας καὶ θὰ ἴδητε ὅτι θὰ σὰς ἀπαντήσῃ: «Νὰ προσφέρω τὰς ὑπηρεσίας μου».

Πάντες ἔχομεν διαφορετικὰς εὐθύνας καὶ διαφορετικούς βαθμούς. Εἴμεθα στρατιῶται μιᾶς μεγάλης στρατιᾶς τῆς ὁποίας ἡ τελικὴ νίκη ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν νίκην ἐνὸς ἐκάστου.

Ἐάν θέλωμεν νὰ σώσωμεν τὴν ἀνθρωπότητα, τὴν ὁποίαν ἀπειλεῖ ἡ μηχανὴ νὰ καταστρέψῃ, πρέπει νὰ μάθωμεν νὰ ἐξετάζωμεν τὰ ζητήματα ἀπὸ ἀνθρωπιστικῆς ἀπόψεως.

Ἀνεκαλύφθησαν μηχαναὶ καὶ ἔγιναν διάφοροι ἐφευρέσεις. Ἐάν λοιπὸν ὁ ἐφευρέτης τὰς χρησιμοποιεῖ τυφλῶς πρὸς τὸν μοναδικὸν σκοπὸν νὰ κερδίσῃ ἀμέσως καὶ μόνον διὰ λισμὸν τοῦ ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερα χρήματα, θὰ ἐπιφέρῃ καταστροφὰς καὶ εἰς τὸ τέλος θὰ κοταστραφῇ καὶ ὁ ἴδιος κάτω ἀπὸ τὰ ἐρείπια, τὰ ὁποία ἐπροκάλεσε.

Ἐάν ὅμως χρησιμοποιῇ τὰ μέσα τῆς προόδου διὰ τὸ γενικὸν καλόν, βελτιώσῃ τὰ προϊόντα του, μειώσῃ τὰς τιμὰς πωλήσεως καὶ βελτιώσῃ τοὺς ὄρους ἐργασίας, τότε θὰ ἴδῃ ὀλίγον κατ' ὀλίγον, νὰ συσσωρεύεται

εἰς αὐτόν, ὡς ἀνταμοιβὴ τῶν ὑπηρεσιῶν, τὰς ὁποίας προσέφερεν, περισσότερον χρῆμα παρὰ ἐάν ἤργαζετο μόνον διὰ τὸν ἑαυτὸν του.

Ὁ μασινισμὸς ἔχει τὴν τεχνικὴν του. Πρέπει ὅμως νὰ ἔξῃ καὶ τὴν νοοτροπίαν του. Ἡ δευτέρα ὅμως δυστυχῶς εἶναι συχνάκις καθυστερημένη ἐν σχέσει πρὸς τὴν πρώτην. Ὑπάρχει λοιπὸν μία καθυστέρησις τὴν ὁποίαν ὀφείλομεν νὰ κερδίσωμεν. Εἰς αὐτὸ ἀκριβῶς, ὀφείλεται καὶ ἡ ἐπιστημονικὴ ὀργάνωσις τῆς ἐργασίας (rationalisation), τὴν ὁποίαν ὅμως κατηγοροῦν συνήθως διὰ σφάλματα ἐκείνων, οἵτινες τὴν παραγνωρίζουν.

Εἰς τὸν βιομήχανον, ὁ ὁποῖος ζητεῖ «παραγωγήν» ἢ rationalisation ἀπαντᾷ «πῶλησιν». Ὁταν τῆς ὀμιλοῦν περὶ «τιμῶν», αὐτὴ ἀπαντᾷ «ἀγοραστικὴ δύναμις» καὶ ὅταν τῆς λέγουν «μηχανή» αὐτὴ ἀπαντᾷ «ἀνθρωπιστικὸς παράγων».

Ἡ rationalisation, ὡς οἰκονο-

μικὴ καὶ πρακτικὴ ἐπιστήμη, ὡς ἐπιστήμη τάξεως καὶ πειθαρχίας, γεννημένη ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ ἐν μέσῳ τοῦ θορύβου τῶν μηχανῶν καὶ τῆς φροντίδος διὰ τὰς ἐργασίας, εἶχε τὴν ἰκανότητα νὰ ἀντιληφθῇ ὅτι ἡ ἀνθρωπότης δὲν ζεῖ παρὰ ἀπὸ καὶ διὰ τοὺς ἀνθρώπους. Εἰς τὸ ἀπέραντον αὐτὸ πλῆθος τῶν ἐργατῶν, τοὺς ὁποίους τινὲς ἐθεώρουν ὡς ἐργαλεῖα, εἶδεν αὐτὴ ἕνα σκοπὸν, ἕνα τέλος.

Μὲ τὴν πρόοδόν της ἀνακουφίζει τοὺς ἀνθρώπους, μειώνει τὰς προσπάθειας τῶν καὶ προσφέρει περισσότερα κονφὸρ καὶ ἀναπαύσεις.

Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον τινὲς ἀποκαλοῦν τὸ τέλος τοῦ πολιτισμοῦ δι' ἡμᾶς εἶναι ἡ ἀνατολὴ μιᾶς νέας ἐποχῆς καὶ καλλιτέρας ἐποχῆς, καθ' ἣν ἕκαστος ἀντιλαμβάνομενος ὅτι δὲν ἠμπορεῖ νὰ προοδεύσῃ παρὰ ἐν μέσῳ τῆς γενικῆς εὐημερίας καὶ προόδου θὰ συντείνῃ εἰς τὸ νὰ ζήσωμεν ὅλοι ἐλευθέρως καὶ νὰ χαρῶμεν τὴν ζωὴν μας.

ΤΑ ΕΙΔΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΚΑΛΤΣΕΣ - ΓΑΝΤΙΑ

ΘΗΝΑΙ: Βουκουρεστίου 8 - Ἑρμοῦ 30 - Εὐαγγελιστρίας 21 Αἰόλου 96 (Γωνία Σταδίου) ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ: Γεωργίου Α' 23 ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: Τιμισακή - Βενιζέλου

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

(τῆς 7ης Μαρτίου 1937)

Table with columns for ENERGHTIKON and ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ. Rows include gold and foreign exchange, government bonds, and various bank assets.

Table with columns for ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ. Rows include capital and reserves, and various bank liabilities.

ΤΥΠΟΙΣ ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ, Δ. ΔΕΛΗΔΗΜΗΤΡΗ ΜΑΓΕΡ 18 - ΤΗΛ. 53718

Table showing interest rates for various countries (ΧΩΡΑΙ) and currencies (ΕΠΙ ΤΟΙΣ ΟΙΟ) with columns for interest rate and date.

Προεξοφλητικός τόκος 6 οιο Η παρούσα δημοσίευσις γίνεται διὰ λογαριασμὸν τῆς Τραπεζῆς μόνον κατ' αἰν ἐγγράφου ἐνεολῆς αὐτῆς.

Ἐν Ἀθήναις τῆ 7ῃ Μαρτίου 1937

Ο Διοικητής ΕΜΜ. ΤΣΟΥΛΕΡΟΣ

Ο Τμηματῆς τοῦ Γεν. Λογιστηρίου ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΡΕΜΒΙΚΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ—ΤΡΑΠΕΖΑΙ—ΤΙΜΑΡΙΘΜΟΙ—ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

ΑΛΥΚΑΙ

ΚΑΤΑΤΟΠΙΣΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Η παραγωγή των ελληνικών αλυών εΐτε δι' απ' εϋθείας καλλιέργει- υπό το δημοσίον εΐτε δι' ένοισ- σεως εις έργολάβους, διεκυμάνθη το 1931 εις τὰ κάτωθι ποσά :

1931	τόνοι	64305
1932	»	88641
1933	»	74723
1934	»	106883
1935	»	114379
1936	»	74446

Η ανωτέρω ποσά εξευρέθησαν ως ης: τὸ μέχρι τοῦ 1934 διὰ ζυγίου, τῆς τοῦ 1935 ἐκτὸς τῆς παραγω- γῆς τῶν ἀλυκῶν τῆς Ἀναβύσσου, Λοῦνδας καὶ Κοπανᾶ, ἡτις ὑπελο- γίσθη διὰ κυβισμῶ. Ἡ παραγωγή τοῦ 1936 ὑπελογίσθη διὰ κυβισμοῦ. Κατὰ ἀλυκάς ἡ παραγωγή τοῦ 1936 παρουσιάζει τὰς κάτωθι δια- φαρὰς ἀπὸ τοῦ προηγουμένου ἔτους:

1935	1936
Αναβύσσου	τόν. 12.600 10.959
Λοῦλου	» 3.500 1.500
Αντιζοῦς	» 1.847 1.439
Λοῦνδας	» 932 684
Κοκύνθου	» 1.225 897
Καλλονῆς	» 16.302 10.715
Κορυθίου	» 16.447 2.817
Κορυμνοῦ	» 4.783 1.203
Κοπανᾶ	» 1.559 1.206
Κοκκάδος	» 9.000 7.800
Κοκκύμης	» 3.657 4.032
Κοκκολλογίου	» — —
Κοκκολλογίου	» 4.451 —
Κοκκολλογίου	» 15.769 10.531
Κοκκολλογίου	» 7.220 7.750
Κοκκολλογίου	» 1.178 1.182
Κοκκολλογίου	» 12.000 9.030
Κοκκολλογίου	» 1.918 —

Ἐκ τῆς ἐξαχθείσης κατὰ τὸ 1936 ποσότητος ἄλατος τόνοι 14.500 ἀ- πεστάλησαν εἰς τὴν Οὐραγουάην τῆς Ν. Ἀμερικῆς καὶ τόνοι 20.975 εἰς τὴν Γιουγκοσλαυίαν. Ἡ πρὸς τὴν Γιουγκοσλαυίαν ἐξαγωγή ἄλατος ἐ- πετεῦχθη κυρίως διὰ τοῦ συστήμα- τος τῶν ἀνταλλαγῶν, ἡ ἐφαρμογή τοῦ ὁποῦ ἐπέτρεψε τὴν ἐξαγωγὴν ἐκτὸς τοῦ πλεονάσματος τοῦ 1936 ἐκ 10.000 περίπου τόνων καὶ τὴν ἐξαγωγήν ἐ- τέρων 26.500 τόνων ἐκ παλαιότερων ἀποθεμάτων.

Δέον νὰ σημειωθῇ ὅτι κατὰ τὸ 1936 οὐδεμία καταβλήθη προσπά- θεια μείωσης τῆς παραγωγῆς λό- γω τῶν ὑφισταμένων ἀποθεμάτων, ἡ ἐπελθοῦσα μείωσις ὀφείλεται ἀ- ποκλειστικῶς εἰς τὰς δυσμενεῖς και- ρικὰς συνθήκας (πλήμμυρ, βροχαί) τὰς ἐπικρατήσασας κα- τὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀλοπηγίας. Παρὰ τὴν μείωσιν αὐτῆς ἡ παρα- γωγὴ δὲν ὑπελείφη τῆς ἀπαιτουμέ- νης ποσότητος διὰ τὴν ἐσωτερικὴν κατανάλωσιν. Αὕτη ἀπὸ τοῦ 1931 ἔχεν ὡς ἀκολουθῶς:

1931	τόν.	62.795
1932	»	61.735
1933	»	63.587
1934	»	66.615
1935	»	64.738

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω προκύπτει ὅτι ἐμειώθη ἡ δυναμικὴ κυκλοφορία κατὰ δρ. 1.583,7 ἑκατομμύρια.

ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ ΥΠΕΓΓΥΩΝ ΠΡΟΣΩΔΩΝ

Κατ' ἀνακοίνωσιν τῆς Ὑπηρεσίας τοῦ Δ.Ο.Ε αἱ εἰσπράξεις τῶν ὑπεγγύων εἰς τὸ ἐξωτερικὸν χρέος προσῶδων ἀνῆλ- θον κατὰ τὸν Ἰανουάριον 1937 εἰς δρχ. 320.208.712 ἔναντι 302.856.821 τοῦ Ἰανουαρίου 1936. Ἡ ἐκ 17,3 ἑκατ. αὐξήσις προέκυψεν ἐκ τῆς αὐξήσεως τῶν εἰσπράξεων τῶν τελωνείων κατὰ 27,6 ἑκατ. καὶ τῆς μείωσης τῶν λοιπῶν εἰσπρά- ξεων κατὰ 10,3 ἑκατ. Αἱ ὑπεγγυοὶ εἰς τὸ προσφυγικὸν δάνειον εἰσπράξεις ἀνῆλθον εἰς δρχ. 48.520.268 ἔναντι δρχ. 33.542.425 τοῦ Ἰανουαρίου 1936. Συνολικῶς αἱ εἰσπράξεις τοῦ Ἰα- νουαρίου 1937 ἀνῆλθον εἰς δρχ. 368.728.980 ἔναντι δρχ. 336.399.247 τοῦ Ἰανουαρίου 1936 ἢτοι ἐπὶ πλέον κατὰ 32,3 ἑκατ.

ΔΗΜΟΣΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ

ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΠΡΟ-ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
Τὰ ἔσοδα καὶ ἔξοδα τοῦ Κράτους διὰ τὸ 9μηνον διάστημα Ἀπριλίου— Δεκεμβρίου 1936 εἶχον ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ ἀντίστοιχον χρονικὸν διά- στημα τοῦ 1935 ὡς ἑξῆς:

Εἰς ἑκατομμύρια δραχμῶν	
Ἔσοδα	
1935	1936
Προϋπολογισθέντα	11.241,7 12.832,6
Βεβαιωθέντα	9.557,5 9.343,5
Εἰσπραθέντα	7.339,- 8.404,1
Ἔξοδα	
Πιστώσεις	12.311,2 13.998,6
Ἀναληφθεῖσαι ὑποχρεώσεις	11.893,4 13.033,8
Πληρωθέντα	7.055,2 7.536,4

Ἡ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΟΥ ΛΙΜΕΝΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Κατὰ στατιστικὴν καταρτι- σθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Διευθυντοῦ τῆς Ἐλευθέρας Ζώνης, τὸ ἐμπό- ριον τῆς Θεσσαλονίκης κατὰ τὸ 1936 ἐσημείωσεν αὐξήσιν 60 ο/ο ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ 1927.

Οὕτω τὸ 1936 εἰσῆχθησαν εἰς τὴν Θεσσαλονικὴν ἐκ τοῦ ἐξω- τερικοῦ 630.722 τόνοι ἐμπορευ- μάτων καὶ 627.639 ζῶα, ἐξή- χθησαν δὲ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν 255.837 τόνοι καὶ 3.352 ζῶα. Εἰδικώτερον διὰ τῆς Ἑλλη- νικῆς Ἐλευθέρας Ζώνης εἰσή- χθησαν 426.840 τόνοι ἐμπορευ- μάτων, διὰ τῆς Γιουγκοσλαυί- κης 197.389 τόνοι καὶ διὰ τοῦ τελωνείου τοῦ σταθμοῦ 6.498 τόνοι.

Διὰ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐλευθέ- ρας Ζώνης ἐξήχθησαν 34.763 τόνοι, διὰ τῆς Γιουγκοσλαυί- κης 197.924 καὶ διὰ τοῦ τελω- νείου 23.000 τόνοι. Τὸ σύνολον τῆς κινήσεως τοῦ λιμένος Θεσσαλονίκης κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ἀνῆλθεν εἰς 886.564 τόνοι εἰσαγωγῶν καὶ 630.931 ζῶα. Ἡ κίνησις αὕτη εἶναι ἡ μεγίστη σημειωθείσα ἀπὸ δε- καετίας.

Αἱ ΣΥΝΙΛΛΑΓΑΙ ΜΑΣ ΜΕ ΤΗΝ ΤΣΕΧΟΣΛΟΒΑΚΙΑΝ

Κατ' ἀνακοίνωσιν τοῦ Ὁργα- νισμοῦ Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου, ἀπὸ 1ης Μαΐου θὰ ἀπαιτῆται διὰ τὴν εἰσαγωγὴν ὠρισμένων προϊόντων ἐν Τσεχοσλοβακίᾳ ἡ προσαγωγή πιστοποιητικοῦ προ- ελεύσεως. Μεταξὺ τῶν προϊόν- των τούτων περιλαμβάνονται τὰ μήλα, τὰ κρόμμου, τὰ σκόρ- δα, τὰ σπαρτά, αἱ ζωϊκὰ πρῶ- ται ὕλαι, τὰ ἔλαια καὶ λίπη, τὰ ἐκχειλίματα ἐκ κρέατος, τὰ ὄρυκτά, αἱ ρητῖναι, αἱ πρῶται ὕλαι ὑφαντουργίας, τὰ ἀκατέρ- γαστα μέταλλα, ἡ καζεΐνη καὶ τὰ ἀπορρίμματα ἐκ ζῶων.

ΥΠΟΛΟΙΠΑ ΚΛΗΡΙΓΚ 28.2.37

Γερμανίας	STOCK RM	21.074.642.—
Σουηδίας	ΑΝΟΙΓΜΑ RS	553.254.—
Φινλανδίας	» FS	32.779.—
Ἰταλίας	» Lits	6.379.902.—
Τσεχοσλοβακίας	» K C	66.982.792.—
Βελγίου	» FB.	12.679.518.—
Αὐστρίας	» \$	549.172.—
Ἑλβετίας	» FS	834.319.—
Ὀυγγαρίας	» Δρχ.	14.135.247.—
Γαλλίας	» FF	45.464.429.—
Νορβηγίας	» ΛΑ	12.316.—
Ρωσσίας	» Δρχ.	19.751.471.—
Ρουμανίας	Bons de Caisse ἐν κυκλοφορίᾳ	Δρ. 86.527.—
Ἰσπανίας	Ἰσπαν. λισμοῦ No 1 ἐπ' ὀνόματι Ἐθν. Τραπεζῆς Ρουμανίας	» 94.985.658.—
Ἰταλίας	Ἰσπαν. λισμοῦ No 2 (Τριμερεῖς λισμοί)	» 6.393.766.—
Ἰταλίας	Ἰσπαν. λισμὸς A ἐπ' ὀνόμ. Ἐθν. Τρ. Ρουμανίας	—
Ἰταλίας	Ἰσπαν. λισμοῦ B	Δραχ. 101.445.851.—
Ἰταλίας	Ἰσπαν. Εἰδικοῦ λισμοῦ (τριμερ.)	—
Τουρκίας	Bons de Caisse ἐν κυκλοφορίᾳ	Δρ. 49.462.—
Ἰταλίας	Λισμὸς Special (τριμερεῖς λισμοί)	LTQS —
Ἰταλίας	» A	» 7.026.—
Ἰταλίας	» Γ	» 34.029.—
Ἰταλίας	» B	FF 115.819.—
Ἰταλίας	Ἰσπαν. λισμοῦ ἐπ' ὀνόμ. Ἐθν. Τρ. Γιουγκοσλαυίας	Δραχ. 37.410.408.—
Ἰταλίας	Bons de Caisse ἐν κυκλοφορίᾳ	Δην. 32.508.042.—
Ἰταλίας	Ἰσπαν. λισμοῦ ἐπ' ὀνόμ. Ἐθν. Τρ. Γιουγκοσλαυίας	Δραχ. 958.032.136.—
Ἰταλίας	Σύνολον παθητικῶν ὑπολοίπων ἐνεργητικῶν	» 864.060.322.—
Ἰταλίας	Ἰσπαν. λισμοῦ No 1 ἐπ' ὀνόματι Ἐθν. Τραπεζῆς Ρουμανίας	Δραχ. 93.971.614.—

ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Κατ' ἀνακοίνωσιν τῆς Γ. Σ. Υ. τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Οἰκονο- μίας ἡ Ναυτιλιακὴ κίνησις τῆς Ἑλλάδος μετὰ τοῦ Ἐξωτερικοῦ κατὰ τὸν μῆνα Ἰανουάριον ἐ. ἔ. εἶχεν ὡς ἀκολουθῶς :

Κατέπλευσαν	πλοῖα	223	κόρων	341.752
Ἀπέπλευσαν	»	162	»	316.828
Ἐξ ὧν ὑπὸ Ἑλληνικὴν σημαίαν				
Κατέπλευσαν	πλοῖα	89	κόρων	73.334
Ἀπέπλευσαν	»	32	»	24.948
Κατὰ τὸν Ἰανουάριον 1936				
Κατέπλευσαν	πλοῖα	247	κόρων	367.050
Ἀπέπλευσαν	»	162	»	290.963
Ἐξ ὧν ὑπὸ Ἑλληνικὴν σημαίαν				
Κατέπλευσαν	πλοῖα	106	κόρων	79.955
Ἀπέπλευσαν	»	29	»	34.926

ἦτοι κατὰ τὸν Ἰανουάριον 1937 ἐν συγκρίσει πρὸς τὸν τοῦ 1936 παρατη- ρεῖται μείωσις εἰς τοὺς κατάπλους κατὰ 24 πλοῖα καὶ εἰς τὴν χωρητικότητα κατὰ 25.298 κόρους, εἰς δὲ τοὺς ἀπόπλους ἰσότης ἀριθμοῦ πλοίων καὶ αὐ- ξήσις εἰς χωρητικότητα κατὰ 25.865 κόρους.

Ἐξωτερικὸν Ἐμπόριον

Συμφώνως πρὸς τὰ ἐξαχθέντα ἀποτελέσματα τῆς Γ.Σ.Υ. τοῦ Ὑπουρ- γείου Ἐθνικῆς Οἰκονομίας ἡ εἰσαγωγικὴ καὶ ἐξαγωγικὴ κίνησις τῆς χώρας κατὰ τὸν Ἰανουάριον 1937 εἶχεν ὡς ἑξῆς :

Εἰσαγωγή	τόνοι	236.878	ἀξίας	1.094.584.000
Ἐξαγωγή	»	56.813	»	1.058.155.000
Ἐλλειμμα ἐμπορικοῦ ἰσοζυγίου				36.429.000
Κατὰ τὸν Ἰανουάριον 1936 ἡ κίνησις αὕτην ἀνῆλθε εἰς κάτωθι ποσά :				
Εἰσαγωγή	τόνοι	203.684	ἀξίας	895.719.000
Ἐξαγωγή	»	64.036	»	554.606.000
Ἐλλειμμα ἐμπορικοῦ ἰσοζυγίου				341.113.000

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω προκύπτει ὅτι καίτοι ἐμειώθη ἡ ἐξαγωγή κατὰ 7.223 τόνους ἢ ἀντίστοιχος ἀξία σχεδὸν ἐδιπλασιάσθη.

ΕΘΝΙΚΗ ΚΤΗΜΑΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ 31ης ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1936

Κτηματικὰ ὁμολογία ἐν κυκλοφορίᾳ ἐκ τῶν δανείων εἰς Λίρας Ἀγγλίας £ 4.179.800. 0. 0

Ἀπαιτήσεις ἐκ δανείων ἐπὶ ὑποθήκῃ καὶ ἐπ' ἐκχωρή- σει προσόδων £ 3.778.072. 4. 0

Ἄλλο κάλυμμα εἰς κατα- θέσεις παρὰ Τραπεζαίαις καὶ ὁμολογίας κατὰ τὴν τρέχουσαν τιμὴν αὐτῶν £ 313.390. 0. 0 £ 4.091.462. 4. 0

